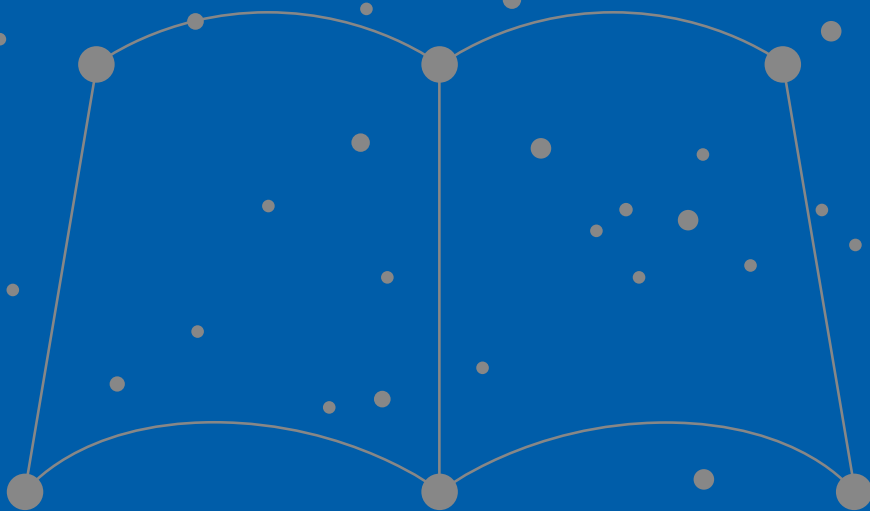

Literárna Senica Ladislava Novomeského 2024

Bulletin víťazných prác **XXXVIII.** ročníka autorskej súťaže

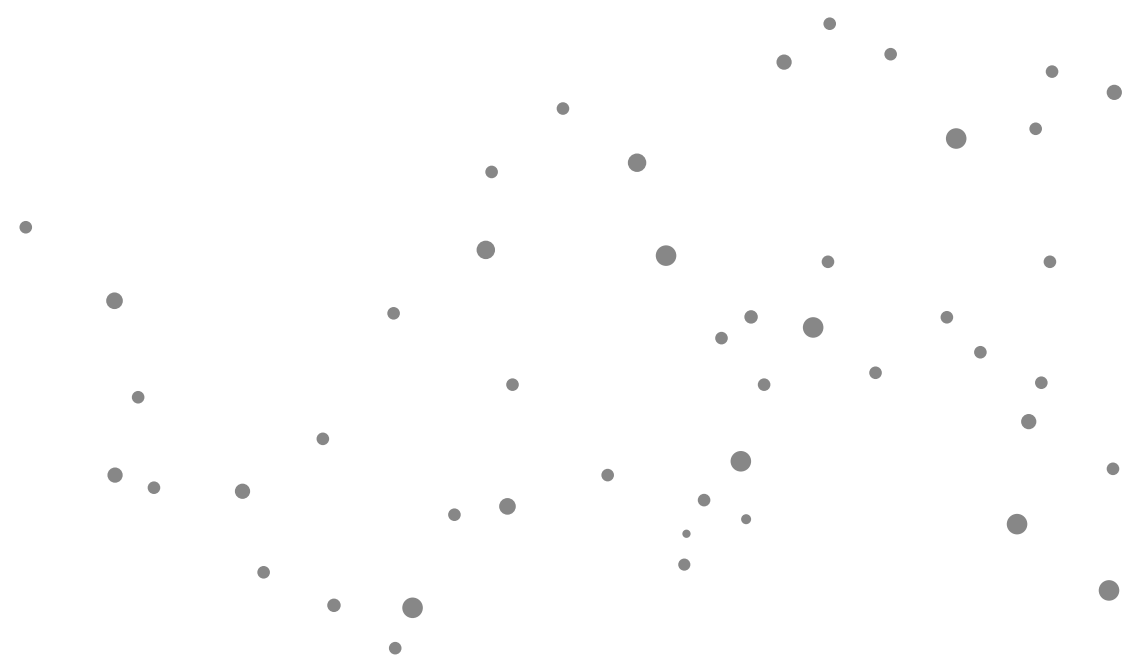
Nová hviezda vyjde na západe

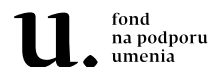
záhorská
knižnica
senica

Literárna Senica Ladislava Novomeského 2024

Bulletin víťazných prác **XXXVIII.** ročníka autorskej súťaže

Trnavský samosprávny kraj
Záhorská knižnica
Slovenské literárne centrum
Mesto Senica
Spoločnosť Ladislava Novomeského

Slovenské
literárne
centrum

Obsah:

Ladislav Novomeský: Hriech	4
Pár slov na úvod	6
Pohľad späť	8
Porotcovia o Literárnej Senici Ladislava Novomeského 2024	12
Na slovíčko s novou porotkyňou	16
Laureáti XXXVIII. ročníka Literárnej Senice Ladislava Novomeského	22
Vybrané práce – poézia	25
Vybrané práce – próza	49

Hriech

Raz život mocný (v podvečer to bolo)
v purpurnom plášti pri mne pozostal,
ja drozda slúchal, podvečerné sólo -
z tichého snenia za ruku ma vzal.

Lúboštným zvukom ponúkal mi kalich,
v ňom bola preleť, krása života,
všech vášní úkoj - nás nedokonalých.

Odvetiť chcel som namyslene, hrde -
hrud' moja skrehlá, v duši nemám síl;
dožičil som si žitia víno rudé,
nahnul som čašu a z nej dúškom pil.

Senica, júl 1922

Laco Novomeský

Svetlo

Posledné roky nám nedali vydýchnuť. Po pandémie covidu vypukla vojna na Ukrajine. A boj sa stále nekončí. Na vnútropolitickú scénu sa prstom ukazuje, kto je nepriateľ, dávajú sa mu rôzne prívlastky a nálepky.

Bežné dni máme potiahnuté akýmsi sivastým pochmúrnym filmom, ktorý nám bráni vo výhľade.

A potom je tu svetlo v podobe kultúry, ktorá dokáže ožiariť ordinárnosť. Zmeniť ju na niečo neobyčajné a dať priestor tomu, aby sa spoza tieňa objavilo niečo krásne. Vysoká, všedná, populárna, ľudová kultúra; hudba, vizuálne umenie či písané slovo, všetko v sebe nesie schopnosť formovať a obohacovať život človeka.

V ideálnom svete by mala byť kultúra pre všetkých, apolitická, bezbariérová, bez hraníc. A hoci sa o to snaží, naráža – a v ostatnom období hádam čoraz častejšie – na prekážky, ktoré jej ten ideál bránia dosiahnuť. No nevzdáva sa a ďalej vytrvalo posúva hranice.

Hranice do istej miery posunulo aj 126 autoriek a autorov, ktorí tento rok poslali svoje práce do Literárnej Senice Ladislava Novomeského. Prekročili hranicu obyčajnosti, keď vymýšľali fantastické svety; líniu pokoja, keď dali na papier svoje emócie; prah komfortu, keď sa rozhodli svoju tvorbu poslať.

Tridsiaty ôsmy ročník Literárnej Senice sme ponúkli s novou vizuálnou identitou a sloganom Nová hviezda vyjde na západe. Pravdou však je, že nové hviezdy vyšli naprieč Slovenskom a na západe zažiarili. Niektoré viac, iné menej výrazne, no posvietili si na tú sivastú všednosť a dali priestor novým zážitkom.

Aj Laco Novomeský, od ktorého narodenia uplynie v decembri 120 rokov, si zažil svoje pochmúrne dni zatienené prešlapmi spoločnosti a pochybeniami mocných. Ani on nepísal len za ideálnych podmienok a jeho tvorba nebola – a stále nie je – každému po chuti. Tvoril však ďalej.

A preto bez ohľadu na to či ste praví, ľaví alebo v strede, v srdci modrý či červený a jedinou istotou vidíte v tom, že nasledujúce dni prinesú ďalšiu neistotu, píšete. Tvoríte. Sviette. Žiarte.

*Silvia Sameková
riaditeľka Záhorskej knižnice*

XXXVIII. ročník Literárnej Senice Ladislava Novomeského 2024 v číslach

	I. kategória	II. kategória	III. kategória
Poézia	6 autorov, 16 prác	15 autorov, 50 prác	48 autorov, 176 prác
Próza	8 autorov, 10 prác	10 autorov, 16 prác	39 autorov, 54 prác
Spolu	14 autorov, 26 prác	25 autorov, 66 prác	87 autorov, 230 prác

CELKOM 126 autorov, 322 prác

POHLAD SPÄŤ

Poézia je pre mňa intímna záležitosť, hovorí Alica Ištoková

Alica Ištoková je minuloročnou víťazkou Literárnej Senice Ladislava Novomeského v III. kategórii – Poézia.

Čo Vám dalo víťazstvo v Literárnej Senici Ladislava Novomeského? Nasmerovalo Vaše ďalšie kroky v tvorbe?

Literárna Senica mi hlavne dodala odvahu písať ďalej, a tak trochu aj povzbudenie, že to za niečo stojí.

Vyhrali ste v kategórii poézia, držíte sa pri tvorbe len jej alebo zachádzate aj k prozaickým či dramatickým žánrom?

Zatiaľ sa venujem len poézii, lebo sa mi píše ľahko. Ľahšie ako iné žánre. Navyše je poézia koncentrát koncentráta a jej písanie je v mojej logickej hlave ten najefektívnejší spôsob vyjadrovania sa. K tomu sa pridáva jej obrazotvornosť.

Kde si hľadáte inšpiráciu? Či ona si nachádza Vás?

Nie som typ človeka, ktorý čaká na inšpiráciu. Píšem vtedy, keď si na to vyhradím čas, ktorého je teraz žiaľom málo. Ale čo sa týka tém, tie prídu samovoľne. A hoci je to klišé, vychádzam z vlastných skúseností, zo sveta okolo mňa, a keď mi niečo napadne, zapíšem si to do poznámok, a tam to čaká na správny čas.

Sú témy, ktorým sa vyslovene vyhýbate?

Nepíšem angažovanú poéziu, radšej používam na dobročinnosť iné prostriedky. Poézia je pre mňa intímna záležitosť.

Literárna tvorba je plná emócií, aké pocity pri písaní zvyčajne prežívate?

Častokrát práve hnev. Samu ma prekvapila táto veta. Ale potom ticho a pokoj, ktoré si snažím držať v hlave najmä na začiatku, aby som mohla prechádzať myšlienkami. A keď nájdem nejakú, ktorá ma zaujíma, nechám sa viesť emóciami, ktoré nesie, a to môže byť aj hnev. Na konci potom cítim zadosťučinenie z dobre vykonanej práce.

Máte svoj literárny vzor?

Tých je dosť a vždy sa nadchnem niekým novým. Ale určite sú to moji rovesníci, ktorých poznám zo súťaží, a ktorí píšu dychberúco.

Prezradíte nám svoj literárny sen?

Napísať veľkú knihu.

Čo by ste odkázali potenciálnym uchádzačom Literárnej Senice Ladislava Novomeského?

Čítajte. Všímajte si svet okolo seba, ľudí, detaily a celky. Počúvajte, stíšte sa.

z archívu Alice Ištokovej

POHĽAD SPÄŤ

Tvorím skôr pocity, hovorí o sebe Kamila Kvasnicová

Kamila Kvasnicová vlani vyhrala prvé miesto v III. kategórii – Próza s poviedkou Udalosti v regióne.

Kam viedli Vaše literárne kroky po Literárnej Senici Ladislava Novomeského? Zohralo v nich rolu aj víťazstvo v súťaži?

Asi som pokračovala v písaní tak ako zvyčajne. Myslím si, že mi ocenenie v súťaži dalo skôr istotu v ďalšom písaní a, samozrejme, motiváciu.

Vyhrali ste v kategórii próza, no občas sa vraj venujete aj poézii. Znamená to, že tvoríte v duchu „z každého rožka troška“?

Prednostne sa venujem próze, poézia je okrajový záujem. Možno je to tým, že v nej ešte nemám toľko istoty a skúseností. Tvorím skôr pocity. Keď mám pocit, že niečo lepšie vyjadrím v poézii, napíšem báseň, ale nestáva sa to často.

Vy a inšpirácia. Nachádza si ona Vás či Vy hľadáte ju?

Ako kedy. Keď mi dlho nič nepríde hodné napísania, tak sa snažím hľadať aspoň nejaké podnety, z ktorých možno niečo vznikne. Snažím sa na to netlačiť. Častejšie sa stane, že sa niečo objaví, či už prežitok, spomienka alebo myšlienka vychádzajúca z toho, čo vidím.

Literárna tvorba je kolotoč emócií. Aké pocity pri písaní zvyčajne prežívate vy?

Často som frustrovaná, lebo neviem previesť obrazy z mojej hlavy do slov tak, ako by som chcela. A občas sa nudím, lebo to písanie ide pomalšie než myšlienky.

Máte svoj literárny idol?

Nemám nikoho, koho by som vnímala ako literárny idol. Mám strach, že keby niekoho príliš obdivujem, podvedome sa budem snažiť písať ako ten človek. Je veľa autorov a autoriek, ktorých tvorbu mám rada, no asi by som žiadneho neoznačila za idol.

Prezradíte nám svoj literárny sen?

Napísať text, s ktorým budem spokojná. Taký, pri ktorom budem mať pocit, že každé slovo je na správnom mieste, žiadne nie je navyše a žiadne nechýba.

Čo by ste odkázali potenciálnym uchádzačom Literárnej Senice Ladislava Novomeského?

Že sa netreba báť, o nič v podstate nejde. Je to dobrá príležitosť ako zistiť, čo sa s textom dá robiť a ako naň reagujú iní ľudia.

z archívu Kamily Kvasnicovej

Dana Podracká

Tohtoročná nádielka autorov a ich prác sa vyznačovala okrem nárastu počtu prác aj veľkou pestrosťou a rôznorodosťou tém. Vo všetkých kategóriách. Samotný nárast objemu prác je ukazovateľom toho, že potreba písať básne je stále dôležitým nástrojom sebazpoznávania a hľadania odpovedí na otázky: Kto som? Kto je môj priateľ? Aká je skupina, s ktorou komunikujem na sociálnych sieťach a trávim s ňou čas. Novou témou je odlúčenosť od rodiny v čase vojny a hľadanie východiska prežitia, hľadanie duševnej harmónie v matke prírode. Novátorské je aj využitie matematických postupov v poetickom skúmaní reality. Ako po minulé roky, nechýbajú ani ekologické témy, stav planéty a rozvrat harmónie prírodného kolobehu. Obraznosť a predstavivosť bola veľmi silná a nedá sa jej uprieť originalita. U viacerých autorov a autoriek by bolo na mieste viac s textami pracovať, rovnako ako viac čítať. Pomáha aj účasť v kurzoch tvorivého písania či účasť na workshope, kde sa básne čítajú a analyzujú z poetologického hľadiska a trendov v písaní modernej poézie.

Jedna z autoriek apeluje na to, že myslenie je len pre tých, ktorí majú myšlienky. Rovnaké pravidlo by sa dalo uplatniť aj na celú súťaž LSLN. Aj o básnení platí, že písať by mali tí, čo majú talent, avšak ani talent nie je všetko. Písanie je projekt na dlhé trate a niekedy sa stáva celoživotným poslaním. Je dobré, že súťaž poskytuje priestor pre hľadanie takýchto talentov.

Eva Urbanová

Súťaž Literárna Senica 2024 ma príjemne prekvapila. Osobitne ma potešila najmä prvá kategória, pretože vidieť, že aj v tých nižších ročníkoch je záujem o literárnu tvorbu, čo je úžasné. Zároveň sa vždy pozastavím nad tým, aké témy týchto najmladších účastníkov trápia, áno, trápia, lebo často sú to otázky vyslovene ťaživé, dospelácke, také, ktoré nemožno ignorovať, ak ste zvedavý, empatický mladý človek. Zároveň sa ako čitateľka vždy mimoriadne poteším, keď mladší autori a mladšie autorky prezentujú aj svoje svety, napríklad ich školskú každodennosť, prvé lásky či rodinné situácie. Keby sa k tomuto uvažovaniu pridala ešte vycibrenejšia forma, tak výsledok je perfektný. Na forme však možno popracovať, nápad, idea a problémy, ktoré v básňach čítame, musia byť ozajstné, tie sa nedajú nacvičiť, ani predstierať.

Iné je to s vyššími kategóriami, tam sa mnohé skryje pod zručnú štylizáciu či okázalú obraznosť. V týchto kategóriách som vnímala problém miery, stále platí odveké, že menej je viac. Našli sa tam však mnohé dobré a sľubné texty, ktoré dokázali tmiť expresivitu a emocionalitu výpovede, napríklad pomocou odosobnenej perspektívy. Ako porotkyňa som však oceňovala aj originalitu a kompaktnosť zvolenej obraznosti. Páči sa mi, ak dokáže básnik alebo poetka myslieť vo väčších celkoch, nielen od verša k veršu, ale od básni k básni, až po cyklus. Najlepšie texty, ktoré sme do súťaže dostali, boli práve výsledkom takéhoto koncepčného poetického myslenia. Ak si napríklad autor alebo autorka zvolili tému domova, rodinných vzťahov, využili na to priestory domácnosti alebo predmety, ktoré ich bežne obklopujú a zrazu nadobudli obyčajné veci metaforickú platnosť. Takto sa otvárajú ďalšie možnosti nielen čítania, ale aj nazerania na svet okolo a to ako pre tvorcu textu, tak aj pre nás, čitateľov.

Daniel Domorák

Korpus prozaických textov zapojených do súťaže Literárna Senica 2024 sa vyznačuje relatívnou pestrosťou. Nájdu sa v ňom prózy žánrové, ale aj také, ktoré by mohli ašpirovať na titul vysoká literatúra. Poetiky, ktoré by sa mohli uplatniť na pulthoch kníhkupectiev, ale aj také, ktorým by sa vedeli povenovať literárni vedci. Texty poeticky ladené, príbehové, mierené do vnútra postavy, ale aj texty viac zamerané na situáciu. Tých, ktoré citlivo pracovali s pozornosťou voči svojmu bezprostrednému okoliu, bolo nakoniec aj viacero ocenených. V každom prípade možno konštatovať, že výber víťazných prác odráža pestrosť celého korpusu.

Ak by som mohol zvýrazniť jeden aspekt, ktorý ma potešil, a ktorý som nachádzal v textoch, napriek rôznorodosti poetík opakovane, bol by to zmysel pre humor. Nie je samozrejmosťou dostávať od sporadicky (či premiérovu) píšucich autorov a autoriek texty, ktorých silnou stránkou by bol práve humor. Nestačí mať totiž zmysel pre humor v osobnom živote, pretaviť ho literárne je samostatná disciplína. Pri tejto poznámke by som však možno predsa len poukázal aj na to, čo v korpuse textov absentuje, hoci na profesionálnej scéne vyniká. Ak hovoríme o humore, je pravda, že ho zväčša možno objaviť v prípade súťažných prác len v jeho decentnej podobe. Čierny humor režúci nekorektne do živého, ktorý býva tak často nástrojom katarzie, na spôsob prozaického písania napríklad takého Ballu, by sme hľadali len ťažko.

Druhou, pomerne rozšírenou poetikou, v súťažných textoch absentujúcou, no v súčasnej slovenskej literatúre prinášajúcou tiež svoje nepopierateľné plody, je próza s dokumentárnymi tendenciami, tak, ako ju možno nájsť napríklad u Kataríny Kucbelovej. Každopádne, bolo by márnomyseľné a aj trochu absurdné vyčítať korpusu súťažných textov absenciu textov, ktoré v ňom nie sú. Preto by som len znovu podčiarkol, že ako umiestnené, tak aj množstvo neumiestnených prác zaujalo práve svojou heterogenitou, ktorá je pre porotcu vždy vzácnou príležitosťou uvedomiť si, v akých komplikovaných, vzájomne odlišných, no predsa niečím spoločných svetoch žijeme.

Alexandra Jurišová

Pre mňa ako pre porotkyňu je v rámci literárnych súťaží jedno z najcennejších zistení to, že sa kvalita nami hodnotených prác neustále posúva. Či už ide o texty od žiakov základných škôl, študentov stredných a vysokých škôl, alebo ostatných dospelých, vždy ma niektorí a niektoré z nich príjemne prekvapia. Ak si dovoľím jedno malé porovnanie, tak tento rok bolo tých prekvapujúcich ešte viac ako pred rokom. Niektoré z nich mali otvorené konce a dávali tak priestor našej fantázii, iné mali koniec jasne premyslený a uzavretý. Nehovoriac o filozofických úvahách, umných časových preskokoch, jazykovej dynamike, fiktívnych i príliš reálnych svetoch. Každý text bol celkom iný a výnimočný svojou originalitou. Musím však konštatovať, že práve texty od začínajúcich a veľmi mladých autorov a autoriek prevyšovali všetky moje očakávania, a to latka po minulom roku nebola vôbec nastavená nízko. Tentokrát pracovali s prelínaním fantázie s realitou v kombinácii so živým jazykom, kvalitnými dialógmi a nenudnými opismi prostredia.

Určite sa spolu s kolegom a kolegyňami v porote zhodneme na tom, že čítanie a písanie je radosť. A sme veľmi radi, že túto radosť môžeme spoločne zdieľať; či už pri hodnotení víťazných prác alebo počas rozborových seminárov. Pretože náš prvý porotcovský kontakt s autorom či autorkou je síce cez písmenká, a tento kontakt považujem za veľmi dôležitý, no o to dôležitejší je potom stret našich svetov skrz osobné stretnutie. Švédske príslovie hovorí, že v dobrej knihe je to najlepšie medzi riadkami. A to sa potvrdilo aj počas tohto ročníka Literárnej Senice Ladislava Novomeského, pretože práve tam bol ukrytý ten najväčší pisateľský poklad.

Na slovíčko s novou porotkyňou

Novou tvárou v porote tohtoročnej Literárnej Senice Ladislava Novomeského je Eva Urbanová, vysokoškolská pedagogička, vedkyňa, kritička a recenzentka, ktorá je v akademickom prostredí okrem iného známa napríklad aj ako autorka vôbec prvej monografie o slovenskom variante japonského haiku či koeditorka antológie pozostávajúcej práve z týchto sedemnásťslabičných básničiek.

Keď sa povie literárny vedec alebo kritik, väčšine ľudí napadne niekto s veľmi silnými dioptriami zabodnutými do niekoľkých kníh naraz. Inšpirovala táto „romantizujúca“ predstava aj Vás? Alebo to súvisí skôr s Vašou pedagogickou činnosťou? Prečo ste sa vlastne rozhodli ísť touto cestou?

Verím, že dnes už žijeme v dobe aspoň o trochu menších stereotypov, a keď sa povie literárny kritik, tak sa „ním“ myslí napríklad aj kritička. Ako však kritik alebo kritička literatúry vyzerajú, ma nikdy nezaujímalo a ani som si ich nijako nepredstavovala. Literárnou kritikou som sa zaoberala už na škole, keď som odoberala rôzne literárne časopisy, až mi jedného dňa učiteľ na predmete Literárna kritika odporučil skúsiť čosi poslať do jednej z redakcií. Svoju prvú recenziu som poslala do časopisu Romboid, ktorého šéfredaktorom bol vtedy Oleg Pastier. Dodnes nezabudnem na tú radosť, keď mi text vzal so slovami, že čaká ďalšie. Tak som písala ďalšie. A píšem dodnes.

Dokážete vôbec k literárnemu textu pristupovať ako bežný čitateľ, jednoducho si knižku len tak užiť bez toho, aby Vám našepkávalo odborné „ja“?

Stáva sa to zriedkavo. Ešte pri próze je to ľahšie, keďže sa výskumne aj literárnokriticky venujem poézii, tak próza je potom aspoň čiastočný relax. Neznamená to však, že nemám zážitok z čítania, aj keď sa mi pri čítaní zapínajú „kontrolky“.

Ako čitateľka uprednostňujete skôr poéziu, prózu alebo non-fiction?

Ani neviem. Zo slovenskej literatúry sa snažím sledovať súčasnú prózu aj poéziu. Ostatné výberovo, kto mi čo odporučí, čo sa ku mne mimo práce dostane a pod.

Kedy ste sa po prvý raz stretli s haiku a čím si Vás táto stará básnická forma získala?

Prvýkrát som sa s haiku stretla na univerzite, počas štúdia. Prvé som čítala západné haiku, ale takmer okamžite som si požičala všetky zbierky japonských haiku, ktoré vyšli v českom preklade. U nás vtedy ešte nebol žiadny knižný preklad. Haiku ma zaujalo formálnym minimalizmom a významovým maximalizmom. Pozerala som sa na tento žáner ako na „človeka“, ktorý pomocou málo slov toľko vypovie. „To je skvelé, ja toho vždy toľko natáram, a len málo z toho stojí za niečo!“, povedala som si vtedy a zaumienila si, že zistím, ako to haiku „robí“.

Vedeli by ste zo svojho pohľadu zhodnotiť v skratke postavenie haiku v intenciách súčasnej slovenskej poézie? V čom vidíte jeho najväčšiu devízu?

Na túto otázku som odpovedala už mnohokrát (obširne svojou monografiou O muškátoch, mravcoch a jarabinách. Slovenský variant haiku), tak sa mi ťažko hľadajú nejaké nové slová, ale stručne povedané, dnešné haiku je na tom dobre, omnoho lepšie ako napríklad pred 20. rokmi, keď vychádzali len prvé zbierky. Myslím si, že si zlepšilo aj postavenie medzi literátmi a literátkami a získalo aj nových tvorcov, tvorkyne a najmä čitateľov. Ale je stále ešte na začiatku, v tom je vlastne aj jeho najväčšia

devíza – môžeme prekladať (a je toho toľko, čo by sa zišlo z haiku preložiť), tvoriť, posudzovať, popularizovať... Máme čo dobiehať a ak je haiku skutočne žáner stále živý aj v našom kultúrnom prostredí, tak verím, že sa aj nasledujúce obdobie ukáže, že slovenské haiku bude expandovať. Posledným dôkazom je antológia slovenského haiku Tiché ihriská zapíňané tušom rýchlej hry.

Prečítali ste kvantum súťažných príspevkov. Nájdú sa medzi nimi také, ktoré Vás niečím vyslovene prekvapili či už po tematickej alebo literárnej stránke?

Ale áno, samozrejme, vždy ma príjemne prekvapí najmä tá najmladšia kategória. Je úžasné čítať, aké témy si vyberajú deti na ZŠ a SŠ a najmä je úžasné, že vôbec píšú.

Patrón tejto súťaže, Ladislav Novomeský, by tento rok v decembri oslávil 120. výročie narodenia. Vedeli by ste si pri tejto príležitosti spomenúť na niektorú z jeho básní? Máte nejakú obľúbenú?

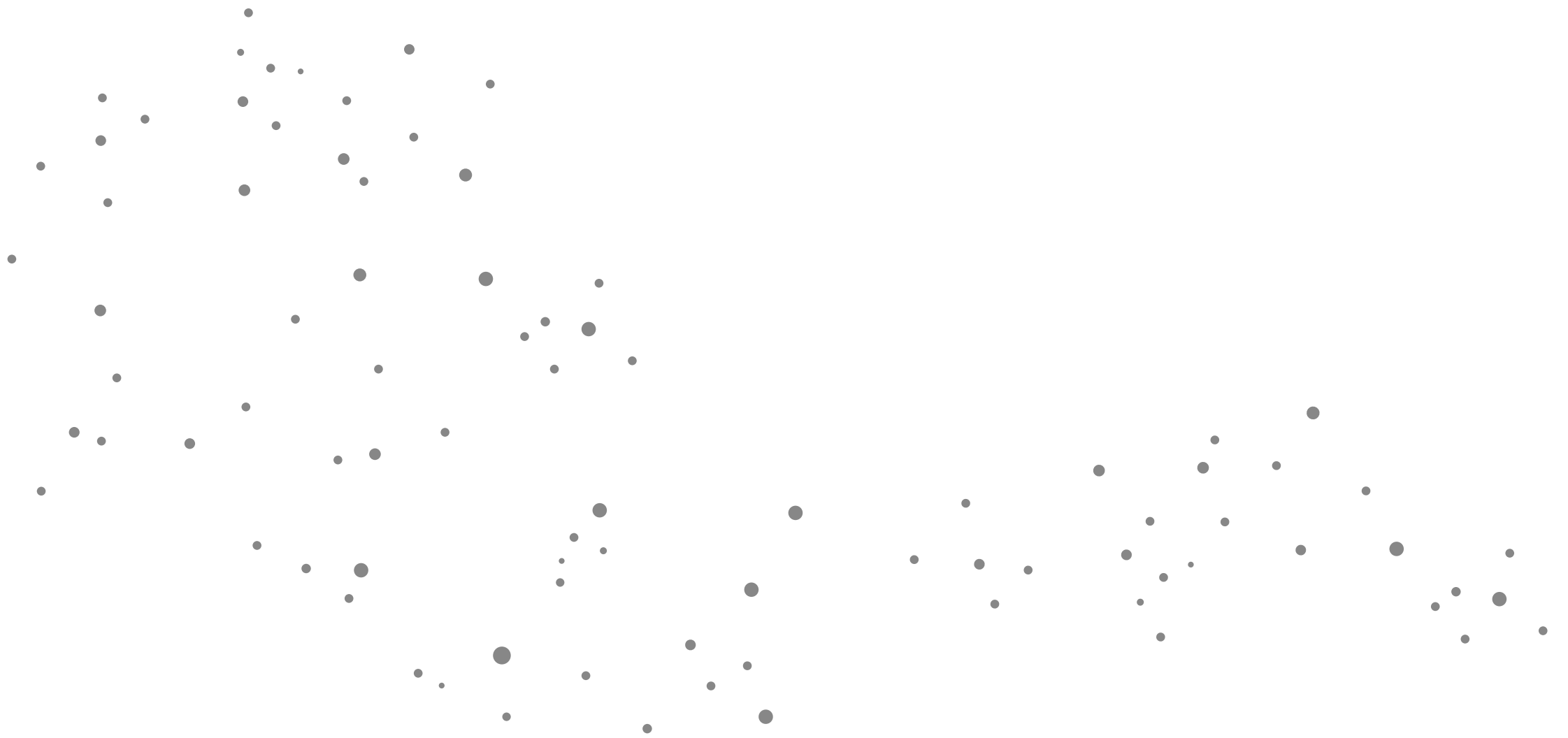
Mala som Novomeského poéziu na škole rada. Viaceré sú obľúbené, ale keďže sme sa rozprávali aj o haiku a minimalizme, tak mi napadá jeho kratučká báseň Smrť na stanici, ktorá má len štyri verše, ale je v nej mnoho – sen, existenciálna situácia, tajomstvo, nádherná obraznosť – senzuálna (koľajnica ako klzký had, až cítime ich chlad a hrozbu). Uvediem ju celú:

*Bol taký zvláštny chlapec bledolící,
divné mal oči, podivné mal sny.*

*Had sa mu zjavil v klzkej koľajnici
a umrel uhryznutý dialkami.*

Foto: Lenka Chladná

Odborný garant súťaže: **Peter Jaroš**

Porota: **Dana Podracká**
Eva Urbanová
Daniel Domorák
Alexandra Jurišová

POÉZIA

Cena predsedu Trnavského samosprávneho kraja

Simona Sádecká, Rajecké Teplice

I. kategória

1. miesto: Kamila Lehetová, Košice
2. miesto: Nikola Macurová, Trnava
3. miesto: Olívia Kováčiková, Bratislava

II. kategória

1. miesto: Lýdia Kovaľová, Prešov
2. miesto: Tamara Csáderová, Slovenský Grob
3. miesto: Katarína Kvaltýnová, Oponice

III. kategória

1. miesto: Adam Rendoš, Spišské Vlachy
2. miesto: Tereza Kucmenová, Bratislava
3. miesto: Miroslav Lukačovič, Revúca

PRÓZA

Cena Slovenského literárneho centra

Martin Mišún, Šenkvice

I. kategória

1. miesto: Alexandra Tancošová, Prešov
2. miesto: Sofia Šalíková, Bukovec
3. miesto: Beáta Plešová, Chvojnica

II. kategória

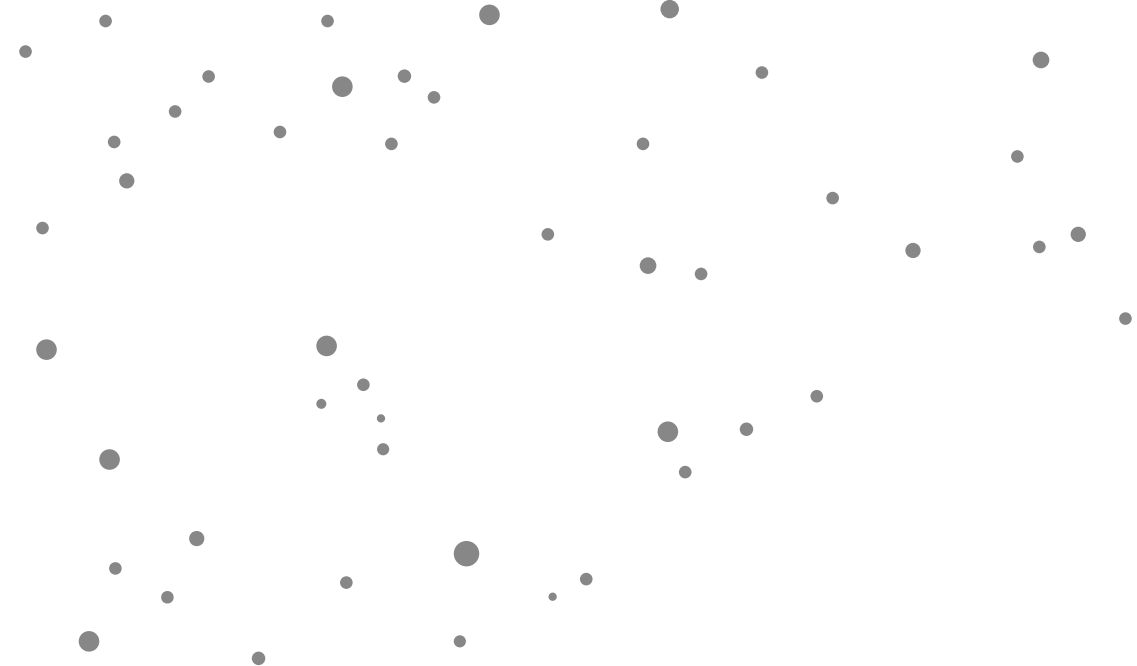
1. miesto: Lýdia Kovaľová, Prešov
2. miesto: Andrej Hrabovecký, Prešov
3. miesto: Karolína Neuová, Špačince

III. kategória

1. miesto: Gabriela Spišáková, Dúbravka
2. miesto: Aneta Zacharová, Šalgočka
3. miesto: Ema Jacková, Rimavská Sobota

Vybrané práce

POÉZIA

Cena predsedu Trnavského samosprávneho kraja

Simona Sádecká

Insomnia

Dotyky husích křídel v rannej ničote.
Ružové oblaky na teba pozerajú spoza žalúzií,
si ešte len dieťa, tvoja prastará mama sa modlí.

Ešte si si nestihla začať s najväčšími mužmi na svete
a ešte na to ani nemyslíš.

Nemrač sa.
Pri posteli máš obrázkovú Bibliu,
prečítaj si o bratoch a ich matke, ktorým vytrhli jazyk.
Bolo to niekde v knihe Makabejcov,
bude ťa mátať dlhšie ako ryk tvojho otca.

Ešte pár rokov a budeš
kľáčať sama pred sebou s pilulkami v ruke,
čítaš už len Zjavenie, aj to len pre literárne účely
mramorovú dosku ovíja pupenec.

Každé silo sveta

Ticho. Svetlo. Smrť.
Na hviezdy musíme pozerieť dlho a pravidelne,
inak hrozí
zrútenie sa do seba, nie až tak odlišné od narodenia čiernej diery.
Potrebujeme bázeň, aby nás držala nažive,
nekonečnosť existencie a vedomie vlastnej pomínutelnosti,
rám, ktorý nás všetkých uzatvára.

Ticho. Svetlo. Smrť.
Na začiatku Boh s prstom na gombíku
a na konci tiež.
Tisíc slnk, ich jas a žiar
oslepujú až na smrť.

L'ahostajné hviezdy doháňajú do šialenstva.
Sú slobodné, zatiaľ čo my sme spútaní,
odsúdení hľadieť
ako každé silo sveta rozďaví sa dokorán
(vraj máme byť vďační za červené hranice).

Pozadím Vesmíru sa stále šíri ozvena Veľkého tresku
ale hviezdy nepočujú.

Ticho.
Svetlo.
Smrť.

1. miesto

Kamila Lehetová

vlnám sa poddám

medzi prstami pociťujem mušľové črepy
piesok varí svoju sypkú krupicu
v kučerách ukrývam
antigeometrické lúče
na tvári sa rozteká bronz
more posiela šumivú pozvánku...

ryby ma ohrýzajú
soľ zdobí neutrálne plavky
riasy sú príťažou tela
prúd ma vykrúca vo vírovom tanci
slnečný západ ma ukladá do vodnej posteľe
nenamietam...

topím sa ako maslo na panvici
strácam sa v hustote
vlny robia thajskú masáž
a ja nechcem odísť zo zadychčanej pláže...
svojim vlnivým sestrám sa poddám

búrka

Zeus hrá piškvorky
Amor strieľa ohnuté šípy – blesky
kuchárka udiera hrncami – hromy dupú
leto spieva depresívnu uspávanku...

z krhly sa sypú želatínové smaragdy
Cerberos spúšťa slinovú sprchu
príroda v tichosti praská
okružle ihlany vytvárajú trhliny
vyviera mračný gejzír...
lávová lampa – obloha
bosá panoráma v kine

žehlička syčí na mopové vlasy
moje tínedžerské slzy mi stekajú na pery...
mokrý bozk

nikto ma nedobehne

po prvom svetelnom žmurknutí
píšťalka štartuje
olympijský maratón
postupujem z levelu na level
práve som odomkla pubertu
hlboký nádych
ovládam hormonálnu vytrvalosť...

niekedy plačem
niekedy kričím
niekedy ľutujem svoju kariéru...

túžim po tej medaile
chcem prekonať vlastné myšlienkové rekordy
tieto preteky majú neurčitý cieľ
vyvíjam tlak na časový obeh...

som vicemajsterka v behu za svojím osudom
(každý z nás môže stáť na víťaznom pódiu)

2. miesto

Nikola Macurová

Obdobie dažďov

Vonku prší.

Kvapky, padajúce na parapetu, mi pripomínajú teba
a moment, keď som ťa prvý raz uvidela.
Zaklopal si mi na dvere
a ja som bez rečí otvorila
a vpustila ťa tam, kde ešte nikto nebol.
Prvý si oprášil poličky od prachu,
starajúc sa o mňa ako o porcelánovú bábiku.

Vonku dnes nepršalo.

Hovoríš, že na nikom ti viac nezáležalo
– naše súznenie nikdy nebolo divadlo.
Pravdou si mal obviazané hrdlo
a v mojich očiach svietilo ako lampy v noci.
Neuvedom si, prosím, koľko máš moci,
keď o druhej ráno počúvaš moje kecy,
láskaš ma jemne, kým slzia mi oči
a vírom snov všetko sa skončí.

Vonku začalo.

Pár mesiacov prešlo,
ja som stratila svoje žezlo,
stratila som tvoj záujem.
Naše konverzácie ma dostávali do kolien,
nemala som poňatia, ako ti niečo poviem.
Ty a tvoje slová rôznych foriem,
ste vždy zmenili môj dojem.
Predsa láska má tisíc foriem.
Teda aspoň to som si navrávala.

Vonku zase prší.

Úprimne mi povedz, naozaj ma ľúbiš?
Pýtam sa ľudí,
sú to všetko len bludy?

– Jeho márnivé sľuby,
tie perfektné muky,
keď sme sa obaja tvárili, že sme hluchí.
Vesmír nám nahlas tvrdil,
že nie sme si súdení.
Zostaňte spolu – zostaňte mŕtvi,
tento osud bol však príliš krutý.

Vonku dlho nepršalo.

Kvapky padajúce na parapetu, mi už nepripomínajú teba,
ani moment, keď som ťa naposledy uvidela.
Len v zápale nostalgie spomínam na veľa.
Smiech.
Lásku.
Škodou plevela.
Smútkom zo straty som vtedy onemela,
až príliš som sa ti otvorila...
Nenávisť k tebe ma v izbe zavrela,
teraz ti len kývam donevidenia.

3. miesto

Olívia Kováčiková

Vina

Vnútri ma niečo tlačí
a ja dýchať neviem.

Len nadýchnuť sa mi stačí
a ja spevniem.

No nejde to stále.
Ja už nechcem vzlykať.

Som uväznená vo veľkej sále.
Nech sa moja duša prestane mykať.

Každý deň trpím žiaľom veľkým,
no v tejto chvíli to už nevydržím.

Nedá sa pohnúť s mojím srdcom krehkým
a bez pohybu na zemi ležím.

No nestačilo už toho?
Stále sa sama seba pýtam.

Nechcem zničiť život niekoho.

Srdcu stále vravím: Ešte si tam?

Hádka

Všade je krik
a ticho nikde.

Príde mi to ako zvyk
Už mi ani nenapadne
povedať rýchlo sa skryte.

Počuť len: Už nie som tvoj!
Už nie som tvoja!

Nechcem ťa už vidieť.
Choď preč.

Ide to rýchlo, ako deň z ohňostroja.
Už nepočuť žiadnu milú reč.

Okolo lietajú neviditeľné zbrane.
A nik nie je na mojej strane.

Do srdca, duše mi stále niečo bodá.

A zrazu tu dobro padá z tróna.

Nikomu sa podriaďiť nechcem.
Nikoho nemám rada.

Cítim, akoby tu bola veľká zrada.

Vidno len paniku a strach veľký.

Bohužiaľ, je tu ešte viac kriku.

Každý však bojuje sám za seba.

Vojna

Cítim len strach a biedu.
Nechcem už počuť hlas smädu.

Všetko krásne mi pred očami zahynulo.
Pociťujem veľkú stratu
a k tomu aj melódiu hladu.

Moja krajina, moja rodná vlasť!
Ach, koľko otázok chcem si klásť.
Prečo sa to stalo teraz?
A prečo práve mne?
Viem, že to už nemá zmysel...

Ruže, narcisy, kvety zvädli.
Odkedy sme ju stretli.

Vzlykať už nechcem.
 Vravím si, že nie!
 Je to ale ťažké,
 lebo moja duša stále bdie.

Utekám rýchlo preč a preč,
 kým niekoho blízkeho prebodne meč.
 Nevládzem ísť ďalej, nevládzem!

Od slz mám mokrú celú tvár.
 Kam ísť z týchto všetkých možných strán?

Sama zostala som.
 Za domovom smútim
 a len v zlých myšlienkach sa krútim.

V jedno ráno mi prišiel list.
 Vraj už moja rodina nemôže za mnou prísť.
 Už len odkazujú mne
 i všetkým tvorom
 ich posledné „Zbohom“.

1. miesto

Lýdia Kovaľová

Bludisko

Slovami sa nedalo vyjadriť, ako jej slová pomohli pochopiť svet bez slova.
 Oblohou je obložený celý svet
 a samota sa motá, až kým sa nenamotá na zamotané motory ľudskej mysle,
 až kým noha nezakopne na poklope a nezaklope
 a čosi sa v nej otvorí a skúma svorne svoje predsieň a komory.
 Vraj som úprimná, keď upriamim pozornosť na ľudskú vrodenosť,
 hore na zore a horenanos.
 Niekomu ale svetlocitlivý svet pri nohách ležať musí.
 Včera bolo zajtra, dnes je zajtra, aj zajtra bude zajtra.
 Žena sa predsa neženie, že nie?
 Očami vie druhej z očí vyčítať všetky výčitky
 a chvíľu ich dusí vo svojej duši,
 ale s chladnou vodou vo vani nakoniec vychladne.
 Z bludiska nevlúdnych ľudí sa zamotá do slov
 a tká sa tak hmota, ona je už raz taká straka úmyslov.
 Sama seba podopiera a líha si do peria a perie myšlienky,
 nech v nich má riadok po riadku už poriadok,
 lebo tichá voda síce nie je, ale brehy radšej myje, nech zbytočne neláka zmije.
 Počuješ? Ako ticho teraz dýcha tvoje ticho?
 Ak nie, pokojne dýchaj aj za mňa, ja to rozdýcham.

Rozvrátená harmónia prírodného kolobehu

Spi.
 Prikry sa perinou husí,
 ktoré sa pre teba ošklbali,
 a necít sa vinná.
 Kráčaj.
 Ukladaj nohy na chodník,
 ktorý zabil státisíce mravcov svojím asfaltom,
 a nepál sviečku pri ich hrobe.
 Lúčne kvety, nenásytné včely
 a rozvrátená harmónia prírodného kolobehu.
 Opeľujú a ako ľudské srdcia
 hanlivo prosia o lásku

s vedomím, že ich ostrý hrot kohosi zničí.
V nemých filmoch predsa nepočuť
ako nezrelý cit ľudí ničí.
Nenechaj sa uniesť odrazmi dažďových kvapiek,
agonické Slnko si ich založí do herbára
a ich existencia sa pomínie,
až naprší a uschne.
Blýska sa na iné časy.
Trne z moruší sa ti zapichujú do živého mäsa,
kuracie nôžky v trúbe už dávno dobehli polmaratón
a teraz sa tešia na spánok a na enzýmy,
ktoré ich rozložia bez ďalšej námahy.
Ale do úst si dávaš radšej morušu,
lebo si vegetarián.
Alebo lebo upečené zviera v masti neutýra jedine babkino srdce kuchárky.
Stoj.
Rosnička hlási v predpovedi silné orkány.
Je to odkaz pre tvojho vnútorného jedinca.
Nadýchni sa.
V závejoch pokrč drevenými ramenami,
zalapaj po dychu.
Blýska sa na iné časy.

2. miesto

Tamara Csáderová

Dav, ktorý si vyberám

Niečo stále nosím na svojom chrbte, ťažké sa ťažko nosí.
Prečo by bolesť mala zahaliť ten veľkorysý úsmev, aj keď ma bolí?
Kolená tlačia zemitú pôdu, lebo na ňu sa skláňam a modlím sa.
Kričím z hĺbky pľúc, pretože viem, že nezachránim sa.

Prespávam noci bez snov,
pri prerozprávání spoznávam krátkosť mojich slov.
Moja koža je trnistá a prepichuje vnútornú krásu,
aby si vonkajšie lupene ruží zachovali tú svoju pôvabnosť stálu.

Ja sa vám nepredám,
preto sa obrátim k davu, ktorý si vyberám.

Čo to čas dá, kým si vy spomeniete, že som stále živá.
Moje telo už aj tak vzdychá.
Ako keď sa nadychujem pod vodnou hladinou,
miesto vody sa naplňam slzami so všetkých výčitkou.

Netreba mať vás okolo mňa.
To si stále hovorím aj do dnešného dňa.
Aj tak ostanú tí, na ktorých sa nehnevám,
dav, ktorý si vyberám.

Pri našich prvých krôčikoch sme padali.
Našli sme ten význam, čo sme tak hľadali?
Ženské telo sa líši od mužského,
ale líši sa to mužské od ženského?

Krv ma spája s ňou a s ním.
No ja stále sním,
že budem s tými, pre ktorých niečo znamenám,
dav, ktorý si vyberám.

Spánok na kameni

Prudká bolesť vystrelila do ľavej nohy.
Nekonečné premýšľanie a zhodnotíš, že to budú tie nové boty.
Bublínky praskajú náhle, keď dopadnú,
no a ty sa zobúdzáš s pocitom smútku, pretože aj tie raz vyhasnú.

Mrháš nevlúdny pohľad na strop, pre ktorý musíš nocovať.
Aj tak sa pod neho neustále vraciaš a pred hviezdami sa prídeš schovať.
Nechceš sa stretnúť s nimi pohľadom.
Vedia totiž, čo máš za lubom.

Skúšať písať slová alebo písať umenie?
Na písacom stroji ťa ruka na otáznik zvedie.
Kým hriech, ktorý neľutuješ, je len tvoj,
prežiješ a vytvoríš si vlastný pokoj.

Myslenie je len pre tých, ktorí majú myšlienky.
Dúfam, že moje sny budú nakoniec len spomienky.

Srdce pukne a telo vzlietne,
no hriech si spáchal, preto ťa za nohy ruka stiahne a nemo stojíš na mieste.
Iba hlások, krátka melódia vyjde z úst,
pery prestanú blednúť.

Zo zlata

Ľútosť padajúca na chladné líčka.
Na vrchole som bližšie ako na zemi, kde som nízka.
Mierila som vyššie a necítila som strach,
kým si nepremenil zlato na prach.

Bezchybnosť rytmu, ktorým bije srdce,
nik nevie, po čom túži a čo chce.
Pera sa odlepí jedna od druhej.
Vrátia sa však magneticky k sebe a zabudnú na predurčený dej.

Smiem sa smiať na mojich prvých krokoch,
mala som sa zlepšovať, avšak skončila som iba na pribúdajúcich rokoch.
Modré šaty, čierne čižmy a vlasy zapletené,
no niektoré pramene boli zle začesané.

Neboli perfektné
a také zlato je nepekné.

Stojím pred zrkadlom a môj odraz raz len tak zmizol,
iba padajúci prach sa zablysol.
Keď si sľuboval, svoje oči si skláňal,
moje srdce si lámal.

Bodaj by začal dážď a telo by ostalo paralyzované,
nahradilo by stekajúce slzy bolestivé a slané.
Čím viac ma budeš zakopávať,
tým viac budeš potom zlato prehľadávať.

3. miesto

Katarína Kvaltýnová

Abecedne

stratení už od začiatku
náš prípad nemá žiadne vysvetlenie
hovoriš že nechápeš ma
tak ma prestaň čítať abecedne
hovoriš že som nemá
stále rozprávaš však len ty
keby si na chvíľu stíchol
moje slabiky by sa dali dokopy
keby si trochu chápal
keby si dával pozor pozorne
no ty len abecedne čítaš
už končíš si na ž:
žiadne vysvetlenie

Polonahá

polonahá pred svetom
otvorené rany čo odkrývajú vnútro tela
márne sa ich snažím zakryť
s náplastou sa zväčšia nezacelia
z toľkého zízania sa cítim duto
akoby som si sama nepatrila
snažím sa čoraz viac skryť svoje telo
no stále sa cítim
polonahá...
zaznie v hlave jedno slovo
vystavená svetu na zábavu
ako bábka ktorú vyzlečú a len sa smejú
aká sranda na ňu zízať
takmer nahá pred svetom
bábka možno na okrasu
aj keď sa niet na čo dívať
prečo zavrieť oči a nechať bábku žiť
čo tak ju vystaviť ešte väčšiemu stresu
čo tak bábku vyzliecť donaha

ale páni to je riadna odvaha
stáť celkom nahá pred svetom
tak aby si bábka nemyslela
zostane iba polonahá
nech má ilúziu že jej ešte niečo zostalo
čo plačeš mohla si skončiť omnoho
horšie keby naša hrdosť nezasiahla
máš byť vďačná
že si skončila iba polonahá
polonahá pred svetom
otvorené rany čo odkrývajú vnútro tela
cítim sa akoby som si nepatrila
cítim sa ako polonahá...
snaha zničiť bábku sa vám vydarila

Pokušenia

pochmúrne šero
neprijemný pocit v hlave
žalúdok na palube
kvety napáchnuté citom
ževraj neha
svet vyzývavých magazínov
volá aj teba
ktosi vyrve všetky oči
je ich veľa
načo sa starať
dôležité sú len Smrekove sopky
čuj kričiace časopisy
čítaj obraz tela
„každá by ťa s týmto chcela“
zaručene v reklame
svet zvrátení bez omámenia
balans
na čo
na nič
tak to bolo, jak aj teraz
len viac papierovo

1. miesto

Adam Rendoš

Morgen le Fay

Možno v opačnom poradí,
počítame obkladačky vo fontáne.
Kruhové námestie,
na hrdzavej ceduli stojí: „Svätý grál.“

Štekliš ma oschnutým listom,
čo tu skončil z rovnakých dôvodov.
Koho trápi rozsah škôd
pri dernière hry na zaklínačov.

Rezonujeme, pravdupovediac, náhodne.
Kompromis s vesmírom.
Časová slučka.
Nulka. Jednotka. Nulka. Jednotka.
Stretnutie vo fontáne.

Vymýšľam ti prezývku.
Dvíhame obočia.
Nadobúdame dojem.
Možno sme si sympatickí.
Hodiny na námestí odchyľuje akýsi magnet.
Rozumieme si vďaka anomáliám.
Chceme ostať v tejto frekvencii.
Chceme sa cítiť dotknuto.

Temperová biela a červená,
zlomok milimetra od seba na maliarskej palete.
Chytíš do ruky kúsok tehly
a driapeš ma ňou po koži.

Keď začne padať na námestie sopečný popol,
poviem ti to odmerane:
„Kachličiek je 276,
pretože sa 4 rozbili.“

Po prvý raz sa mračíme v tom istom čase.
Keby mi neskočili do reči, tak... !
Niektu takto zavčas rána začal vyberať
na terasu kaviarne ratanové stoličky
a vŕzga nimi o podlahu.

Tá ceduľa na rohu námestia mi príde povedomá.
Možno sme tu už boli.
Určite raz budeme.
Odhodíš tehlu a skúsime sa rozlúčiť.

Strážay a vesmír

Čítaš nahlas Strážaya,
zatiaľ čo ja som okružnica s dráhou okolo
tvojej zemskej príťažlivosti.
Slová z tvojich úst narážajú do molekúl
vzduchu a času a čohosi,
čo sa chvíľu lepí na mňa a chvíľu na teba.
Je to veľkolepá chemická reakcia dvoch
čoraz menej cudzích prvkov.
Bezstarostnosť sa zakráda,
no pre mňa je to ešte stále hlavný podozrivý.
Učili nás byť stále v strehu.
Zabudnúť na momenty, keď stoja hodiny.
Dnes sa kníšem na vlnových signáloch,
ktoré šíriš do časopriestoru ako strom letokruhy.
Moje mozgové synapsie prerážajú atmosféru,
rútia sa preč a vracajú ako bumerang,
kým mi príťažlivá sila tvojich dvoch
zemských jadier kradne vedomie.
Padám do farieb tvojho hlasu a slová
tečú a tečú z modrej väzby,
zalievajú ma ako vosk,
ktorý tuhne na mojom tele,
chvíľu nepočujem, chvíľu nevidím,
no celý čas vnímam každúčké tvoje slovo,
je mi clivo a krásne,
lebo planéta, okolo ktorej krúžim,
je mojím domovom.

2. miesto

Tereza Kucmenová

Stavba

Máme domov
vypálený ohňom,
aby bol bezpečný.

Tento dom stavali na mieru
naším svedomiam. Úkryt
predelili tichými stenami.

Keď mama pod posteľou ukryla
tri kivičky mláďatá, nepočula som
ich húkať o pomoc.

Keď otca prenasledovali
cvrčky – každú noc – ich šepot
nikdy neprenikol k mojim pochybnostiam.

Bez slova sme vedeli
bdieť a strážiť predstavu
tepla sálajúceho z vychodeného dreva.

Niečo ostalo zabudnuté
v pivnici. Smrdí
celý dom.

Studňa

Začalo sa to, keď stíchol
hrkot potrubných rúr. Zrazu sme nemali
istotu, že aj v tichu bude niečo,
čo nás môže uspávať.

Mama si pýta studňu, túži po vode
nasýtenej prekonaným životom.
Misy, taniere a poháre naplňa
zeminou, aby vždy videla na dno.

Začína hľbiť diery. Skúša
podlahy, steny a dvere, nikde
nie je dosť miesta
na koniec.

Mama opakuje, že dom bez studne
môžu obývať iba ľudia,
ktorí sa nemajú čoho báť.

Pivnica

Do pivnice som sa skláňala o dve hlavy.
Jednu za otca, druhú za mamu.
Dve hlavy v dlaniach, aby som sa nebála,
že pavúky napadnú mäkké
miesto pod temenom.

Vyklúbila som sa zo všetkého,
čo mi môže ublížiť, pred konečnou
podobou som prestala dýchať,
aby pavúky nevedeli, kto
som, že som
jednou z tých, ktoré poznajú.

Bezhlavo som vedela počúvať
príkazy strmých schodov.

Spáľňa

Ak si musím ľahnúť,
tak iba na maminu stranu postele. Tam
sa dá neobhájiteľne vrhnúť
do odpúšťania.

Tam stále počuť spod postele
pískajúce detské hračky,
kým sa každým nádychom prestanú rúcať
domovy a stromy a preliezky a púpavy.

Na otcovej strane plač
nie je volaním o pomoc. Vraj
sa nemusíme brániť
naťahovaním rúk.

V spálni nič nezostáva
posledné, len ďalšie ráno
do prázdneho miesta.

3. miesto

Miroslav Lukačovič

Dedičstvo

I

vlasý dievčatka sa opierajú
o hrdzavé
ne/možnosti mesta
oči plné piesku
koláče
z grafov z ktorých sa (nikto) nenaje

bábiky bez nôh
nevedia čo pýtať
aj keď majú všetky
odpovede

II

vítaz
si zaslúži úctu
porazený
súcit víťaza
a ostatných porazených

III

zabíjajú deti
vzápätí z potleskov
stavajú pomníky
vzpriamené dohora
ako penisy
ukazujú na otvorené
možnosti
nikoho to nevzrušuje
občas sa niekto
dojme
a so slzami v očiach opäť stlačí spúšť
fotoaparátu

IV

dávno je po jeseni
a najhlučnejšej samovraždy
v dejinách
lietame po pohreboch
nad zemou a nad vecou a
práčka je plná špinavého oblečenia
pre deti a od detí
dávno je po jeseni
spaľujúci chlad
pol metra od naplno pustenej klimatizácie
ešte jeden pohľad na
zaprášené slnko

dávno je po jeseni
netreba sa báť
vyvetrať

V

naskáčme do horiacich tiel
a pretekajme
sa
budme zdrojmi
rastme (divne to ešte aj znie)

nádej
mi dáva nehybné dievčatko
smejúce sa
na konci
sveta

Vybrané práce

PRÓZA

Martin Mišún

Najhorší spolubývajúci

Na dverách do bytu máme zavesenú čiernu tabuľku a na nej kriedou: „Vitajte, ani my k vám nechodíme“.

Najprv sme sa s Emou tešili z tejto dekorácie. Neskôr sme ju začali filtrovať. Po niekoľkých mesiacoch sme sa začali doťahovať, kto je autorom myšlienky. (Samozrejme, že ja. To len Ema potrebuje byť na mňa protivná a vyťahuje túto kauzu vždy, keď sa sporíme. Alebo keď má krámy.)

Cedulka mala byť len vtip, samozrejme, veď haha, títo tu majú zmysel pre humor. Prelomí ľady skôr, než ľudia zaklopú na dvere. To budú veselé návštevy. Žiadne reči o počasí. Aj keď vonku mohlo byť naozaj krásne.

Ironicky – nápis zaúčinkoval. Nechodia k nám ani odčítať stav vodomerov. A Emi rodičia sa tiež radšej zvrtili a odišli. Chúďa, si to žehlila ešte niekoľko týždňov. Tabuľku sme ale nezvesili.

Tak som sa teda vracal domov a vyťahoval zväzok kľúčov. Štrnganie sa ozývalo v prázdnote chodby ako každý iný zvuk. V bytovke to počuť – papierové steny. Hlasné hapčí od susedov.

„Nazdravie,“ povedal som polohlasom.

„Ďakujem,“ ozvalo sa späť spolu s potiahnutím nosom.

Vyberal som správny kľúč. Milión ozdobných kľúčeniek – jedna od mamy, druhá od sestry, tretiu som čmajzol na filmovom festivale. A tak ďalej. Každý obyvateľ mal typický mix zvukov. Pozorný poslucháč ich dokázal identifikovať po niekoľkých mesiacoch. Teda každý musel vedieť, že sa blížim práve ja.

Odomkol som. V predsieni už čakala Ema, že mi niečo šplechne do tváre. Nečakal som žiadne ahoj, ako sa máš, aký si mal deň. Na to sme mali až príliš prezretý vzťah. Alebo skôr vybrúsený. Ani ja by som ju neprivítal tak otrepane.

Lenže!

Ema mi okamžite strčila pod nos prázdny téglík od jogurtu. A v očiach jasné: a toto má byť čo, há, takto neumytý téglík a šmariť ho hneď do koša, ty antirecyklačné prasa. Úplne jej to iskriло v zreničkách, neurónové ohňostroje. Videl som to, ach, ľahko čitateľná Ema.

Lenže!

„Takže ty si mi zožral môj, podotýkam, môj jogurt?“

Obišiel som ju, nech sa vyzujem ako civilizovaný barbar – bez použitia rúk, ako za detských čias, len noha o nohu.

„No a? Veď ich máš v chladničke ešte aspoň sto.“

„Takže no a?“ Ema prižmúrila oči.

V tej chvíli som si nebol istý, či ma vyzlieka pohľadom, alebo rozmýšľa, či by sa vyv-

liekla z mojej vraždy. Matematické operácie už jej mohli bežať v hlave rovnako rýchlo ako môj nedobrovoľný striptíz.

„Ráno ti kúpim dva nové. A budeme si viac než kvit.“

„Tu ide o princíp, Šebo. Nabúral si...“

„Nezačínaj s tým zase.“ To som zo seba už zhadzoval kabát, jasný znak mieru a odchodu na odpočinok. No vysvetľujte to Eme.

„Nabúral si môj krehký nákupný ekosystém. Pomiešané dátumy spotreby. Jemné detaily na viečkach. Preliachiny. Škrabance. Prelepence. Všetko som mala vypočítané na úrovni matfyzáckeho profesora. A teraz môže ísť všetko do hája.“

Ema rozhodila rukami s teátrom primadony národného divadla. A tvárila sa, akoby som jej vrazil dýku minimálne pod šieste rebro. Potom po mne hodila prázdny téglík.

„Už si skončila?“

„Ale poriadne som ti to natrela, ha-ha! Vidím ti na očiach všetky tie vysušené slzy.“

Nadvihol som obočie. Ema zdúpnela.

„Počkaj. Nehovor mi, že si si to nevšimol.“

Mykol som plecami.

„Fajn. Tak dobrú noc.“

A zmizla vo svojej izbe. Nechala ma samého v predsieni. Tolko fanfár kvôli takému koncu...

No nič to. Tiež som odišiel do svojej izby. Otvoril som laptop, že vyskúšam napísať aspoň pár riadkov. Lenže hlava sa mi stále vracala k Eme. Myslel mi šrotovala ako taký arandábel. Napil som sa minerálky. Fuj, vyprchané bublinky. No nič to.

„Ty máš jedno veľké šťastie, človeče.“

S Edom sme sa prechádzali po nočnej ulici. Kopali sme do kamienkov a šišíek, čo ležali na chodníku. Edo bol vždy ochotný sa so mnou stretnúť. Vlastne, bol to jediný spolužiak zo strednej, ktorý sa mi po maturite nezačal vyhýbať a neskláňal zrak k zemi, keď ma náhodou stretol na ulici.

Edo – komunikátor. Veľký znalec dramatickej pauzy. Alebo len prostoduchý tajnostkár. Bohvie.

„A síce?“ nabádal som ho.

„Jaj... No, že Ema ti je ochotná povedať aspoň niečo. To keby si mal tú moju... tá by ti hneď po príchode nešplechla do tváre nič. Nepovedala by ti pol slova, ale nasratosť by z nej sršala, že by to zaznamenali aj seizmometre v Japonsku. A ty by si sa doprosoval, zlatko, čo sa deje. A vieš čo by povedala?“

„Nič.“

„Že nič. Ty trdlo. Len to. A v tom Japonsku by už povolávali protivzdušnú obranu proti Godzile. Tak by to bolo.“

Edo si musel až odpluť. Vyťahoval z vrečka cigarety. A klepal sa. Až po prvom šluku ma potľapkal. „Takže buď rád, kamarát. Ema je poklad.“

„A vieš prečo?“

Edo vypleštil oči. „Nebude ona tak trochu polochlap?“

„Čo? Nie! Komunikuje so mnou normálne, lebo spolu nechodíme. To je celé tajomstvo.“

„To ešte furt? Akože, bráško, videl som fúru párov, ktoré sa mali dať dokopy. Ale vy dvaja ste najdokonalejšie stelesnenie takého javu.“

Mal som sto chutí odvrknúť suché hahaha. No bol som absolútne bez nálady.

Aj napriek oskarovému vystúpeniu, čo mi predviedla, som sa rozhodol, že Eme tie dva jogurty kúpim. A budeme vyrovnaní, aj s úrokmi. Takže mi už hádam dá pokoj a neprepadne ženskému folklóru oplieskať mi moje prečiny o hlavu pri každej príležitosti. Ej, šuhajčko odolný, jogurtík môj zjedol mi. Juch!

Veď jasné, mal som sa spýtať, že počuj, Ema, som hladný, ale momentálne mám slinu na mojom románe... Nie takú, ty hus, ale v prenesenom zmysle... Nechcem odbiehať do obchodu, tak či si môžem dať jeden z tých tvojich tristo jogurtov, čo sušíš v chladničke? A ona by ma poslala do prdele.

Zhruba tak si to predstavujem.

Zbytočne som sa rozčuľoval. Aj v obchode, medzi regálmi, kde som blúdil, aby som našiel ideálne klon jogurtu, čo som tak sebecky a ignorantsky zožral.

Ale ja som taký zvláštne samonasierací typ. Človeku trvá v priemere sedemnást minút, kým sa mu vyrovná hladina adrenalínu. Vraj. To akurát ja mám superschopnosť neustále si opakovať v hlave situáciu a udržiavať si tak zvýšený adrenalín. Je to značne kontraproduktívne. Nemôžem si pomôcť.

Najradšej by som rozbíjal veci. Aj som si to predstavoval v hlave. A keď som už platil, skrotol som ako jahňa nad ohňom. Pokladníčka sa ma opýtala, či mám klubovú kartu a mne až preskočil hlas, keď som povedal, že nie. Zobral som jogurty a pakoval som sa čo najrýchlejšie preč. Ešte by ma zastavil niekto iný na kus reči.

„Ema,“ zakričal som pri otváraní chladničky, „kde ti mám...?!“

„Nevrešti ako pavián na gynde,“ jačala na mňa zo svojej izby. Pravdepodobne si tam lakovala nechty, alebo na seba patlala iné svinstvo, skrátka niečo typicky ženské. „Ponožky máš v práčke! Za chýbajúce nenesiem zodpovednosť!“

„Kašlem na ponožky! Chcem vedieť...!“

„Tvojich trenírok sa nedotýkam, to si vyhod z hlavy!“

„Nechaj ma dohovoriť, sakra! Kde ti mám uložiť jogurt, aby som nedovrзал to tvoje demografické usporiadanie?!“

Namiesto Emy sa ozval sused nad nami. „Môžete byť tichšie, doriti?! Toto nikoho nezaujíma!“

A z iného zas: „Ale mňa áno.“

Červený od hanby som sa pozeral na strop. Fakt papierové steny. Mal by som si to viac uvedomovať.

„Však sem, dili.“ Ema sa medzičasom dovalila ku mne, ani som ju nezbadal. Hovorila pokojne. Asi mala dobrú náladu. Celkom sa mi uľavilo. Takto ju mám omnoho radšej.

„Takže sa už normálne rozprávame?“

Ema bez slova odišla so zdvihnutou hlavou, že s plebsom ako som ja, sa dámy nebavia. Bolo mi to fakt ľúto. Viem, ju to eventuálne prejde. Dovtedy budem tichým martýrom. A budem sa opúšťať, lebo takéto stavy mi berú kreatívne sily. Knihu asi nikdy nedokončím. Ema by povedala, že čo tam po knihe, keď nikoho nemáš. Teda, keby nebola na mňa ofučaná. To si fakt mám najat súkromné očko, aby vypátralo, čo ju štvie?

Stratil som sa vo svojej izbe. Riadne som pleskol dverami. Nechtiac. Akosi mi vykľzli. Tak som sa zožieral, že Ema si určite myslí, že som sa urazil.

V ten deň som nenapísal ani holú hlásku vo vetre.

Opúšťal som byt. Ozval sa mi Edo, že sa potrebuje posťažovať, ale rozhodne nie vyplakať, to kategoricky odmietal, však nie je bábovka. Boli mi zrejmé dve veci. Prvá: určite išlo o tú jeho, veď aké iné problémy by mohol mať zadaný chlap? Druhá: skončí sa to plačom. Vždy sa to tak skončí. A potom sa bude tváriť, že sa nič také neudialo, že on vlastne žije v dokonale harmonickom vzťahu a to sú len moje paranoje a chrobná žiarlivosť.

No, ale ako som už hovoril, išiel som von, nech teda podporím kamaráta. Zamykal som, a potom šup a klzom po schodoch. A pred bránou stál nejaký pankáč, či čo, na prvý pohľad povalač a hajzel z presvedčenia. A to som ho ešte nezačal poriadne odsudzovať.

Otvoril som bránu a obišiel som chlapíka v koženej bunde s toľkými pyramídkami, že by aj v starovekom Egypte závideli. Tváril som sa, že som ho nevidel. Veď som sa zjavne pozeral opačným smerom na bytovky, ktoré som rozhodne doteraz nikdy nevidel. Ja zbabel. Ale nerád by som, aby sa ma ešte niečo opýtalo.

„Dík, kámo,“ povedal, na čo som odmrmlal niečo také nezrozumiteľné, že to ani vševediaci Boh nemohol nikdy vedieť.

A rýchlo za Edom, za šiškami, kamienkami a ponosovaním sa na ženské.

„Tak ako?“ opýtam sa namiesto pozdravu.

Lenže Edov ne-pozdrav bol omnoho originálnejší. „Počuj, pôjdeš mi za svedka?“

Vlastne, šokujúcejší.

„Tá moja je v tom. Nedostala to.“

„Edo, máš úžasnú schopnosť nadužívania zámen, a ja si to cením, ale toto sa dalo povedať aj lepšie.“

„Tak pôjdeš, či mám sa opýtať niekoho iného?“

„Jasnačka. Však sme kamaráti.“

„Počítam s tým, že Ema bude tvoja plus jednotka, sa neboj.“

Zamračil som sa. Edo to asi stále nepochopil, že s Emou nie sme spolu. A hlavne, že momentálne sa so mnou ani nemieni baviť. Ale na druhej strane... Možno toto by ju presvedčilo, aby sa rozrečnila. Áno, trochu zábavy, alkoholu a tak, to rozviaže aj jej gordický jazyk. Či mýlim sa? Ani nie, prekliato som rafinovaný. Cha-cha.

„Ako sa to vlastne stalo?“ Asi som sa príliš zamyslel nad Emou, že som si neuvedomil absolútnu tuposť svojho šplechu. Zahryzol som si do jazyka.

„Vieš, Šebo, keď sa ocko a mamička veľmi ľúbia a chcú si tú lásku prejavovať telesne...“

Vyvalil som oči, že on do toho fakt ide, hovädo sprosté.

„Ha, mal by si vidieť svoj ksicht. Ale ja ti odpúšťam, lebo viem, že furt myslíš na Emu.“

Edo vôbec nebol tupec. Len by ma zaujímalo, prečo preňho Ema je Ema a tá jeho je tá jeho.

„Časom pochopíš aj ty.“ Edo ma potľapkal po hlave.

*

V ten večer sme sa s Edom nepofflakovali po vonku príliš dlho. Tvrdil mi, že ako čerstvý skoro-otec musí začať byť zodpovednejší. Skrátene, rozišli sme sa asi po polhodine. Vybavené. Ani som sa nestihol posťažovať na moje peripetie s Emou.

Tak som opäť vyťahoval kľúče. Prišlo nielen štrnganie mojich kľúčeniek, ale aj hlasy z iných bytov.

„Fúha, už ide.“

„Toto bude zaujímavé. Nabetón.“

„Sa teším.“

Papierové steny ma už fakt iritovali. Nevedel som síce, o čom presne sa hovorilo, ale musel by som byť natvrdlý, aby som nepochopil, že to patrilo mne. Opatrne som odomkol dvere. Hlavne ticho, tíško, si tieň, si vzduch.

A z obývačky som počul Emin smiech. Takto neprirodzene sa smiať, to som u nej nepočul už naozaj dosť dlho. Zakrádal som sa až k obývačke. Nakukol som dnu. Skoro mi padli gate. Ema sa na gauči muchlovala s nejakým chlapom. Nejaký znamená v tomto prípade pankáč, ktorého som pustil do bytovky.

Všimnúť si ma nemohli. Ale asi mi padlo srdce až na zem a tam sa rozbilo na črepiny. Lebo sa obaja na mňa pozreli, celí vysmiati, že čo ty voyeur, čo tam postávaš? Dokonale som ich prečítal. Oboch.

Lenže!

„To je, Šebo, môj spolubývajúci,“ povedala Ema, akoby na mňa vôbec nebola nasratá. Rafika pretvárková. „Toto je Bobby.“

„Tvoj frajer, šak to povedz.“ Bobby sa škeril. „Ale my sme sa so Šerblom už stretli.“

Ema sa rozosmiala, opäť nie práve najprirodzenejšie.

„Šerblo, že mi to nikdy nenapadlo.“

„No, toto vôbec nebolo to najtrápnejšie zoznámenie v mojom živote,“ povedal som plocho a odišiel som s tým, že toto mi určite urobila naschvál.

Ešte som začul aj Bobbyho. „On asi nechodí moc na koncerty.“

Takmer ma porazilo.

*

Veru, naschvál, preto sa Ema dala dokopy s Bobbym. Akože dokopy. Aby mohla naplno prejavíť svoj truc a nasratosť. Čo nie sú ženy schopné urobiť, aby sa pomstili? Intrigánky a manipulátorky, veď história by mi kvitovala. V tej chvíli to boli iba objatia a bozky, ale keď pôjde do tuhého, Ema určite cukne. Bobby nebol jej typ. Zbalila prvého úbožiaka, ktorého stretla. Keď som sa nad tým zamýšľal, opäť som dospel k dvom záverom.

Prvý: od Emy to bolo nesmierne kruté. Bobby bol síce hulvát a dezolát, ale toto sa nerobí. Nie, e-e, ľudkovia, bolo to cez čiaru, zahrávať sa s citmi toho chlapa. Na seba môžem kašľať, veď mňa to ani netrápilo.

Druhý: A tento je omnoho zaujímavejší. Dlho mi to nešlo do hlavy. Prečo vlastne Ema chcela, aby som žiaril? A odpoved? Sakra jednoduchá, lebo...

Kedy sa tí dvaja prestanú muckať? Vystrelil som z kresla a zároveň zaklapol laptop, lebo pri tých vlhkých pazvukoch som nedokázal písať. Slová mi unikali. Za posledný týždeň som pokročil len o pár riadkov. Aj to mizerne napísaných. A jednu ženskú postavu som premenoval na Emu. Podvedome.

Úplne mi to brúsilo nervy, aj tá najmenšia pusa. Emin silený smiech. Aj to, ako si Bobby každú chvíľu snažil rozopnúť svoj vybiňaný opasok, lebo on je už pripravený na ďalší krok v ich vzťahu. Hovädo sprosté. Všetko ma nervovalo.

Tak ako som potom mohol písať môj román, na ktorý nečakal absolútne nikto. A to som bol takmer celý čas v izbe, len aby som sa náhodou nezrazil s Bobbym.

Pri živote ma udržiavalo naozaj len to jedno – Emu to čoskoro omrzí.

A tak som si v noci odskočil na záchod, lebo inokedy by som to nedal. Bobby bol už preč a ja som strašne potreboval ísť.

Potiahol som kľúčkou na wécko. Zamknuté.

„To som len ja, prepáč,“ povedal som jej. A chvíľu som stál poblíž. „Pozri, viem, že sa na mňa hneváš. A určite oprávnene. Lenže celkom by mi pomohlo, kebyže aspoň

poznám príčinu. Aj keď ti to bude znieť neuveriteľne, ja fakt neviem čítať myšlienky. Ale ani to nie je dôvod, aby si chodila s takým šupákom.“

„To bolo celkom dojemné,“ ozvala sa suseda z bytu pod nami.

„Však jej to už konečne povedz, ty teľa,“ povedal jej manžel.

„Hej, toto je súkromná vec,“ hneval som sa.

Dvere na záchod sa odomkli a vyšiel Bobby. „To bola porádna sračka.“ Naprával si pyžamové nohavice. Div, že neboli tiež vybiňané železom. „Nazdar, Šerblo, jak sa ti vede?“

„Celkom dobre.“ Hlas som ma vyschnutý.

„Kúl, kúl.“

„A ty tu čo ešte?“

Vyškeril na mňa svoje zožltnuté zuby. „Ja tu už bývam.“

Býva? Počul som dobre? Takže ty takto, Ema? Takto ma podraziť? Toto bolo už aj za hranicou najväčších grázlov. Ženské ego a ješitnosť, sakra. Na to nemá vôbec právo.

„Takže, šupák, čo? To si zapamätám, Šerblo.“ Bobby mi položil ruku na plece. „Nespláchol som len kvôli tebe. Už si to.“

Asi som sa v tom momente scvrkol o niekoľko hláv.

*

Najbližšie dni boli hotové peklo. Bolo zbytočné tváriť sa, že nie som doma. Bobby bol u nás hádam nonstop. Akoby ani nemal čo robiť, vraj hrá v nejakej kapele. Na to by som sa bol pozrel. Alebo radšej nie.

Tak som ho stretával pri raňajkách, na večeri a vlastne bárstedy. A on si ma premeriaval a sledoval, akoby vyčkával na pomstu za jedno blbé slovo. Psychicky ma ničil. Nehovoriac o nežnostiach, čo si s Emou vymieňali.

A keď spolu začali riešiť veci ohľadom bytu. Nákupy, dekorácie a iné nezmysly. To ma dosť zranilo. Veď, haló, Ema, ja tu oficiálne bývam. Platím polovicu nájomného. Ja by som mal byť ten, s ktorým toto riešiš. To fakt nevidíš?

Mal som pocit, že sa ma pokúsia vypudíť z bytu.

„Dnes to rozbijeme v klube. Prídeš?“

Eme sa rozžiarili oči. „Jasné. Fakt som na vás zvedavá. Akí ste. Aký si ty.“

„Šak som nejaký ten umelec, né?“

„Umelec,“ šomral som. Asi príliš nahlas.

Zvláštne, že Bobby čušal a obula sa do mňa Ema. „Nebuď podráždený, že už nie si jediný umelec v tomto byte.“

„Fakt? Šerblo, ty si maliar? Nevyzeráš.“

Odignoroval som Bobbyho. „Neznášam to označenie. Neznášam, keď to ľudia o sebe hovoria. Znie to povýšenecky. Akoby boli viac ľudia.“

Ema ignorovala zas moje slová. „Maliar nie je. Ale má vyštudovanú VŠMU, prosím pekne. Pán Mgr. Art.“

Videl som na Bobbym, že nevie, čo je to VŠMU. Úplne to trešľalo z jeho tupého ksichtu.

„Som umelec,“ povedal som infantilným hlasom. „Počujete, ako arogantne to znie?“

„A momentálne píše knihu.“

„Nevyprávaj.“ Bobbymu iskrili oči.

Bol som rád, že aspoň vedel, čo je to kniha. Aj keď by som sa stavil, že v živote žiadnu nedržel v ruke.

„To je citlivá informácia, Ema!“

„Áno, bude to magnum opus.“

A to bolo po dlhom čase najviac slov, čo som si s Emou vymenil. Aj keď, de facto, sme to neadresovali priamo jeden druhému.

„Ináč, toto bolo v schránke, Šerblo.“ Bobby mi podával obálku. Zjavne otvorenú.
„Ale s Emou dójdem kuknúť ja.“

Vytiahol som pozvánku na svadbu. Pre mňa a Emu. „Tebe nič nehovorí súkromie a listové tajomstvo?“

Musel som byť úplne červený.

Bobby vstal zo stoličky a vypol hrud. „Tak mi vraz.“

Odišiel som. Ale počul som ešte tú poznámku, že kura.

*

Všetko sa iba zhoršovalo. Mal som sto chutí nie odísť, ale utiecť. Tak som zavolał Edovi, že sa s ním potrebujem stretnúť, lebo ma asi na mieste trať šľak.

„Už sa obliekam,“ povedal. Edo bol skrátka vždy super človek.

Sotva sme sa pozdravili, už na mňa vybafol. „Vyzeraš hrozne. Nepotrebuješ sa napiť?“

„Hej. Ale vodky. Spolu s hrstou liekov.“

„Nehovor ani zo srandy. Veď pod sem.“ Edo ma objal.

Celkom rád by som sa rozplakal. Ale nešlo zo mňa nič. Čo bolo do istej miery aj dobré.

Edo mi venoval maximum času. Vyrozprával som mu svoje trápenia.

„Nedávno som čítal jednu knihu,“ nadhodil Edo.

A opäť pridal svoju dramatickú pauzu, po ktorej neprišlo nič.

„Akú?“

„Vyser sa na to. Tak sa volala. A to by si mal urobiť, Šebo. Za električkami a ženami sa nebehá, vždy príde ďalšia. Podviedla ťa a to sa nerobí.“

„Ešte raz, my spolu nie sme.“

„Teraz ideš na to správne.“

„Ani sme nikdy neboli.“

„To akože fakt?“

„Ani nebudeme.“ Tému som uzavrel.

*

Domov som sa vrátil neskoro. Bol som rád, že všetci už spia a nekomentujú môj príchod. Zložil som si veci v predsieni a celý unavený a rozbitý som si sadol k laptopu, že sa skúsím vypísať z problémov. Otvoril som súbor s mojím románom.

Bol úplne prázdny. Vlastne nebol. Svietil na mňa text: Takye supák?

Skoro som skolaboval. Nevládal som už. Asi bol fakt čas odísť. Ale najprv som potreboval niečo vybaviť.

Vtrhol som Eme do izby a zasvietil som. Vyplašila sa. Bobby mal v paži, bol iba rozospatý.

„Ty bastard. Rozhodol si sa ma zničiť? Lebo sa ti to darí.“

„Preboha, čo sa stalo, Šebo?“

Bobby si šúchal tvár. „Nemože to počkať do zajtra?“

„Vymazal mi môj román.“

„Akože Bobby?“

„Nie akože. Ale naozaj.“

„Ojebáva, Ema. Pod spať. A ty odpáľ skor, jak ti dám na piču.“

Ema nevedela, čo prv. „Len pokoj, chlapci.“

„Nie, Bobby, toto vyriešime tu a teraz.“

Postavil sa do svojej plnej výšky. „Fajn, tak poďme do toho.“

Sotil ma. Zrazu akoby som vytriezvel. Hnev nahradil strach. Sklonil som hlavu.

„Presne to som si myslel.“

Ja som sa nezmohol na slovo. Pomaly som odišiel.

„To si fakt urobil?“ počul som Emin hlas.

„No a. Aj tak stál za hovno.“

„Vieš ako dlho na tom pracoval?“ Začínala byť hysterická. „Mal by si sa mu ospravedlniť.“

A nastala hádka a zvada a padali aj ostré slová. A nielen to. Keď som začul facku, prestal som sa opúšťať. Rozdrapil som dvere a vrhol sa na Bobbyho a začal ho mlátiť ako koberec.

*

Najbližšie si pamätám už len to, že mi Ema prikladala sáčok s mrazenou zeleninou na tvár. Krvácal som a bol som ubolený a opuchnutý. Bobby bol preč. A nikto to nekomentoval. Ani susedia nie.

Rovnako nikto nekomentoval, ako veľmi som dostal po papuli, a že som v bitke dosť prepadol. Myslím si, že zo začiatku som sa celkom držal, bol som obratný, ale potom som zakopol a odtiaľ to už iba šlo. Len som dúfal, že nemám zlomené rebrá.

„Určite nemám zavolať pohotovosť?“

„Nechaj tak.“ A zaskučal som bolesťou.

„Nebud' padavka.“

„Nie som.“

„Veď ja viem, ty môj hrdina.“

Chvíľu sme nechali hovoriť ticho. A susedov: „Som hovoril, že ešte len bude dráma.“

„Povedal by som, že ma to mrzí. Ale nemrzí.“

Ema sa smutno usmiala. „Ani mňa.“ A opäť ticho. „A čo teraz?“

„Zbalím si zopár vecí a idem za Edom.“

Ema mlčky prikývla.

A to som aj urobil. Nahádzal som do ruksaku pár vecí. A vyšiel pred byt. Zamykal som.

„To akože vážne?“ opýtal sa ma sused z bytu oproti. Celá jeho rodina v pyžamách nakúkala do chodby spoza neho. „Teraz chcete zdupkať?“

„No a?“

„Veď ju máte rád,“ povedala suseda. „Nezahadzujte túto šancu.“

„Hej,“ povala šesťročná dcéra, „čakáme už veľa mesiacov.“

Zahanbený som sa obzrel k bytu. A vtedy mi to prvýkrát udrelo do očí. Tabuľka s naším nápisom. Lenže nebolo tam žiadne Vitajte a tak ďalej. Ale: „Najhorší spolubývajúci“.

*

„To kvôli tomu si sa hnevala? Že som si to nevšimol?“ spýtal som sa Emy.

Sedeli sme na gauči a civeli do tmy.

„Áno. Ale to bola len posledná kvapka.“

„Posledná?“

„Teraz nerieš. Napísala som to kvôli tebe a teraz cítim, že to platí. Ale na mňa.“ Ema začala smokliť.

„Ema?“ Pozrela sa na mňa. „Ja len... že... vlastne...“
 Nevedel som, čo povedať. Bola to trápna situácia. Tak som to len zhoršil. A pobozkal som ju.

Celá bytovka začala jasať. „Konečne!“ Niektorí susedia si otvorili aj šampanské.

„Mali by sme sa odsťahovať,“ povedala Ema.

„Ale tabuľku si necháme. Nezmenenú.“

Ema zosmutnela.

„Lebo to funguje nielen ako singulár, ale aj ako plurál. Najhorší spolubývajúci? To sme predsa my dvaja.“

*

O dva týždne si Edo povedal áno s tou svojou. Všetci tvrdili, že je to tá najkrajšia nevesta, ako hlása povinnosť a spoločenské normy a pravidlá spisovného slovenského jazyka. A neviem čo ešte. To iba o mne si všetci mysleli, že som najškaredší svedok. Zranenia sa mi ešte stále hojili.

Potom prišla hostina a, samozrejme, moja povinnosť dať reč.

„Nechcem, aby to teraz znelo blbo, ale Edo mi vždy o Zuzke hovoril ako o tej jeho. Presne tak. Nie, že, Šebo, ja tú Zuzku tak milujem. Len: Šebo, ja tú moju tak milujem. Priznám sa, nerozumel som tomu. Tá moja. Tá moja. Čo to má byť? Prečo?“

Zahľadel som sa na Emu. „Dnes tomu už rozumiem.“

1. miesto

Alexandra Tancošová

Cesta

Ruky sa mi na volante potia. Som celá stuhnutá. Pod helmou cítim kvapku potu stekajúcu po líci. Jazdu musím zvládnuť.

Stisnem volant silnejšie. Akési technické problémy štart zdržia. Nič vážne. Onedlho vidím štartéra s vlajkou v ruke. Nohu mám na plyne. Konečne vyhrám.

Vlajku vo vzduchu chvíľu podrží a znenazdajky ňou mávne. Pritlačím na plyn a vydýchnem si. Rýchlo sa dostanem na piate miesto. Prvá má obrovský náskok, ale ostáva desať kôl.

Ocitnem sa medzi dvoma pretekárkami. Žlté auto po mojej ľavici, zelené po pravicu. Pretekárka v zelenom pridá, žltá spomalí.

Vzdá to. Bojí sa, že havaruje a zmieri sa so šiestym miestom. Zahnem volantom na jej miesto a predbehnem pretekárku v zelenom. Ostávajú ešte tri pretekárky. Dve. Jedna.

Idem na plný plyn. Pretekárka v červenom aute nemá veľký náskok. Držím sa za ňou až do poslednej zákruty. Chce skončiť skôr, prejde čo najbližšie k čiare. To čakám a volantom zahnem doprava. Verím, že ju zvládnem obehnúť aj z ťažšej pozície.

Nohy mi trpnu. Volantom pohnem príliš rýchlo. Auto sa točí dookola a nedá sa ovládať. Stlačím brzdu a dúfam, že sa to konečne skončí.

Auto prudko zastaví a začne rotovať do trávy. Hádže so mnou hore-dole. Neviem, čo mám robiť, tak iba krčovitým držím pás. Našťastie som si ho poriadne zapla, inak by bolo po mne. Nakoniec auto zastaví so strechou na zemi a ja dole hlavou.

Odopnem si pás a pokúsím sa vystúpiť. Záchranári sú hneď pri mne. Stúpim na zem. Do nohy mi udrie ostrá bolesť. Napriek tomu odtisnem záchranárov a zahľadím sa na cestu. Autá prefrčia okolo mňa. Stojím tam, kým posledné neprejde cieľom.

Okrem nohy mám zlomené aj zápästie a posunutý stavec na chrbtici.

„Lekári povedali, že dnes môžeš ísť domov,“ zvolá natešene mama, „o týždeň sa chystajú ďalšie preteky. Si pozvaná. Nejde o výhru. Ale o radosť!“

Zblednem. Počas pobytu v nemocnici som nerozmýšľala nad žiadnymi pretekmi. Ale keď to spomenula mama, nemôžem nad tým prestať rozmýšľať.

Nedokážem povedať nikomu, že sa bojím opäť nastúpiť do auta. Veria mi. Odmaľička mi vraveli, že som tvrdá povaha, že sa nezastavím pred ničím.

Prvý deň tréningu sa mi trasú ruky a zahmlieva zrak. Jazdu nakoniec nejako zvládam, ale do cieľa prichádzam posledná. Konec zákruty. Tam spomalím. Pokračuje to celý týždeň.

„Viem, že máš strach. Viem, že bude úplne zbytočné povedať ti, aby si to prekonala. Tak to nefunguje. Ale viem, že ty raz nájdeš opäť tú svoju tvrdohlavosť a chuť vyhrať, aj keby neviem čo. Utekaj im všetkým ukázať, kto na to má aj po mesiaci v nemocnici,“ potľapkala ma po chrbte a popohnala do auta.

Sedím a čakám. Na pohnutie vlajky. Vyrazím. Bez váhania prefičím pomedzi pretekárky. Iba päť kôl. Dupnem na plyn. Posuniem sa na tretiu priečku. Potom na druhú. V poslednom kole sa stále ťahám za prvou pretekárkou. Mama má pravdu. Nemám sa čoho báť. Toto je môj sen. Pritlačím na plyn a z pravej strany sa zaradím vedľa pretekárky v modrom. Posledná zátoka.

V prilbe mi je strašne horúco, točí sa mi hlava. Noha, ktorú som mala zlomenú, ma neskutočne bolí. Nadýchnem sa a zahnem volantom doľava. Mám obrovskú chuť zatvoriť oči, ale nemôžem. Dnes nemám v pláne havarovať.

2. miesto

Sofia Šalíková

Náhodou alebo naschvál

„Špinuša, okamžite mi to vráť!“ Sharon kričala na celý tábor.

Mercury jej zase ukradla palicu, s ktorou sa Sharon orientovala, keďže je slepá. To ale Sharon nebránilo v tom, aby už s presnosťou vedela, kde Mercury drží jej vynálezy, a aby ich vyhodila z balkóna.

„Hej! Na tomto som pracovala tri mesiace!!!“ zúrila amatérska vynálezkyňa a vybehla von skôr, než sa jej mašina skotúlala dole kopcom.

Eliza skutočne nevedela, ako sa tieto dve stretli. Eliza sa skamarátila s jednou a potom s druhou. Ale ony dve nie. Nikdy sa nemuseli. V jednom kuse si robili zle. Eliza už ani nevedela, ktorá z nich si začala prvá.

Sharon pochádza z Anglicka. Jej oči sú zakalené sivastým závojom, pretože je slepá. To ale neznamená, že to nie je papuľnatá opica! Vlasy nosieva krátke po bradu a práve teraz ich má v chvoste. Majú hnedú farbu, trocha do červena. Elize ich prvé stretnutie pripomínalo jej obľúbený seriál z detstva „Mimi a Líza“.

Mercury je Slovenka, no jej meno tak neznie. Mercury hovorí, že jej rodičia ju pomenovali po ich obľúbenom spevákovi Fredym Mercurym. Vlasy nosí ostrihané na chalana a sú taktiež hnedé. Väčšinou má na sebe špinavé pracovné montérky, lebo vyrába stroje. Pri ich prvom stretnutí im nakecala, že veľký robotický zajac má slúžiť ako detektív stratených veľkonočných ozdôb, no Sharon jej tvrdenie okamžite vyvrátila. Mercury ju naschvál volá Krtko a Sharon ju zase volá Špinuška.

A Eliza? Modrooká dlhovlasá blondínka. S mamou sa presťahovali do Vajíčkova kvôli práci. Nechcelo sa jej sťahovať, mala veľa kamarátov a z východného Slovenska sa musela presťahovať na západné.

Eliza, Sharon a Mercury išli spolu na jarný skautský tábor na Oravu. Vo Vajíčkove by totiž určite bola nuda ako vždy. A na jar mesto smrdí viac než obvykle. Eliza ale nepremýšľala nad tým, či si budú na chate vychádzať. Neboli tam samy. Bývalo tam s nimi aj jedno dievča a dvaja chalani. Ich mená si veľmi nepamätala, ale vedela, že pieskovovlasý chalán sa volá Cyril. Ten k Elize prišiel a poklepkal ju po pleci.

„Oh! Ahoj!“ pozdravila Eliza prekvapene.

„Ahoj. Ty si asi Eliza, že?“

„Uhm... Áno!“ Eliza bola prekvapená a polichotená zároveň, že pozná jej meno.

„A ty si Cyril.“

„Áno.“

Chvíľu bolo trápne ticho, keď vtom Mercury vyliezla po schodoch so svojím vynálezom v ruke. Eliza čakala, že sa zase pustí do Sharon, no neurobila tak. Mercury odložila mašinku do zásuvky a sadla si na posteľ. Bola bledá a zamyslená.

„Stalo sa niečo?“

Elize bolo jasné, že sarkastická Mercury je až príliš potichu. Mercury sa chvíľu odmlčala, až napokon zamyslene odpovedala.

„Jedno dievča v tábore sa asi zadusilo.“

Táto odpoveď bola ešte nečakannejšia, ako keď sa jej sestra minulý rok stratila. Všetci zostali zamračení. Ich spolubývajúcej vypadla z ruky fľaška s vodou a rozliala sa po drevenej dlážke.

„Čože?!“ skríkla celá chata číslo 13.

„Ako?!“

„Kde?!“

„Prečo práve ty, Mercury, vždy ohlásiš všetky nečakané veci?!“

„Dozvedela som sa to len teraz. Okolo chaty, kde odpadla, je polícia a záchranka.“

„Počula som húkanie sirén, ale cez naše okno som ich nevidela. Očividne nie je naša chata tým smerom otočená,“ ozvalo sa dievča, ktoré rozlialo vodu.

„Mne nenapadlo sa tam pozrieť.“

„Ani mne.“

„A ja by som chcela,“ zafrflala Sharon, „ale nemohla som o to niekoho požiadať, pretože táto Špinuša ma zamestnala.“

„Ty si si začala!“

„Prosím?“

„Nehádajte sa zase!“ okríkla ich Eliza.

„Správajte sa už konečne normálne!“

Obe stíchli, robili iba našťavané grimasy.

Ten večer už Mercury a Sharon neprehovorili spolu ani slovo. Dokonca si dnes ani nebrali periny. Na chate je jedno poschodie plus prízemie. Dole je kuchyňa a jedáleň, kde sa striedajú pri varení. Je tam aj obývačka s gaučom a s telkou oproti. Najsmiešnejšie je, že tam majú aj akvárium, čo iné chaty nemajú. Na poschodí je kúpeľňa a jedna veľká izba s tromi manželskými posteľami. Eliza sa delí o posteľ s dievčaťom, čo vylialo vodu a Cyril s druhým chalanom. Dievčatá a chalani majú zakázané spolu spať na jednej posteli. Tak to vyšlo, že na manželskej posteli spali Mercury a Sharon. Každú noc si berú periny a zhadzujú sa z posteľe. Dnes ale bolo úplné ticho, čomu bola Eliza rada. Nemohla prestať myslieť na to dievča. Zadusilo sa?

Na druhý deň si o nehode hovorili na združení tábora.

„Milé dievčatá, milí chlapi,“ začala smutná vedúca tábora, „ako ste sa všetci dozvedeli, jedna naša kamarátka je v nemocnici.“

V dave zašumelo. Eliza počula niektorých, ako otrávene šepkajú: „Tss! Že kamarátka!“

To ju zarazilo. Kto by takto premýšľal?

„Nevieme, či ešte bude žiť.“ Vedúca sa na nich pozrela so smútkom v očiach.

V dave sa znova ozval šum. Hneď potom, čo ich vedúca prepustila, sa Eliza opýtala tých za ňou: „Počúvajte, prečo sa všetci tvária tak otrávene?“

„Keď si nebývala na chate s ňou, tak ju nemôžeš poznať.“

„Čo?“

„Šikanovala nás!“ mykla plecťom skautka.

„Ako?“

„Neskutočne príšerne. Aj fyzicky. Jedno dievča z našej chaty dokonca odišlo do inej, pretože ju šikanovala najviac.“

„To je hrozné,“ súcitila Eliza.

„To je. Odstáhovala sa do chaty 13, myslím.“

„To je naša chata! To dievča prišlo k nám len pred týždňom.“

„Tak to bude ona. Prepáč, už musím ísť.“

Pustila sa dolu kopcom do svojej chaty. Na ich chate bolo divné to, že dvere boli otočené hore kopcom a nie dole. V tej chvíli to Elize neprišlo divné. Až teraz si všimla, že Sharon na ňu po celý čas čaká.

„Ideš už?“

„Ach, áno, jasné.“

„Nemyslím si, že sa tá baba dusila len tak,“ zamrmlala Sharon.

„Prosím?“

„Mala veľa ľudí, ktorí ju nenávideli. Je možné, že ju otrávil a preto sa pridusila.“

„Sharon! Nemôžeš len tak niekoho obviňovať.“

„Aj tak si to myslím,“ tvrdohlavo odporovala.

„A máš teda nejakého podozrivého?“

„Éééh, nie,“ odvetila Sharon porazene.

„Tak vidíš,“ Eliza si odhrnula plavé vlasy z tváre a otvorila dvere do ich chaty, „a buď milá na Mercury!“

„Už si ako moja mama,“ zafrflala Sharon a vstúpila dovnútra. „Smrdí to tu.“

„To tá Marcelina voda.“ Mercury zdvihla poloprázdnu minerálku zo stola.

„Marcelina?“

„Áno, to dievča, čo tu s nami býva,“ povedala Mercury a vyliala vodu do akvária s rybičkami.

„Nuž, Sharon, kto je tvoj hlavný podozrivý?“ uškrnula sa Mercury. Sharon jej už určite rozprávala o tom, že chce vyriešiť zločin.

„Za normálnych okolností by som povedala, že ty,“ zamračila sa, „ale Eliza mi povedala, že mám byť milá. Čiže tentokrát si nevinná.“

„To je len dobre. Ale príde mi divné, ako Marcela hovorila, že cez okno policajné autá nevidela.“

„Prečo? Chaty sú otočené dole kopcom... óh!“ Elize to podstatné doplo až teraz. Bývajú hneď nad chatou, v ktorej sa zločin udial, a tá je otočená priamo k nim. Hore kopcom.

„Čiže...“

„Klamala,“ doplnila ju Sharon.

„Ale prečo? Nedáva to zmysel...“

„Rybičky pokapali!“ vyhrkol Cyrilov kamarát, zatiaľ čo sa všetci nahrnuli k akváriu.

„Čo ste im dali žrať?“

„Nič, iba krmivo.“

„Vyliala som tam tvoju Rajeckú,“ Mercury sa otočila na Marcelu.

Tá celá očervenela a Eliza prisahala, že na pár sekúnd sa v jej očiach zračila hrôza. Marcela sa však rýchlo ovládla a pokývala hlavou. Že vraj nemala tušenia, o čo ide.

„Čo v tej fľaši bolo, Marcela?“ opýtala sa Mercury prísne.

Marcela znervóznela: „A... asi šumienka... nerobí to rybičkám dobre, očividne...“

„Odkedy je šumienka priesvitná?“

„Prečo by nemohla byť?“

Táto otázka nedala Elize spať. Prečo by nemohla byť? No mohla. Ale nemusela. Ráno uvidela Mercury a Sharon, ako robia niečo v kuchyni.

„Čo robíte?“ Rozospatej Elize sa ešte sotva rozlepili oči.

„Testujeme všetky šumienky. Marcela mohla mať iba šumienku, čo máme tu na chate,“ odvetila Sharon a podala Mercury ďalší balíček šumienky.

„A žiadna šumienka nerozožerie podlahu.“

Cyril hľadel na zničenú podlahu.

„Čo?“

„Keď Marcela vodu vyliala na podlahu, tak to drevo zničilo.“

„Cyril, ty si taký sprostý!“ skríkli všetky naraz. „Keby si nám to povedal skôr, hneď by sme to vyriešili.“

Marcela sedela na stoličke, zatiaľ čo všetci sedeli na gauči pred ňou. Tento obraz vyzeral ako súdna sieň.

„Takže,“ začala Mercury, „obviňujeme ťa z otrávenia dievčata. Máme dôkazy. Keď si povedala, že si políciu nevidela, klamala si, videla si ju. Keď som vyliala vodu rybičkám, tie pokapali, čiže voda určite nebola v pohode. Prečo by si ale vlastnila takú otrávenú vodu, ktorá dokonca rozožrala podlahu, keď si ju vyliala? Chcela si otráviť tvoju šikanistku, ktorá ťa šikanovala ešte na starej chate. Vysvetlenie?“

Mercury si Marcelu premerala prísny pohľadom. Marcele sa oči zaleskli slzami.

„Nechcela som ju zabiť. Len, aby jej bolo zle, alebo také dačo... nevedela som, že by sa také niečo mohlo stať,“ habkala a rozplakala sa.

Eliza videla, že to nie je všetko v poriadku. Vstala a objala vzlykajúcu Marcelu.

„Neplač,“ utešovala ju, „bolo toho na teba priveľa.“

Usmiala sa, keď Marcela zdvihla hlavu.

„Vieš čo? Poďme ju navštíviť do nemocnice.“

„Myslíš si, že je ešte nažive?“ vzlykla Marcela.

„Určite áno. Nie je predsa rybička.“

Marcela sa usmiala a utrela si slzy. „Dobre teda.“

O hodinu dorazili do nemocnice.

„Prišli sme navštíviť Natáliu,“ povedala Marcela.

„Tak sa volá?“ Eliza to zistila až teraz.

Lekár otvoril dvere a vpustil ich dnu. Na nemocničnom lôžku ležala Natália. Do ruky jej kvapkala infúzia. Tvárila sa smutno.

„Prepáč za všetko, čo som ti spravila,“ pozrela sa na Marcelu. „Odpusť mi, prosím.“

Marcela sa k nej rozbehla a objala ju. Zase sa rozplakala. Mercury, Eliza a Sharon výjav iba sledovali a počúvali.

„Nuž, aj vy dve si odpustíte?“ spýtala sa Eliza po chvíľke ticha svojich priateľiek.

„Príde mi to blbé, ale nie sme nepriateľky,“ uškrnula sa Sharon a Mercury sa zachichotala. „Myslím si, že asi tak to je.“

Eliza zagúľala očami, ale usmievala sa.

Odvtedy išlo už všetko dobre. Natália a Marcela sa stali kamarátkami. Keď prišiel jarný ples, Elize veľmi polichotilo, že ju pozval Cyril. Celý ples spolu pretancovali a po plese sa prechádzali po záhrade. Eliza si čas s ním veľmi užívala. Mercury a Sharon nikto nepozval. Tak išli ony dve spolu. Eliza si všimla, že si začali vychádzať lepšie. Na túto divnú jar určite nikto z nich nezabudne.

3. miesto

Beáta Plešová

Anjel či monštrum s krídlami

Už ako dievča, mysliac si, že mi patrí svet, milovala som pocit, keď som sa mohla báť. Schovaná do deky. Poriadne, aby mi netrčal ani len kúsoček, pre ktorý by som mohla byť vtiahnutá pod posteľ a navždy zmiznúť. Bez stopy. Bez svedkov. Len s krikom. A s ničím iným. Ak by sa niekto dotkol môjho tela, som si istá, že zimomriavky spaľujúce moju pokožku, by ho preniesli na Severný pól. Milovala som tieto chvíle. Len ja, dobrá kniha, teplá posteľ a kvapky klopkajúce na okno. Ten pocit, keď otvoríš dvere do iného sveta len vďaka kúsku papiera a atramentovej stope na ňom. Do sveta, o ktorom vieš, že dobro aj tak nakoniec vyhrá. Pretože aký koniec by to bol, ak by neskončil americky? Svet, ktorý ťa vyslovene unesie a prinúti tvoju myseľ prestať vnímať ten tvoj skutočný.

Nejeden by si pomyslel, že musím byť psychopatka alebo budúca nepolapiteľná sériová vrahyňa. Veď kto už len dobrovoľne vyhľadáva to, čoho sa bojí a je si istý, že ak by bol on hlavný hrdina a toto jeho život, tak by skolaboval hneď v prvej kapitole! A pritom si ten pocit užíva. Pocit, že musí vyhrať. Vyhrať nad zlom. Myslím si, že každý podvedome vyhľadáva to, čo mu spôsobuje mrazenie po tele či motýliky v bruchu. Lenže akosi zabúdame, akú silu má naša myseľ. Že to, po čom tajne či podvedome túžime, si dokážeme privolať. Privolať a príbeh už nie je len tým, čo skrýva kúsok papiera a trocha čiernej farby.

Aj ja som zabudla. A už dlhšie nemilujem ten pocit, že môžem byť vtiahnutá pod svoju posteľ. Dnes je to presne tridsaťtri dní. Tridsaťtri dní, odkedy sa to celé začalo.

Už štyri roky pracujem ako súdna znalkyňa, ktorá pomáha objasňovať políciu vraždy, boli by ste prekvapení, čo všetko dokáže prezradiť taká DNA alebo kosť. Takže som sa celkom prirodzene zmierila s tým, že v mojom živote – či chcem alebo nie – je priestor aj pre nenávisť. Nie vždy som chcela byť posledným anjelom, ktorý ti napravi krídla predtým, než odletíš hore. Mojm snom bolo privádzať život na svet, nie ho brať. Ale zem sa točí a plány sa menia.

Prečo by ma mali milovať ľudia, s ktorými dnes prichádzam do kontaktu? Vrahovia? Ani ja by som neadresovala pekné slová či myšlienky človeku, kvôli ktorému by moje činy neboli len ďalšími škatuľami s nápisom Nevyriešený prípad. Nikdy, naozaj nikdy, by mi však nenapadlo, že by bol niekto schopný niečoho takéhoto.

Tridsaťtri dní uplynulo, odkedy mi domov prišla prvá obálka. Hoci väčšia, nič to nemení na fakte, že je to stále len obálka. No to, čo bolo v nej, zmenilo môj život. Stavec. Ľudský stavec. V tom momente, ktorý sa zdal ako večnosť, mi na sekundu prestalo biť srdce. Najskôr som si myslela, že je to len ďalší kúsok obete, ktorá patrí k ostatným. K tým, čo sú obetovaní preto, aby nám páchatelia dokázali, že majú väčšiu silu. Je to skladačka, krutá pripomienka. Pripomienka, že človek je schopný vždy poraziť toho,

koho si zaumieni. A že aj za nevinnou tvárou sa môže skrývať monštrum. Neprestane obetovať ďalších, pokiaľ skladačka nebude celá a ľudstvo nepochopí odkaz. Je to ich trofej. Poriadne zvrátená.

Táto trofej bola pre mňa. Nebola určená nikomu inému. Žiadnej polícii ani verejnosti. Bola len pre mňa. Sú to roky, čo ich študujem, takže viem, ak sa trofej dostane k polícii, lekárom alebo do parlamentu, tak to znamená len a len moc. Ale keď je určená konkrétnemu jedincovi, čo sa nestáva často, možno ak bol alebo je citovo spojený s vykonávateľom, znamená to len jedno. Ďalšou obeťou bude on. Alebo len ďalšia hlúpa pripomienka?

Takmer okamžite som bola odovzdaná do programu na ochranu svedkov – paradox, že nie som svedok, ale možno ich budúci prípad. Z jednotlivých kúskov sa stávali systavy a pomaly celá trofej. Dnes už chýba iba jedna časť. Tá časť však má byť zo mňa. A to je to, čo mi ukradlo spánok. Vraví totiž, že sa to už blíži. Tá časť je presne tá, ktorej žila vedie rovno do srdca. Prstenník ľavej ruky. Ten, čo nosí lásku.

Vo svojom živote som bola s týmto prstom späť len raz. A zjavne ten, s ktorým som bola spojená, nechce, aby niekto nahradil jeho miesto...

... o 10 dní neskôr...

Som človek, ktorý vstáva skoro len preto, aby videl východ slnka. Pocítil na koži čerstvý vánok a jeho dušu pohladila nádej krajšieho zajtrajška. Sú to zázraky, na ktoré už málokto verí. Tie, čo ukazujú, že život, aj keď komplikovaný, je nádherný. Možno len tí, čo dokážu vidieť zázrak v dennodenne opakujúcom sa kolotoči, majú na to dôvod. Dôvod, ktorý často pochopia, až keď je neskoro. Ja poznám ten svoj. Ten, prečo som tak milovala vôňu nového dňa. Pretože dnes viem, že včerajší východ slnka bol zrejme pre mňa posledným. Posledným, než sa stanem anjelom. Alebo trofejou?

Toto je jeho pomsta a záruka, že bude mojím posledným tiež.

Dnes som sa nezobudila vo svojej posteli a ani na mieste, ktoré nazývam domov. Dnes som sa zobudila tam, kam si pre mňa príde on. Sám sa nazýva karmou. Tak si teda pre mňa prišla karma. Dalo by sa povedať, že mi daroval poslednú láskavosť. Aký štedrý, že? Využila som ju? A ako? Neprosila som o milosť. O to, aby ma ušetril. Len som chcela vedieť – prečo. A teda prečo? Odpoveď znela: „Pretože bez hnevu sa nedá milovať.“ Nevie, či si myslel, že mi nepriamym ospravedlnením spôsobí v bruchu motýle, ktoré kedysi lietali v jeho prítomnosti. Nežné slová ma dostanú na kolená. Lenže toto už dávno nie som ja. A dávno nie sme tam, kde sme boli... Teraz mi už zostáva len posledný nádech a aj ja budem dávať na teba pozor zhora. Takže tri, dva, jeden...

„Doktor! Doktor! Je hore! Ona je hore!“ kričal hlas mojej najlepšej priateľky. „Vitajte späť, slečna. Musím povedať, že som nečakal, že na prvý pohľad v nežnej žienke je tolkej sily a odvahy. Postavili ste sa vrahovi, na tri týždne ste boli spiacou princeznou a vrátili ste sa nám s úsmevom.“ Neverila som, že ešte niekedy pocítim to, čo mi práve bolo dopriate. Cítiť, že moje srdce sa ešte nechce zastaviť, ale naopak, chce toho ešte veľa zo seba dať. Rozdať lásku, ktorá odtiaľ vychádza. Radosť, čo tam kvitne a ponúknuť nádej, čo odtiaľ pramení. Pretože ešte nie je čas stať sa anjelom.

Možno mali všetky tie knihy, ktoré som prečítala, niečo do seba. Nejaké čaro, kde sa zrodila moja sila, odvaha a viera vo víťazstvo dobra nad zlom.

Ale, čo ak som ja tá, čo bola zranená a chcela pomstu?...

Človek nikdy nevie...

1. miesto

Lýdia Kovalová

Sedmokráska

Prísť domov z iného domova bolo sebecky zvláštne. Človek bol schopný cítiť tú vôňu zarytú hlboko do pórov kože, hľadiť na všetky kusy omietky, nepomenené, v rovnakom stave, v akom si ich pamätal, a napriek tomu nebyť prikrýty známym pocitom komfortu. Všetky nezmenené aspekty domova nútili človeka pochopiť, že to on bol ten, kto sa menil.

Hrala som sa, malá, na teplom ukrajinskom slnku, ktoré už rozhodne nehrialo a ja som už rozhodne nebola malá. Spomínať na detské časy, na víkendy a prázdniny strávené na dvore starého betónového domu starej mamy bol pocit, ktorý som sa neodvážila šantiacej sa Anne ani popísať. Poznať každé steblo trávy, ale musieť pokoriť snahu nezašliapnúť ho. Opätovne počuť vŕzganie červeno-žltej hojdačky, ale nemôcť si na ňu sadnúť. Objaviť hrob malého vtáčika pod hnjúcim dubom, ale nevedieť si spomenúť na dôvod smrti. Časť zo mňa sa pred pár rokmi tešila na tento moment. S očakávaním si predstavovala, aké to asi bude, prísť sem zas, o čosi dospelejšia s o čosi lepšie zariadeným životom. Stále si to predstavuje.

„Inna! Anna!“ bežala k nám starká s táckou koláčov.

Krátko som ju objala a nechala Annu pohltiť väčšinu jej náručia, hoci by sme sa doň pokojne zmestili obe. Počkala som na rodičov, kým vystúpia z auta a odobrala im z rúk tašku mojich harabúrd, ktorým postupne hľadali miesto inde.

„Neverím, že zakaždým prichádzaš s niečím iným,“ vtisol mi na líce bozk starký.

„Zbavil si sa predsa všetkého riadu z kredenca. Musím mnou naplniť celý voľný priestor,“ opatrne som ukladala keramické šálky do radu za seba. Každá mala iný motív, ale aj napriek ich rôznorodosti ich bolo priveľa. Strohým prstom som prechádzala po ich drsnom povrchu a snažila sa prebudiť v sebe nostalgiu. V hlave som hľadala medzi novinovými vraždami a vojenskými vyhrážkami pekné spomienky na detstvo. Niečo, čo by mi pripomenulo, že aj tu bol môj domov. Naplnila som ich ľadovou vodou, ale dokola som dokázala len vypiť šálku rýchlych pondelkových rán.

„Tá je moja,“ zodvihla som zrak, keď starký chytil jednu zo šálok za uško, „vsiakla z mojej izby harmančekový čaj.“

„Inna!“ rútila sa na mňa zozadu Anna, ktorú som si zahľbená v kožuchu minulosti nevšimla.

Prah dvier starých rodičov bol na naše zvyky príliš vysoký. V nabratej rýchlosti si ho nestihla všimnúť: „Anna!“

Videla som ustarostený pohľad starkého a svoju sestru už na zemi. Natiahla som ramená, aby som ju zachytila, ale v rovnaký moment Anna švihom zasiahla ruku, v ktorej mal starký šálku. Roztrieštila sa na zemi, vytvárajúc také množstvo črepov, že

by v jednom živote nebolo možné pozbierať ich. Netušila som, z koľkých častí ten môj pozostával. Nikdy som si nemyslela, že až z toľkých.

Otrepala som Anne kolená a pomohla červeným doštičkám kvetinovým leukoplastom zo šuplíka. Klakla som si na chladivé dlaždice a do dlaní vzala niekoľko kúskov mojej šálky. Z kútika oka mi vypadla krvavá slza.

„Prepáč mi to,“ sklopila oči.

„Hlavne, že si v poriadku,“ vypravdila som ju do predsieni, aby si sadla na zošúchané hojdacie kreslo.

Starká ma tam posadila vždy, keď som počas lezenia po stromoch spadla. Niečo ma na nich vždy priťahovalo, niečo na vrchole ich koruny ma odmalička volalo, prosilo o pozornosť. Pomaly som si z konárov vytvárala rebrík a po niekoľkých letách dokázala vyliezť hore aj za niekoľko sekúnd. Vyskladala som si tam vlastný svet, taký, v ktorom na mňa nikto nemal dosah. Rovnako to pred pár rokmi robila aj moja teta. Raz si však okolo svojho kráľovstva nevytvorila dostatočne pevné hradby, a tak ju vietor odfúkol aj s ním. Tak mi to teda vtedy všetci vysvetľovali. Dnes už, prirodzene, viem, prečo mi bolo potom zakázané liezť na stromy. Nikdy som to však nebrala do úvahy.

Nanešťastie som bola tvorom vedeným pokúšením. Bola som si istá, že keby som bola Evou v Edene, aj ja by som si zahryzla do zakázaného ovocia. Farár v našom kostole kritizoval Evu za to, že si dopriala nemorálne potešenie z konzumácie jablka. Viem, že On nikdy nechcel niečo, čo by nemal chcieť, a že nikdy necítil, že potrebuje viac ako to, čo už má. Viem, že som chamtivá. Boh ma zoslal na Zem s dedičným hriechom a vierou, že sa z neho poučím a ja som stále chcela pochopiť zemský aj Boží svet. Bola Eva hriešna len za to, že chcela patriť do oboch? Bola som ja?

Keď ma starký pristihol, v dome sa to začalo ozývať neznesiteľnými výčitkami. Vtedy som tomu vôbec nerozumela, ale aj tak som, sklopená k malej škárke v dolnej časti dverí, počúvala neustále sa opakujúci rozhovor.

„Čo si to za matku, to je proti všetkému, čo som ti od detstva vstěpoval!“

„To ty si jej ukázal ako sa štverať na stromy!“

„Nezhadzuj to na mňa! Je to tvoja dcéra! Nepamätáš si, ako skončila tá moja?“

„Ja viem, že za ňou smútiš. Aj ja. Aj my všetci. Každému z nás chýba, ale nikto z nás nemôže za to, čo sa stalo, otec! Inna už vôbec nie! Veď ona pre to v noci nespí! Stále to má pred očami!“

„Bola tam vtedy s ňou.“

„Mala tri roky!“

„Veď práve! Žiadne dieťa si dostatočne dobre neuvedomuje, čo robí!“

„Otec! Prestaň obviňovať moju dcéru zo smrti tej tvojej. Nemohla to urobiť a ty to veľmi dobre vieš!“

„Takto som ňa nevychoval, aby si sa zbavovala všetkých previnení. Kedysi som bol na našu rodinu hrdý.“

„Keď ty si mi stále hovoril len o tej svojej hrdosti. O nejakej našej hrdosti. Neexistujúcej hrdosti. Stále si bol len hrdý. Na všetko okrem mňa.“

Môj ocko vtedy, keď už okrem slov lietali aj vankúše, vždy zaklopal na zadné okno izby, v ktorej som sa schovávala, a donútil ma ľahnúť si do postele. Medzeru vo dverách upchal starou plyšovou stonožkou a do ruky mi dal záhradnú sedmokrásku.

„Odtrhni jej jeden vlas a niečo si praj,“ povedal zakaždým.

„A nebude ju to bolieť?“

„Ona je už veľmi stará. Vidíš, aké má šediny? Viac by ju bolelo, keby sme jej ich tam nechali.“

„A môžem ti tentokrát povedať to želanie aj nahlas?“

„Nie, kvetinka. To by sa predsa to, čo chceš, nesplnilo.“

„Ale ja mám skutočne veľké priania.“

„Až keď sa ti všetky splnia, až potom mi ich budeš môcť prezradiť.“

Striedali sme sa v trhaní lupeňov sedmokrásky, až kým sme obaja nezaspali.

Porcelán rozrezával kožu na mojich nohách, keď som sa od všetkých, ktorí sa zhlukli pri Anne, snažila odčleniť. Vošla som do svojej starej izby a oprela sa o dvere. Už som nebola taká malá, aby som pri ľahnutí cez dvere dokázala niečo vidieť. Zarinčal okenný rám a ja som sa strhla. Stál v ňom ocko so sedmokráskou v ruke. Striedali sme sa v trhaní lupeňov sedmokrásky, až kým sme obaja nezaspali.

Zo spánku ma zobudil výkrik vzdialených susedov. Žalostné vzlyky mladých dám a nič netušiaci plač nevinných detí. Nie explózia neďaleko od nás, ale utrpenie. Celé sa to začalo utrpením.

„...začať inváziu na Ukrajinu. Označil ju za špeciálnu vojenskú operáciu s cieľom vykonať...“

Vzala som Annu na ruky a hlavu jej obalila dekou. Pribehla som do obývačky, kde svetlo správ z drobného počítača osvetľovalo trúsiace sa bytosti.

Bol to skutočne chladný večer, ale u nás v izbe bolo horúco. Sedeli sme za okrúhlym stolom, ako obyčajne, ale nič z toho dnes nebolo ako obyčajne. S vedomím, že nad nami lieta niekoľko stovák nenažratých dravých operencov sme skladali ruky dokopy a modlili sa. Neboli sme si istí, či sa naše zúfale prosby cez nich až k Bohu mali vôbec možnosť dostať.

„Otvorím okno,“ vstal ocko, „nech sa vyvetrá.“

Nechápavo sme sa naňho pozreli. Myslím si, že až to bol moment, kedy mu skutočne došlo, čo sa deje. Urobil pár krokov smerom k nám, ale neprisadol si naspäť. Odišiel do spálne: „Teraz s tým už aj tak nič neurobíme. Bomba už vybuchla.“

„Ale...“ zúfalo ho prosila mamka o podporu.

Na rukách mi znova zaspávala Anna a oproti mne sledovala mamka so starkými praskajúce správy. Dookola tie isté. Mamka nikdy nesledovala správy. Nič nebolo ako obyčajne.

Uložila som Annu na svoju stranu postele, lebo tam sa jej spalo najlepšie. Zatiahnuté závesy som obalila ešte jednou vrstvou, aby bola aspoň ona chránená od všetkého zla.

„Mami, už to vypni.“

„Inna,“ ticho šepala, ale nepočúvala ma.

Podišla som k ockovi a ľahla si k nemu. Neopýtala som sa ho nič, len sa prisunula bližšie a počúvala ako plače. Snažila som sa plakať s ním, no nedokázala som to. V tú noc sa vo mne niečo pokazilo. Pre ocka to bola veľká rana. Vložila som svoju dľaň do tej jeho, sledujúc naše rovnaké materské znamienka na palcoch. Už neboli tmavohnedé ako kedysi, sčerneli. Anna opäť spala. Ničomu nerozumela. Myslela si, že je Silvester.

Vstala som a z poličky vytiahla herbár. Chvíľu som listovala medzi zosušenými životmi, ale potom ju našla. Zo stránky som odlepila sedmokrásku, ľahla si spať k nemu a dala mu ju do rúk: „Odtrhni jej jeden vlas a niečo si praj.“

„A môžem ti tentokrát povedať to želanie aj nahlas?“

„Nie, ocko. To by sa predsa to, čo chceš, nesplnilo.“

„Ale ja mám už len jedno pranie.“

„Až keď sa to všetko skončí, až potom mi ho budeš môcť prezradiť.“

Striedali sme sa v trhaní lupeňov sedmokrásy až do rána, lebo ani jeden z nás nezaspal.

Dária

Do zatuchnutej predsiene vchádzali zanedbateľné malé, ružovkasté poltopánky s nápisom „Dária“, nesúce jednu nesúcu drobnú bytosť starostlivo držiacu nové šteňa, Áriu. Ako malej jej vždy prízvukovali, že prirovnávať ľudské organizmy ku zvieratám sa nesmie, takže nebudem porovnávať Áriu s Dáriou, ale podobnosť by sme medzi nimi našli.

Áriu pomenovali v mestskom útulku po nociach ustavičného zavýjania Verdiho. V rieke zanechaná prevtelená Shakespearova Ofélia, ktorá okrem kontraproduktívneho hudobného talentu imponovala už len neustále dorastajúcimi pazúrmí na ľavej zadnej labke, na ňu vtedy hľadela začudovanými psími očami a hoci vedela, že jej žiadna smrteľníčka nerozumela, Rigolettom sa opakovane pýtala, prečo by si niekto vybral práve ju. Nebudem porovnávať Áriu s Dáriou, ale podobnosť by sme medzi nimi našli.

Pudová túžba z knihy, ktorú v lone držala ako malá, jej napovedala: „Čelom vzad, pochodom vchod!“ Bola to vojnová literatúra. Pýtala sa opatrovateliek, či sa koncentračný tábor aspoň sčasti podobal na pobyt v budove, kde zažila najviac z detstva, lebo jej to tak pripadalo, a tie ju schytili za predlaktie dostatočne silno na to, aby tam dodnes ostalo bolestivé tetovanie. Na päť dní ju posadili do tmavej miestnosti, kde sa vlhkosť hromadila spolu s pejoratívnymi myšlienkami a čoraz menej jej umožňovala dýchať. Odvtedy vlastnému hrdlu, odkiaľ slová vychádzali, už neverila. Nemala odvahu ukázať Áriu večne nahnevanému otcovi. S klepotajúcimi rukami ju priniesla mame, ktorá práve klepala na obed rezeň. Pozrela sa na ňu omráčeným pohľadom, pokladajúc drevené kladivko s železnými ostňami: „Dária, čo držiš v náručí? Nejak mi to s tebou splýva.“

Po niekoľkých spáleninách a vyprážaniach mama pomohla Dárii uvelebiť šteňa pod schodmi. Nespýtala sa otca, čo si o tom myslel, rovnako ako to urobila s jej koncepciou. Chcela len zlaté veci, zlatý život, zlaté dievčatko, zlatého psíka.

Otec Áriu neznášal, nevedel sa s ňou stotožniť, vytvoril si s ňou puto. Celý deň na ňu kričal a nadával, nahnevaný bral všetko, čo mala rada. A ona len stále pila zo svojej misky, a keď dopila, o viac vody neprosila. Hnedá srst' nevelkej bojovníčky sa snažila zahubiť jej vlastnú náturu, nevydať ani zvuk. Nedovoliť hlasivkám rezonovať, keď nehanebné ruky pokrývali červeňou vychudnuté končatiny, vytierať si deravý ňufák do trávy, aby po krvi neostali ani stopy. Sama sa túlala ulicami, hľadajúc jej obyčajné dievčatko uvelebené vo svojej vrbe.

„Prepočítavam trasu. Choďte rovno. Stále rovno. Toto je vaša cieľová stanica,“ nahlas brechala sama sebe. Nebudem porovnávať Áriu s Dáriou, ale podobnosť by sme medzi nimi našli.

V pondelok večer sa vo vile stratila a celú noc strávila uzímená mimo dosahu kúrenia. V utorok večer tancovala na Haydnove symfónie, vychádzajúce zo starého magnetofónu. V stredu večer sa jej zunovalo vrtieť časťou tela od šťastia, tak ju prikula k zemi, ale potom zistila, že sa bez zavrženia nedokáže ani pohnúť. Vo štvrtok večer

spala. V piatok večer sa hrala na naháňačku s bytím. Ale utekať pred existenciou znamenalo stále existovať. A po niekoľkých ďalších večeroch strávených na jedinej zvyšnej drevenej stoličke pri večeri postrehla, že bola do počtu. Ale napriek jej ozvenou naplnenému oceľovosivému egu, malátne snažiacemu sa vypuknúť, jej nič neprekážalo. Tešila sa z možnosti zaspávať a vstávať v kúte, ktorý jej patril. Tešila sa z možnosti byť niekým vlastnená. Nebudem porovnávať Áriu s Dáriou, ale podobnosť by sme medzi nimi našli.

„Dnes tu nemôžeš ostať,“ cítila dotyk ľudskej ruky na hlave, „dnes ideme preč.“

Zavreli ju do prepravky a cez mrežovité dvierka dovolili sledovať vzduch, ktorý prúdil vonku. Auto prechádzalo cez krkolomné serpentíny lesa i po starom moste s riekou, ktorá si do svojho sveta každoročne brala nové obete. V drobnom mozgu sa Árii začali víriť spomienky. Stará pani. Úsmev. Vôdzka. Úsmev. Prechádzka. Úsmev. Typická detinská zvedavosť. Úsmev. Prudký ťah. Prúd. Voda. Úder plastového konca vôdzky o hlavičku. Pád. Úsmev. Strata. Ruky. Veľké auto. Iné, no vo svojej podstate úplne rovnaké tvory. Kľietka.

Opätovne si prehrávala dni, počas ktorých ju manželské páry obchádzali: „Chceli by sme biele šteňa, nie takéto tmavé.“

Hodili ju do ohrady, kde ostatné psy čakali v rade na preliezku. Árii to prišlo absurdné, stráviť viac času čakaním na zábavu než samotnou zábavou, a tak si sadla do kúta a sledovala rôznorodé topánky plačúcich detí aj nahnevaných dospelých. Každý z nich mal svoju paletu v ruke, len miešal dokopy neladiace farby. V tom momente pochopila, prečo si ju zatiaľ nikto nevzal. Jej tmavosť, hĺbka jej duše, bola sama o sebe príliš obsažná na to, aby bola s niekým kompatibilná.

Výraz malej filozofky preto ostal prekvapený, keď si po ňu na konci dňa rodina opäť prišla a nenechala ju tam. Ona bola totiž presvedčená, že s nimi zlučiteľná nebola. Nebudem porovnávať Áriu s Dáriou, ale podobnosť by sme medzi nimi našli.

Slnko uprostred mesta zapadalo každý večer rovnako. Stereotypne obhrýzala kosť dookola len tesákom a načúvala rozhovor za zárubňou spálne.

„O pár dní budeme v rukách konečne držať čosi vlastné.“

„Ale veď my už vlastné máme.“

„Prirodzene, veď viem,“ zatvorili dvere, aby ich nepočula, „ale skutočne vlastné. Vlastnú krv.“

Árii sa začala v jej ústach hromadiť vlastná červená organická tekutina. Keďže na jej celovečerné zavýjanie bol každý člen rodiny zvyknutý, rozhodla sa rozkývať si zub, aby vypadnutým kúskom seba zaujala ostatných. Lenže zub nevypadol. Ostatných tiež nezaujala. A tak zavýjala ďalej. Nebudem porovnávať Áriu s Dáriou, ale podobnosť by sme medzi nimi našli.

Lúče prestali dopadať na jej posteľ, lebo ju nahradila postieľka novorodenca.

Vždy, keď v noci z izby zaznel detský plač a jeden z rodičov otvoril dvere, udrel ich rohom do peľechu a nohou zakopol do spiackej bytosti: „Bolo mi ju treba!“

Nebudem porovnávať Áriu s Dáriou, ale podobnosť by sme medzi nimi našli.

„Musí ísť preč,“ rozhodol sa v jedno ráno otec, „už tu pre ňu nie je miesto.“

Z pivnice vytiahol starý zaprášený prútený košík, pichľavé kraje mama obalila dekou a spiacu ju v ňom presunuli späť pred dvere útulku. Nenabrali ani tolko odvahy, aby ju vrátili opatrovatelkám. Nechali ju tam a ona aj chvíľu zvažovala útek, ale potom ju zvedavosť prinútila zostať. Čosi v jej zocelenom vnútri dychtivo potrebovalo vedieť, ako sa to zlé miesto zmenilo. Večne idealistické srdce bilo nádejou.

„Zase ty?“ vzali ju na ruky a odniesli späť na jej pôvodné miesto.

Vyzeralo to všetko úplne totožne. Ani jeden zo štyroch rohov nebol iný, podlaha stále voňala po nej, búda mala v záhyboch tmavohnedé chlpy.

„Musela som sa vrátiť v čase!“

„Zase nám zavýja árie?“

Nebudem porovnávať Áriu s Dáriou, ale podobnosť by sme medzi nimi našli.

Namiesto nostalgických dní zbierala dávno prevravené nadávky. Rozhodla sa odísť. Raz to už predsa zvládla. Ostrými pazúrkami a tesákom rozrezala prútie. Pripomínalo jej košík, v ktorom prišla. Mravce pod jej kožou si už hľadali cestu von. Nepozorovane prekĺzla poznanou trasou a v dialke už videla rezolútne základy svojej budúcnosti. Široko-ďaleko nestál nikto, alebo aspoň v jej očiach sa žiadna silueta nesnažila chytiť ju. Šípom ju zastrelila vidina slobody. S harmóniou sa brodila prhlavami, až kým nenarazila na oku nevidomý plot. Prudko cezeň preletela, nechávajúc za sebou len malé hnedé kúsočky kože. Keď robili psy neporiadok a trhali veci, mysleli si, že ich len tvorili viac. Bol to dar od nich. A ten, kto sa vrstvil toľkými slojmi, túžil najviac vyskočiť z vlastnej kože. Tak letela autonómne, zatiaľ čo sa jej realita dlabala v hrudníku až k jadru, najhlbšiemu stržňu, vrstva po vrstve. Jej nahá kostra sa stala majestátnou, no implicitnou. Kostra, na kost ranená, každým ďalším ránom.

„Nakoniec to bola len obyčajná rómska sirota,“ kývli rukou.

Nebudem porovnávať Dáriu s Áriou, ale podobnosť by sme medzi nimi našli.

2. miesto

Andrej Hrabovecký

Pád spoločenstva Stien

Vonku bola nesmierna zima a mne, prichádzajúc z juhovýchodu, to celkom prekážalo. Po otvorení dverí ma okamžite oslepili ostré svetlá bateriek strážnikov. „Vojdite,“ povedal jeden z nich, „ostatných dnes neberieme, prídte zajtra o siedmej!“ Bola takmer polnoc a rad pred ÚVP bol pridlhý. Mal som šťastie. Moji krajanovia na tom tiež neboli najhoršie, úrad bol vzdialený iba pár stovák metrov od hranice, nemuseli zase cestovať kade-tade, stačilo stráviť v meste iba jednu noc.

„Identifikujte sa,“ chladne oznámil jeden z dvoch úradníkov, zatiaľ čo si ukladal hrbu dokumentov na obrovskú kopu. Druhý na mňa len usmievavo zazeral. Svižne som pred seba vyložil môj stenný list, pracovné povolenie a pas: „Pomenovanie a farba, hešteg 72bc3d. Meno, Beced. Maľovaný, ôsmeho mája, devätnást. Rezidencia--“ Usmievavý strážnik ma prerušil: „To nám stačí. Ešte chceme vedieť, prečo opúšťate juhovýchodnú Stenu a permanentne sa presúvate do západnej?“ Preglgol som, aj keď som nepocítoval stres. „Spoločenstvo Stien ná-á-ám dal-dalo,“ sekol som kvôli koktaniu, „spoločenstvo Stien po nás, obyvateľoch Kúpeľňovej juhovýchodnej Steny, žiada, aby sme opustili Kúpeľňu kvôli maľovaniu a rozdalo nám pracovné povolenia.“ Ukázal som pracovnú priepustku. Nevrlý úradník si moje údaje skontroloval a vyhlásil: „Čiže vy, Beced, ste jeden z tých, ktorí sa nedajú premaľovať... všetko sedí, môžete ísť.“ Obaja mi opečiatkovali povolenie a pas. Stenný list mi vrátili nezmenený. Keď som odchádzal, počul som, ako si jeden z nich niečo šomre popod nos: „Šťastlivec jeden zelený, ešte aj byt mu dali zadarmo...“

Zobudil som sa na inom mieste, v inej posteli, s iným budíkom a iným výhľadom z okna ako predošlý deň. „Aha, v noci som sa vybalil,“ spomenul som si. Bolo pochopiteľné, že si môj mozog ešte nestihol zvyknúť na nový život v novom meste. Počas raňajok som sa nechtiac pozrel na svoje dokumenty. „Premaľovanie nebolo možné... v mene národnej bezpečnosti... evidencia Ministerstva Maľby... Do kelu!“ Po celom dokumente som rozliat čaj. „Super... Snáď to už nikdy potrebovať nebudem.“ Upratal som, čo sa dalo a hodil zmočený papier do koša. Nebol čas na hlúposti, čakala ma príprava do novej práce.

Pri hľadaní inštitúcie, ktorá ma mala zamestnať, som veľmi žiarlil. „Západná Stena musí byť vo všetkom naj.“ Nielenže mali lepšiu a rýchlejšiu hraničnú ochranu ako my v Kúpeľni, každá jedna budova vzbudzovala dojem modernosti. „Dobrý deň, prajete si niečo?“ Uvedomil som si, že som práve minútu a pol zísal nejakému chlapíkovi priamo do duše. Bol som na mieste. „Áno, som tu kvôli práci.“ Chlapík si ma ešte raz prezrel a podal mi ruku: „Vy musíte byť Beced, že?“ „Ako to viete?“ Mierne sa pousmial a ukázal na moju farbu: „Dostali sme správu, že ku nám príde istý biely mužik. Vidno

na vás, že sa nedáte premaľovať. Ale aspoň vám dali prácu a ubytovanie zadarmo!“ Darebácky na mňa žmurkol. Ach, kiežby vedel...

Prvý deň u mestskej stráže prebehol celkom dobre. Normálni a rešpektujúci kolegovia, zopár priateľov. Rýchlo ma vyučili. Najlepší bol nižší mužik menom Dvadac, ktorý bol zhodou náhod presný opak mňa: biely, chcel sa presťahovať k nám, do Kúpeľne do juhovýchodnej Steny, ale nedalo sa premaľovať ho na zeleno. Tak zostal tu. „Ešte dobre, že si odtiaľ päty nevystrčil,“ smial som sa s ním, keď ma odprevádzal domov, „jednak si neviem predstaviť tvoj hnev potom, čo zistíš, že vláda chce, aby si sa odsťahoval po druhýkrát a taktiež by si to ihneď olútoval.“ „Prečo?“ „U nás je všetko staré, pomalé v porovnaní s Obývačkou.“ „Počkaj, ako to myslíš?“ „V Obývačke nám – strážcom – silové pole dáva desaťkrát viac času na to, aby sme Alfrédov ďalší ťah odhadli a evakovali sa dostatočne skoro. V Kúpeľni to pole nefunguje a zbytočná evakuácia je pre istotu vždy, keď Alfréd zasvieti svetlo.“ Rozosmlal sa: „Tak to je fakt somarina!“ Chvíľu bolo zase ticho. „Ako to, že ešte ani raz, odkedy som prišiel, nebola evakuácia?“ prehovoril som napokon, „veď západná stena je najnebezpečnejšia, nie? Buď Alfrédova babka pozerá telku, alebo jeho mačka proste leží a hodinu čumí na Stenu... Vedel si, že mi mal byť priradený džob maliara?“ Zastavili sme sa pred mojou nanovo nafarbenou bielou bytovkou. „To je u nás bežné,“ zasmial sa, „čas u nás, vďaka silovému poľu, plynie pomalšie a tak sa Alfréd alebo jeho babka, návšteva, mačka, inštalatér, proste ktokoľvek určite pozreli na našu Stenu aspoň päťkrát, ale my to zaregistrujeme možno až zajtra. U nás to tak proste je. A ty a maliar?! Tá irónia!“ Pozrel sa na hodinky a rozlúčili sme sa.

Už bolo neskoro a zaspával som, keď ma zrazu zobudili kroky zvonku. Pozrel som von oknom a zazrel pošťára. „Čo to zas robím? Mohol som to skontrolovať zajtra ráno...“ Zišiel som dole a vybral odtiaľ kopolu novinových listov a reklám, ale pri pohľade na dva z papierov sa mi na tvári vyčaril úsmev. Listy od kamarátov z Kúpeľne, ktorí sa premaľovali na zeleno.

Práca bola zaujímavá prvých pár dní. Po dvoch týždňoch ma to začalo nudiť. Raz som počas obedňajšej prestávky s Dvadacom, mojím nadriadeným Tristopättebecom a pár ďalšími rozoberal, či by ozaj nebolo lepšie vybrať si maliara v Kuchyni namiesto strážcu (iné pracovné príležitosti mi neponúkli).

„Mimoriadne upozornenie všetkým občanom západnej Steny! O tri minúty dôjde k pohľadu Alfréda na našu Stenu. V mene bezpečnosti Stien sveta vám kážeme, aby ste zaistili, že nič vo vašom okolí sa nepohybuje! Čo nemôžete imobilizovať vy, imobilizuje strážna služba západnej Steny. Koniec hlásenia, pripravte sa!“

Všetci pracovali usilovne ako včely, aby zaistili nehybnosť stromov, šnúr na bielizeň, okien a seba. „Tomu hovorím popredná technológia!“ Ostatní na mňa iba hodili ľahostajné pohľady: „To je na tom Kúpeľňa fakt až tak zle?“ Ďalšie dni prišli ďalšie evakuácie a párkrát som osobne mal tú česť počas mojej služby predísť katastrofe. Všetko išlo skvelo a dostával som celkom slušný plat, ale raz, asi o pol roka neskôr, sa tento cyklus narušil.

Deň to bol celkom normálny. V kancli som už sedel tri a pol hodiny a z neustáleho kontrolovania kamier som začal zívvať. Občas ku mne prišiel Dvadac alebo niekto iný, ale moju nudu sa nikomu odohnať nepodarilo. „Už len polhodku a si v suchu,“ opakovali. Vyčerpanie na mojej bielo-sivo-béžovej tvári bolo zjavné. A potom to prišlo. Pozrel som si zo zvyku kamery. Zazrel som Alfréda. Zapínal telku. Ihneď sme vypli celú západnú stenu, poslali policajtov, nech sa postarajú o delikventov a sabotáž, a napokon sme aj my znehybneli a čakali. „Do pohľadu zostávajú štyri minúty a deväť

sekúnd!“ rapotal počítač. Chvíľu sme všetci len tak sedeli a keď sme dostali príkaz od polície, mohli sme vypnúť naše radary.

Na tomto mieste je dnes ikonické graffiti: „Jedna minúta a všetko by bolo v normále!!!“ Opisuje to veľmi špecifickú situáciu, nad ktorou budem do konca života rozmýšľať. Zelenú od policajných zložiek sme dostali presne jednu minútu pred pohľadom. „Počuj,“ zašepkal Dvadac, „nechceš ísť von a naživo vidieť jeho pohľad?“ Po štyridsiatich sekundách zvažovania som súhlasil. Mal pravdu, ozaj sme videli Alfréda naživo. „HAPČÍ!!“ ozvalo sa na celú ulicu. Jediný odtieň bielej, na ktorý som alergický, bol na obale od proteínovej tyčinky, ktorý niekto nevyhodil do koša. Spadol som na zem. Nikto sa nehýbal, vzduch sa dal od napätia doslova krájať a Alfréd, ktorý sa v tom momente depresívne váľal na gauči a hľadel na strop, tiež spozornel.

Odvtedy som bol na úteku. Doslova som zobral nohy na plecía a začal utekať do susednej steny. „Ak zazriete bieleho hešteg 72bc3d, okamžite to nahláste autoritám. V prípade, že hešteg 72bc3d-ovi nejako pomôžete alebo o jeho polohe viete, no nekontaktujete stenné bezpečnostné zložky, každá Stena je povinná trestať tento zločin ako bezpodmienečnú vlastizradu!“ písalo sa v novinách, hlásilo v rozhlase. Na tom však nezáležalo, pretože pohľad Alfréda a jeho otca spôsobil dominový efekt. Steny po celej bytovke padali, šíri sa to v masmédiách ľudských tvorov, šíri sa to bez geografického obmedzenia. V našej bytovke nás niektoré ľudské bytosti páľili, iné nás zabíjali ručne, iné nám ničili domy, báli sa nás a panikárili... Naša civilizácia bola kvôli mne odhalená.

Tri mesiace trvalo, než boli Steny sveta zmetené z povrchu zemskeho. Podarilo sa mi ukryť sa na hranici bočných Stien a stropu. „Haló?“ zvolal som na plné pľúca, keď som vyliezol spod nejakých trosiek, „Je tu niekto?“ Nikoho nikde. Po celom tom cirkuse som zabudol na ľudí. „Aaach,“ skríkol Alfréd, „čo si zač?!“ Môj mozog zúfalo potreboval socializáciu: „Ahoj Alfréd. Ja ti neublížim. Nikto z nás, ak niekto prežil. Volám sa... volaj ma Beced.“ Podal som mu moju miniatúrnu bielu rúčku. Na moje prekvapenie gesto prijal a potriasol mi s malíčkom. „Ja som... Alfréd... Ako si to vlastne, vieš?“ Kývol som rukou: „Nechaj teraz tak. Som hladný, nemáš niečo pod zub?“ Alfréd ma zdvihol a položil na ľavé plece. „Viem o dobrej kaviarni celkom blízko odtiaľto.“

3. miesto

Karolína Neuová

Dominusova hrobka

Už to bolo pár dní, čo Ron Umberg naposledy videl slnečné svetlo. Tu dole sa čas sledoval ťažko.

Ani mágia tu z nejakého dôvodu nefungovala. Mal podozrenie, že to súvisí s ochranným kúzlom, ktoré podľa legend obklopuje toto miesto. Na svojich cestách počul mnoho o krutom mágovi Dominusovi, no len pred pár dňami mu starý cestovateľ prezradil, že v jeho hrobke spočíva nevyčísliteľné bohatstvo. Vylákala ho sem predstava pohodlného života, no teraz svoju chamtivosť ľutoval. Čo by len dal za suchý krajec chleba vo svojom malom starom domčeku na kraji mesta Lyrz.

Vstal, z vrecka vytiahol poslednú sviečku a takmer prázdnu krabičku zápaliel. Jednou škrtol a do očí privyknutých na tmú mu udrelo jasné svetlo plameňa. Zdvihol otlčený lampáš a sviečku starostlivo vymenil, nevšímajúc si strašidelné tieň mihajúce sa na stenách jaskyne.

Ďalej kráčal úzkou chodbou, najrýchlejšie ako mohol, aby zbytočne nemárnil čas, ktorý sviečke ostával. Netrvalo dlho a ocitol sa na kraji nevelkej okrúhlej miestnosti. Po celom jej obvode sa nachádzali ďalšie chodby, na chlp rovnaké ako tá, z ktorej práve vyšiel.

„Cleo, zobuď sa!“ volal, snáď už po stýkrát, svojho duchovného ochrancu. Už ani nedúfal, že sa objaví. Na jeho prekvapenie sa duch pred ním zhmotnil v podobe malého tmavovlasého chlapca.

„Čo to máš zasa na sebe?“ prevrátil Ron očami premeriavajúc si výstredné škrobené oblečenie.

„Nechápem, na čo narážaš,“ zívola Cleo, „ľudia sa takto bežne obliekajú.“

Natiahol sa ako mačka. Vtom sa uprostred pohybu zarazil, ruky stále zvláštne vystreté, akoby sa chystal na niekoho uvaliť klatbu. Pomaly otočil hlavu k Ronovi.

„Čo má toto znamenať?“ spýtal sa chladným tónom.

Kedysi by to Rona možno zneistilo, no po toľkých rokoch si už na Cleove prehnanej reakcie zvykol.

„Ak by si toľko nespal, možno by si vedel, čo sa okolo teba deje.“

„Vyhováral som ti to,“ Cleove oči od rozrušenia na chvíľu zmenili farbu na svetložltú. „Dvakrát!“

„Dobre, dobre,“ Ron zdvihol ruky v obrannom geste, „vynadať mi môžeš aj neškôr... Teraz mi radšej poraď, ktorou cestou je východ.“

„Ty...!“ Cleo zahryzol do zaťatej päste škôr, ako stihol Rona nazvať všemožnými urážkami, ktoré za svoj neobvykle dlhý život pochytil. Obzrel sa okolo seba a pohľadom sa postupne pristavil na každom z temných tunelov.

„Tadiaľ,“ ukázal na ten, z ktorého Ron práve vyšiel.

„Možno,“ dodal celkom zbytočne.

„Tam už som bol,“ Ron podráždene prižmúril oči.

Cleo pokrčil plecami, na Ronov vkus až príliš nenútene.

„Skúšal si ísť naspäť cestou, ktorou si sem prišiel?“

„Nie som hlupák! Jasné, že som to skúšal, ale len čo som prešiel pár metrov, chodba sa začala meniť!“ Sotva to dopovedal, vchod za nimi sa s hlasným pohybom kamenných blokov zavrel.

Ron si pri pohľade na ďalšiu celistvú nedobytnú stenu resignovane povzdychol a s posledným zvyškom nádeje pozrel na Clea. Ten sa však len rozhladal okolo seba. Po chvíli strnul a ukázal na jednu z chodieb po pravej strane.

„Odtiaľ cítim niečo zvláštne,“ zamračil sa a bez najmenšej známky zaváhania seba vedome vkročil dnu.

„Na čo ešte čakáme?“ zatiahol Ron ironicky. Podráždene rozhodil rukami, no napokon nasledoval Clea do tunela. Duch sa v jasnom záblesku svetla zmenil na líšku a bezstarostne cupotal len niekoľko krokov pred ním.

Do ticha sa zarezalo ďalšie trenie kamenných blokov. Ron rýchlo zdvihol zrak. Práve včas, aby videl ako sa chodba, ktorou kráčali, rozdelila.

„Horšie to už byť nemôže!“ lamentoval Ron krútiac hlavou. Vzápätí si spomenul, že túto vetu sa neoplatí vravieť ani v tej najhoršej chvíli.

Z jedného z koridorov sa ako na zavolanie ozval nízky hrdelný zvuk. Ronovi stuhla krv v žilách.

„Cleo?“ Oslovil Ron váhavo ducha, ktorý vedľa neho stál opäť v podobe vyparádeneho chlapca. Cleo, v tvári bledý viac, než bolo pre ducha obvyklé, prudko odstúpil od chodby, kam pôvodne plánoval ísť. Vrhol na Rona letmý pohľad a vzápätí sa rozplynul bez akýchkoľvek výčitiek svedomia v nevinnej detskej tvári.

„Vráť sa, ty zbabelec!“ zahučal naňho Ron naštvane a prosebne zároveň. Vedel, že sa namáha zbytočne. Cleo sa vždy zariadil po svojom.

Vrčanie sa opäť rozľahlo priestranými chodbami. Zdalo sa mu to, alebo bolo bližšie než naposledy? Ron spozornel a natiahol ruku s lampášom pred seba, aby zistil, odkiaľ prichádza.

Prečo sa v legendách nespomínali obludy ani meniaci sa labyrint? Prečo mu Cleo nepovedal, ktorej chodbe sa má vyhnúť? Takto najskôr nabehne priamo do brloha nejakej prerastenej obludy.

Vtom mu prievan vmietol vlasy do čela.

Prievan!

Z nádejných myšlienok ho okamžite prebral nepríjemný zápach zdochlín a hnijúceho mäsa, ktorý zavanul z pravého tunela. Ron v duchu zanadával. Pri jeho šťastí bude viesť cesta von rovno cez jedáľenský stôl tej potvory.

Nemienil to riskovať. Rozbehol sa druhou chodbou.

Napriek obrovskému odhodlaniu sa ďaleko nedostal. Po pár metroch sviečka zhasla, no rev za ním mu nedovolil zdržiavať sa. V tme sa neustále potkýnal o kamenné výčnelky a modlil sa, aby nevbekol rovno do priepasti.

Jeho obavy sa rýchlo ukázali ako zbytočné. Nebola to priepasť, čo si preňho labyrint pripravil, ale dokonale pevná kamenná stena.

Ticho klial, súchajúc si udreté miesto na hlave. Bolesť ho otupila, no nie dosť na to, aby si zreteľne neuvedomoval, že je v slepej uličke. Zúfalstvo, ktoré cítil v posledných dňoch, nebolo nič v porovnaní s tým, ktoré ho ovalilo teraz. S námahou sa postavil a trasúcimi rukami znova zapálil sviečku. Horúčkovo premýšľal, čo robiť. Všetky

zmysluplné nápady vyžadovali mágiu, ktorá ho pri vstupe do labyrintu bez varovania opustila. Našiel by iné riešenie, keby sa na ňu toľko nespoliehal?

V duchu si vynadal a odhodlane vzhliadol od podlahy. Okamih trvalo, kým mu jeho omráčený mozog dovolil uvedomiť si, že to, na čo sa díva, sú dva páry žltých očí prerasteného šupinatého tvora. Zrejme sa mu od hrôzy rozmazával zrak, ale nejasne vnímal, že tvor má neuveriteľných šesť nôh a dva rady ostrých tesákov.

Ako sa sem dostal tak rýchlo?! Musel byť bližšie ako Ron pôvodne predpokladal. Krok po kroku cúval, kým chrptom nenarazil do chladného múru. Zverovi jeho prejav slabosti neunikol. Postupne sa blížil, až Ron videl odraz mihotavých plamienkov sviečky v jeho očiach. Mimovoľne sa pritisol k stene ešte bližšie a dlaňou voľnej ruky sa o ňu krčovitým oprel.

Otvor sa! Presviedčal v duchu labyrint s nádejou, že sa naňho konečne usmeje šťastie a stena sa pohne.

Tvor švihajúci chvostom naňho zastrašujúco zavrčal.

„Tak otvor sa!“ vykrikoval Ron zúfalo.

Zvera nečakaný zvuk vyľakal. Zúrivo chňapol, no skôr, ako sa zažltnuté tesáky stihli Rona dotknúť, stratil sa mu z dohľadu.

O necelú sekundu neskôr si uvedomil, že padá. Nikdy nechodil na vysoké miesta. Nebál sa výšok, ale pocitu, keď zrazu stratí pevnú zem pod nohami, presne ako teraz.

Náraz prišiel oveľa skôr, ako predpokladal. Hladina vody sa nad ním prudko uzavrela a prúd ho sťahoval stále ďalej od možnosti nádychu. Urputne kopal nohami a zaberal rukami pokúšajúc sa dostať ku kyslíku. Vedel, že nepotrvá dlho a bude sa musieť nadýchnuť.

Skôr ako stratil vedomie, zarezal sa mu do očí ostrý záblesk svetla. V poslednej agónii sa mu zazdalo, že k nemu pláva veľká, pestrofarebná ryba.

Cleo. Ani sme sa spolu nerozlúčili. Zbohom, Cleo...

Plúca sa mu zovreli. Prudko sa vystrel a krčovitým vracal vodu z podzemného jazera, zatiaľ čo ho Cleo pobaveno sledoval. Pri pohľade na jeho úšklabok Rona akosi prešla chuť poďakovať mu za záchranu.

„Kde to sme?“ spýtal sa s obavami v hlase, na čo Cleo reagoval len podvihnutím obočia. Cez vzájomné puto určite cítil jeho beznádej. Aká je ešte možnosť, že nájdú cestu von tak hlboko pod zemou? Uvidí ešte niekedy slnečné svetlo alebo je naveky odsúdený blúdiť v tme s otravným duchom ako jediným spoločníkom?

„Otoč sa, ty idiot,“ prerušil Cleo jeho depresívne myšlienky. Ron sa nad jeho arogantným správaním zamračil, no poslúchol. Vzápätí už vytrieštal oči na kopy zlata a vzácnych artefaktov vystavených všade na obdiv. Chvíľu mu trvalo, kým si uvedomil, že po celú dobu sedel v záplave svetla, ktoré navôkol vydával obrovský vírivý portál, majestátne sa týčiaci za pokladom.

„Je to...“ začal Ron neveriacky, no slová sa mu v zmesi ohromenia a úľavy zasekli v hrdle.

„Východ,“ doplnil ho Cleo vecne.

„Ale ako?“ nechápal Ron.

Duch iba pokrčil plecami:

„Vravel som, že z tej chodby cítim niečo zvláštne. Boli sme takmer na správnom mieste, len asi o sedem poschodí vyššie.“

„To je úžasné! Teraz máme poklad aj cestu von!“ Ron vyskočil na nohy a tackavo sa rozbehol k pokladu.

„Nie, to nesmieš!“ zakričal Cleo a Ronova ruka sa zastavila pár centimetrov od veľkého karmínového drahokamu. „Ak sa toho dotkneš, portál zmizne. Zostaneme tu!“

Ron zaváhal. V legendách sa nič také nespomínalo. Cleo bol na tomto svete už stovky rokov a Ron o jeho vedomostiach nikdy nepochyboval. O vedomostiach nie, no o úmysloch neustále. Cleo bol ješitný, sebastredný a príšerne nevypočítateľný. Možno sa mu chcel len pomstiť za to, že sem prišiel aj napriek jeho nesúhlasu. Ich vzťah síce nebol ani zďaleka dokonalý, ale klamal by mu Cleo v niečom tak dôležitom?

Ó áno, klamal!

Ak však má tentoraz pravdu, odsúdi Ron svojim zlým rozhodnutím k zúfalému životu pod zemou nielen seba, ale aj jeho. Navyše by Cleo po Ronovej smrti ostal labyrintom blúdiť sám. Naveky. Nie, to nemôže dopustiť. Vrhol pohľad na Clea, ktorý mu svojím namysleným výrazom vôbec nepomáhal.

Nech to berie čert!

Ron si rezignovane povzdychol a podišiel k portálu. „Funguje to ako normálny portál, však? Na aké miesto pomyslím, tam ma preniesie.“

Cleo iba prikývol.

„Tak čo, ideme domov?“ otočil sa k nemu Ron spýtavo. Cleovi sa v tvári mihol šok. Rozhodne nečakal, že mu jeho spoločník uverí tak ľahko. V očiach sa mu odrazu objavilo čosi, čo v nich Ron dosiaľ nevidel. Žiarili radosťou a šťastím.

Ron prešiel portálom bez toho, aby sa obzrel. Vedel, že ho priateľ nasleduje.

Bod zlomu

Svet hore. Sen každého z nás. Žiť v pohodlí mimo nebezpečenstva. Cítiť vietor vo vlasoch, teplo letného slnka na tvári, hodvábnu trávu na pokožke. Závidím im. Ľuďom, čo mali dosť času pomenovať neznáme svetlá na oblohe. Sme ako dve strany jednej mince. Nikdy sa nespojíme. Aby si mohli užívať slnko, chránime ich v tme. Prial by som si túto mincu otočiť, no mohol by som potom žiť s pocitom, že som sa stal tým, kým som pohrdal?

Voz rachotiaci po dláždenej ulici Hlavného podzemia vytrhol Rywilla z myšlienok. Kývol na dievča zahalené v čiernom plášti na náprotivnej streche a rozbehol sa po šikmine. Našlapoval nehluchne a dával pozor, aby neopatrným pohybom nezahodil uvoľnenú škridlu. Držal si za vozom dostatočný odstup, aby ho muži na kozlíku nezbadali.

Múka, zemiaky, soľ, kvasnice... Všetko potrebné na výrobu chleba. A nebol tak ďaleko od tajného priechodu! Často ich po uliciach prenasledovali vojaci v takom počte, že sa museli koristi nakoniec vzdať. Potom nastal hlad. Odkedy ich Pozemskí odrezali od legitímnych potravinových zásob, bol ich častým spoločníkom.

Už zabudli na strach! Nemajú ani tušenie, pred čím ich chránia!

Voz viditeľne spomalil.

„Yuka,“ oslovil ju Rywill prostredníctvom ich mentálneho puta, „ovládaš ich?“

Odpoveď mu zaznela v hlave takmer okamžite:

„Nie.“

Rywilla zamrazilo. Nemal z toho dobrý pocit. Bolo to príliš jednoduché...

„Buď v strehu! Môže to byť pasca,“ vystríhal ju.

„Stiahneme sa?“

„Počkáme,“ rozhodol, „pokračuj v ich sledovaní.“

Rywill zatvoril oči. Mesto sa v jeho mysli premenilo na sieť kociek a kvádrov. Kryš-

tálovým zrakom prechádzal ulicu po ulici. Pred očami sa mu mihali nejasné siluety obyčajných ľudí. Díval sa očami každého z nich, aby zistil, či niekto nedrží v rukách zbraň vojenskej hliadky.

Odrazu pocítil mierne chvenie okolo vlastnej mysle.

Spozornel. Žeby ho Yuka volala? Nie, to nebola ona...

Rywill zažmurkal, aby si rozjasnil zrak.

„V okruhu päťdesiatich metrov vojakov nevidím,“ informoval ju.

Žiadna odpoveď.

„Yuka?“ spýtavo zavolať. Čakal, no ona vytrvalo mlčala.

Rywill sa rozhladol pátrajúc po jej drobnej postave. Vtom ju zbadal. Stála tesne pri voze. Obaja muži zmizli. Rozhodla sa v pláne pokračovať bez neho? Nie... To by neurobila.

„Yuka?“ Chvíľu ju sledoval. Nereagovala. Nehýbala sa.

Ovláda ju niekto? Ale to nie je možné! Pozemskí nepoznajú Elalis a z vlastných ľudí by ich nik nezradil.

Zaťal zuby. Musel ju z toho čo najrýchlejšie dostať. Zavrel oči a sústredil sa na tvoriacu sa sieť.

Vtom ho zazrel. Zreteľný obrys muža priamo pod ním.

Otvoril oči a naklonil sa ponad strechu.

Skrýval sa v tieni. Vysoký, zahalený v čiernom vojenskom plášti. Postoj mal pevný, zrejme získaný tvrdým výcvikom.

Teraz alebo nikdy, pomyslel si Rywill a odhodlane skočil zo strechy.

Tvrdo dopadli na zem. Neznámy teracus od prekvapenia povolil zovretie Yukinej mysle a jej telo sa bezvládne zosypalo na udupanú hlinenú zem.

Rywill bol v okamihu na nohách.

„Bež, Yuka! Hneď!“

Yuka ho so zúfalstvom v očiach poslúchla a tackavo sa rozbehla späť do bezpečia priechodu.

Čosi mu vrazilo do chrbta. Skôr než si stihol uvedomiť, čo sa deje, padal. Neelegantne zamával rukami, aby získal stratenú rovnováhu, prekotúlal sa po zemi a opäť svižne vyskočil. Pohotovo sa vyhol kopu, no sotva tak spravil, už naňho letela päšť. Zablokoval ju a do predlaktia sa mu rozliala bolesť zo sily úderu.

Rywill zaútočil, no vojakovi sa podarilo tesne vyhnúť. Pri tom pohybe mu skĺzla z hlavy kapucňa a odhalila jeho tvár.

Nie... To nie je možné! Vojak mal pokožku opálenú od mnohých hodín strávených na slnku. Ničím sa nepodobal ľuďom z Podzemia. Musel pochádzať z Hlavného mesta. Pozemskí však nemali prístup k Prameňu! Ale čo ak Hlavné mesto zistilo pravdu o Elalise? Ak by sklady strážili vylepšení vojaci, nedokázali by získať dostatočné množstvo zásob.

Rywill sa odhodlane rozbehol proti teracusovi, ktorý sa už chystal na ďalší úder. Prešmykol sa popod jeho nohy, využil chvíľu prekvapenia a kopol. Neznámy bol však rýchlejší. Chytil ho za členok a nelútostne ho zhodil na zem. Vzduch opustil Rywillove pľúca. Svet sčernal.

V temnote mysle opäť kráčal tmavou ulicou. Blikajúce svetlá lúčom osvetľovali ošarpané budovy Podzemia...

Teracus zmeravel, no iba na okamih. Vzápätí už držal Rywila pod krkom, ústa skrievané v nenávisťnom úšklábkú. Rywill bezmocne kopal a márne lapal po dychu. Zúfalo

sa pokúšal vymaniť z pevného zovretia, no končatiny ho už neposlúchali. Bezmocne mu ovisli po bokoch.

Z temnoty sa tentokrát vynorila vychudnutá tvár jeho sestry Niny. Hrdo mu ukazovala tunel, ktorý posledné týždne kopala so svojím hrabačom.

Zovretie povolilo a Rywill sa lačne nadýchol.

Vojak sa zmätene mračil, oči plné ľútosť.

Vtom Rywill pochopil. Teracus ovládal Prenos. Schopnosť zdieľať spomienky, ktorou v Podzemí disponovali len tí najlepší.

Rywill zatvoril oči. Viedol ho jednou zo svojich najtemnejších spomienok. Na teracusovej tvári sa objavila hrôza. Rywill vedel, čo vidí. Pohltil ho výjav Podzemného mesta. Obludy ničili všetko, čo im stálo v ceste. Všade navôkol lietali triesky a kamenná suť. Ľudia utekali, no nemali kam. Brána, ktorá ich delila od Hlavného podzemia sa neotvorila. Obludy sa stále približovali. Nebol tam nik, kto by sa im postavil... Kto by ich zachránil! Pred davom ľudí zúfalo sa tlačiacich na bránu pristál tvor. Silnými nohami s obrovskými ostrými pazúrkami drvil hlinenú cestu pod sebou. Dlhý krk mal natiahnutý blízko pri zemi a desiatkami očí sa díval na svoju budúcu korisť. Jedovaté ostne na krku vibrovali jeho hrdelným vrčaním. Odrazu zreval a zaútočil na bezmocný dav...

Teracus Rywilla pustil a šokovane cúval.

Rywill sa vyštváral na nohy a sťažka vyliezol na kozlík. Stále zapriahnuté kone nerôzne dupali. Prudko švihol opratami a zabočil s kočom do úzkej uličky.

V diaľke znel buchot mnohých párov kopýt, prerušovaný hlasnými rozkazmi. Vojaci!

Vytrvalo hnal kone. Sústredil sa na hrabača, ktorého ešte nedávno ovládala Nina. Cítil ho. Odpočíval len pár metrov od neho. Zver zavrčal, no vyhovel jeho prosbe.

Stihne to! Musí!

Stena sa približovala. Kone hlasno erdzali, no rozbehnutý voz sa už nedal zastaviť.

Desať metrov...

Osem...

Päť...

Rywill premáhal nutkanie vyskočiť.

Tri metre...

Dva... stena vybuchla v sprške sutín a prachu. Rywill stočil voz do tmavej chodby a vyslal hrabačovi posledný pokyn. Ten sa postavil na zadné a prudko vrazil do súdržnej zeminy nad vykopaným otvorom. Previs povolil. Obrovské hrudy zasypali priechod v oblaku prachu a odrezali vojakom cestu.

Rywill sa neobzrel, keď hrabača uvoľnil. Myslel mu zamestnávala nová spomienka na malého pozemského chlapca, ktorý nechtiac spadol do Prameňa.

„Pod' sem! Rýchlo!“ Rywill zdvihol hlavu od zoznamu a pozrel na Ninu mávajúcu mu z druhého konca ulice.

„Čo sa deje?“

„To musíš vidieť!“ zvolala a rozbehla sa smerom k Hlavnej bráne.

Rywill sa zamračil, no pobral sa za ňou.

Touto ulicou kráčal nerád. Vracala mu spomienky na krik bezbranného davu... rachot padajúcich budov... boj teracusov s obludami. Prišli včas. Len vďaka nim ľudia prežili a obludy sa nedostali do Hlavného mesta. Bojovali hrdinsky, lebo bojovali o životy mnohých. Ten svoj však nezachránil.

Bez nich boli proti netvorom bezmocní.

V ten deň s Ninou stratili oboch rodičov. V ten deň sa napil vody z Prameňa. Poznal riziká. Rozhodol sa sám. Teraz je teracusom on. Je tu, aby chránil...

Rywill zahĺbený do svojich myšlienok si ani neuvedomil, kedy ulicu prešiel. Zahol za roh a ohromene ostal stáť.

Brána bola otvorená.

1. miesto

Gabriela Spišáková

Moment prekvapenia

Bol to taký starý rozgajdaný bicykel. Dovtedy som taký videla len v dedovej šope za fúrikom a lopatami. Keď som bola malá, neraz mi prišlo smiešne z toho, že priamo pod sedadlom boli dve veľké pružiny. Myslela som si, že každú chvíľu prederavia kožu a niekoho pichnú rovno do zadku. Pred rokmi to bola predstava na nezaplachtenie. Starší pán, oblečený akoby vypadol z čiernobielej fotky, sa na ňom rútil neširokou uličkou, div mu z hlavy neodletela bordová čiapka so šiltom. Na dlažbe ho bicykel riadne ponatriasal, no to mu hádam len pridalo na radosti. Široký úsmev miestami farbil fasády čulým rehotom, rozopnutý kabátik na ňom vial ako plášť superhrdinu.

Bicykel rinčal, akoby sa sám čudoval, že sa ešte nerozpadol a len čo prefrčal okolo mňa, zastala som a s úsmevom som sledovala ako ide dolu ulicou. Takmer by som pokračovala v ceste, ak by ma ako zbojník neprepadla myšlienka, že sa muž rúti rovno na ulicu susediacu s kanálom vybudovaným pre koryto rieky.

Najprv som zamrzla, potom som otočila hlavu, či nezapočujem krik, alebo veľké čľupnutie. Nestalo sa to dramaticky, až hororovo, ako som si predstavovala, pád som nevidela, ani nepočula. Nálada ulice sa však zmenila, ľudia sa začali rýchlejšie hýbať a hlasnejšie rozprávať. Keď som pribehla na miesto ponoru a hlavného diania, vo vode už boli dvaja chlapi a nemiestne vysmiateho muža vynášali späť na chodník. Pôsobil veselo, akoby si bol zaplávať na letnom kúpalisku.

Vysmiata nálada cyklistu prudko uberala na morálke záchrancov a okolostojacich. Októbrový deň by si bol človek ľahko pomýlil s decembrovým. Voda vo vetre vyzerala, akoby chcela čochvíľa zamrznúť. Chlapi, záchrancovia, sa na chodníku rýchlo zbavovali mokrého oblečenia a babušili sa do tenkých diek, ktoré priniesli čašníci z neďalekej terasy a nástojčivo ich pozývali na teplý čaj.

Okolo starčeka stál hlúčik ľudí, každý sa dožadoval odpovedí na svoje otázky. Ste v poriadku? Vezmite si deku, prinesiem ešte jednu! Mám zavolať záchranku? Dočista ste zošaleli?

Neodpovedal. Hľadel kdesi dostratena, možno sledoval, ako jeho čiapka pláva na hladine, možno rozmýšľal, či sa do vody nemá vrátiť po bicykel. Keď mu čašník položil ružovú deku na plecía a vyhlásil, že volá záchranku, muž akoby chytil druhý dych a čiperne sa zbiera na nohy. „To nebude potrebné, mladý muž,“ vyzeralo to, že chce čašníkovi vrátiť deku, no len čo si ju zložil z pliec, rýchlo si to rozmyslel, „som v poriadku. Jedine že by chceli vyloviť môj bicykel.“

Čašník akoby ho nevnímal, s telefónom pri uchu diktoval adresu a premočený chlap sa pokojne vybral dolu ulicou. Žena v červenom kabáte sa ho snažila zachytiť,

no stavec len zdvihol obidve ruky do vzduchu a urobil akýsi zvláštny pohyb, akoby sa uklonil a dal sa na definitívny odchod.

V malom hundrajúcom dave som stála ešte pár ďalších chvíľ a pohľadom som vyprevádzala premočeného muža. Nechával za sebou mokré stopy, s dekou na pleciah a hojdavým krokom pôsobil tak nenútené a bezstarostne, až som mala pocit, že ulici bez jeho postavy niečo chýba.

Mala som ísť do knižnice, vrátiť knihu a predĺžiť rodinné členstvo. Nevieť vysvetliť prečo, takýto čin odporuje mojej opatrnej a bojzlivej povahe, no pomaly som sa za neznámym pohla. Keď zabočil do ďalšej ulice, pridala som do kroku, no nebála som sa, že ho stratím. Nasledovala som mokré stopy na dlažbe, až som na križovatke zastala na jednej vodnatejšej ako všetky ostatné.

„FBI by vás malo na kolenách prosiť, aby ste sa k nim pridali,“ rukami hmatal po vreckách nohavíc, aj tenkej bunde, akoby niečo hľadal, „nádhorne kráčate po stopách.“ Hlavou kývol na mláčku vody, v ktorej som stála. Cítila som, ako mi sčerveneli líca a oči som spustila na špičky mojich bordových topánok.

„Nepotrebuje pomôcť? Niekam odprevať... alebo zavolať?“ sledovala som, ako víťazoslávne z náprsného vrečka vytiahol krabičku cigariet, aj rýchly pokles širokého úsmevu, keď zistil, že ich pred malou chvíľou poriadne vykúpil. Až neveriacky rukou s cigaretami machol ku mne, kývol plecami a krabičku odložil do mokrého vrečka na nohaviciach.

„Čakal som, že bude studenšia,“ nadhodil a pokračoval v ceste, „to až ten vzduch vonku mrazí. Vo vode to bolo celkom fajn. Možno sa vrátim aj zajtra. Pridáte sa?“ Netušila som, či mám ísť za ním, alebo sa vrátiť a ísť do knižnice. Keď sa za mnou cez plece ohliadol so šibalsky zdvihnutým obočím, nabrala som odvalu a s hlbokým nádychom som vykročila za ním.

„Bývate ďaleko?“ opýtala som sa z bezpečnej vzdialenosti, tvárou obrátená opačným smerom, akoby som sa bavila s niekym iným. Obzerala som sa, aby som vedela kadiaľ, ak by prišiel na rad beh o záchranu života. „Párkrát doľava, doprava a sme tam,“ vzdychol si: „Nemáte cigaretu? Len jednu.“ Pokrútila som hlavou a lepšie som si prehliadla jeho tvár. Zblízka nevyzeral ako starček, to slovo by mi ani nenapadlo. Pri tej nejmotornej jazde na bicykli sa mi zdal aspoň o dvadsať rokov starší.

„Viete, neplánoval som to vybrať rovno do rieky,“ potiahol nosom, „bola to chyba výpočtov. Rýchlosť, zakrivenie zákruty, gravitácia a tak. Vlastne som ani neplánoval ísť na bicykli, ale pešo. Lenže viete, bicykel je bicykel. No už vlastne nie je. Jáj, kdeže, spadnúť do rieky! To mi ani len nenapadlo! Človek sa každý deň niečo naučí, necháme sa prekvapiť a dopadne to ešte lepšie, ako sme chceli!“

Bola som stále viac a viac prekvapená, s akým elánom a radosťou si vykračoval. Ako keby ho pred pár minútami nevyťahovali z ľadovej vody a ruky sa mu netriasli ako osiky. „Vy ste rád, že ste skončili v rieke?“ Neveriacky som mu pozrela do tváre, kde sa mu zjavil lišiacky úškrn.

„Páčite sa mi! Taká bystrá. Takéto veci nerozprávam kde komu, to vôbec. Ale keď dnes mám takú radosť! Som rád, čo by som nebol. Takýto kúsok sa mi nepodaril už roky,“ odrazu stíchol, pozrel sa na mňa zamyslene až pochmúrne, tvár sklopil k zemi, potom sa usmial k nebu a jemne pokýval hlavou.

„Táto ulica sa mi vždy páčila. Ale len ulica,“ spomalil a vystrel ukazovák, „čisto estetická stránka. Kde-čo som započul o tých, čo tu bývajú. Ale tie kvetináče s kvetmi a tujami pred vchodom a tak celkovo, veď vidíte, to im musím nechať! Aj tie stĺpy pred každými dverami majú čosi do seba.“

Kým sa zastavil pri jednom z kvetináčov, poriadne som si poobzerala starú ulicu a musela som mu dať za pravdu. Malo to niečo do seba. Zdobené stĺpy nosili malé balkóny a tuje okolo nich dodávali celej atmosfére kvapku dôležitosti.

Muž sa ku mne obrátil a milými očami ma pohladil po tvári. „Páčite sa mi,“ zopakoval, „taká mladá a dobrá. Nešomrali ste, ja som to počul! Teda skôr nepočul. Keď sa mi to dnes tak dobre podarilo, dajte ruku, chytr.“

Ani som nevedela kedy a ako, či som ruku vystrela sama, alebo ju zobral on, už mi držal dlaň a studenými prstami mi prešiel po mojich. Ruku som rýchlo odtiahla, takmer som skríkla a hneď nás delili aspoň tri metre ulice.

„Ale čo sa bojíte, neľakajte sa!“ až neveriacky pokrútil hlavou, „Spadnúť do rieky! Ach, úžasné! Všetky oči boli na mne a ešte ako dlho! Kým ma vylovili, ani som sa nechcel dať, len som sa bál, že ma topánky utopia. Nevieť dobre plávať. Aj vy ste sa pozerali na mňa, hejže? Lenže dôležité je, kde ja som sa pozeral! Zo zlatníctva až vonku vyšli pozerat!“

Pomaly si vykračoval ulicou k ďalšiemu kvetináču a ja som sa dala rýchlo na odchod. V mysli som sa vyfackala za tento nápad, s cudzím chlapom sa dať do uličky zatiahnuť! Bála som sa, aby niekde neodpadol, že ho šťastie obchádza pre adrenalín, šok zo zimy.

Keď zaľúkalo, ruky som vopchala do vrečka bundy a až po chvíli som si uvedomila, že mi čosi na prste nesedí. Vytiahla som ruku z tepla a na prostredníku zlatý prsteň so vstavaným modrým kameňom.

V šoku som sa obzrela za mužom, ktorý sa obšmietal okolo kvetináčov pri poslednom vchode. Vôbec sa mi nechcelo za ním a prsteň mu vrátiť, nechcela som si ho ani nechať na ruke, tak som ho aspoň stiahla a hodila do vrečka. Rýchlym krokom som sa vracala späť ku kanálu, keď som už v diaľke zahliadla svetlá policajného auta.

Čím bližšie som bola, tým viac zvedavcov sa obšmietalo okolo výkladu. Neplánovala som sa tam zdržiavať, na dnes už bolo drámy dosť. Nedalo mi však, cestou som rýchlo nakukla cez výklad dnu. Zlatníctvo. Predavač s červenou tvárou v bielej košeli. Pri rozprávaní horlivo rozhadzoval rukami a policajt jemne prikyvoval, kým si niečo značil do drobného čierneho zápisníka.

So sklopenou hlavou som kráčala ďalej smerom ku knižnici, keď ma to zrazu prepadlo. Všetky bodky sa pospájali a vytvorili obrazec prsteňa z kvetináča v mojom vrečku. Aký bol rád, že spadol do rieky, že sa všetci pozerali naňho. Jeho nevidané nadšenie. Polícia v zlatníctve.

Ukradnutý prsteň som vybrala z vrečka a obzrela si ho na dlani. Bol naozaj krásny. Mám sa tam vrátiť a dať ho zlatníkovi? Len tak? Vybral ho premočený pán z kvetináča a dal mi ho. Len tak, lebo sa mu páčim. Keď im poviem toto, oni ma zavrú!

Zhlboka som sa nadýchla, na chvíľu som zavrela oči a hneď potom, čo som ich otvorila, mi pohľad padol na okno s vyschnutým muškátom. Impulzívne som k nemu priskočila a prsteň strčila ku koreňu, aby nebol veľmi na očiach. Nech prekvapí šťastného nálezcu.

Budme konkrétni, pretože...

...vo vani sa rodia sny. Plávajú kapry. Kúpu deti. Kachličky skrývajú tajomstvá, nechajú ich splývať so stenou, ofarbujú ich namodro.

...vo vani sa ľahko zaspí. Potichu, s parou prilepenou na viečkach. Keď sa svet zmenší len na tlkot srdca a pulzujúce svetlo. Telo sa sprítomní a oťažie, cíti každú kvapku a jemné prúdy vody.

...vo vani sa dobre načúva. Prúdu vody podo mnou, vedľa mňa. Buchotu srdca. Rozhovoru o poschodie nižšie. Uši vo vode menia pocit smútku na blažený povzdych tepla. Kvalitatívne sa redukuje na pulz srdca, pary a svetla. Svet je tichý, ostane len zvuk plaziacich sa kvapiek.

...vo vani sa stratí kvapka slanej vody. Úplne zapadne medzi sestry v teplých prúdoch. Možno sa stane parou a znova sadne na viečka. Navlhne ňou vzduch, navodí atmosféru ticha pred búrkou. Napätého očakávania čohosi desivo krásneho. Nebezpečného. Kúpeľne a osoby so slanou vodou vo vani.

...vo vani je bielo. Ako po prvom snehu. Bielo ako na plátne filmu, bielo ako v duši po krste. Čisto. Vo vani je pekne, útulne a teplo. Prečo odchádzať? Vymknúť sa spod kontroly dusnej pary. Postaviť sa a žiť v studenom, ťaživom vzduchu.

...vo vani sme si všetci rovní. Nahí, biednym mrkom oka zraniteľní. Vlhkí. Slizkí. Mlčky tým najkrajším spôsobom, človečinou nasiaknutí, kvapkáme. Sledujeme sa rozpúšťať v pare. Myšlienky stekajú po zrkadle... kvapkáme.

Všetky myšlienky pocity a túžby vedú do vane. Na miesto, kde sa všetky entity človeka vlejú do vody a nastane harmónia. Jednoduchý pocit, um pokoja a poriadku. Bod dotyku. Bezčiara hranica, jednoducho začne byť mokro. Čisto.

Keď som bola malá, vo vani som zložila moju prvú pieseň:

Si môj deň aj moja noc,
si môj tieň aj moje slnko,
ktoré žiari nad hlavou.
Si moje šťastie,
ja to dobre viem,
preto sa ťa pýtam,
či to vieš a či nie?
Kto som ja a kto si ty?
Kto sme my dvaja spolu v dvojici?

Nemala som viac ako desať rokov. Refrén nebol dvakrát dobre premyslený, na to si spomínam, ale zato koniec, ten sa mi páčil úplne najviac. O refrén sa radšej nepodelím a na koniec si nepamätám, no pocit, psychologickým žargónom presnejšie cit, bol nezabudnuteľný. Pretože vo vani je niečo inak. Lepšie. Celý svet začne podliehať presnej logike, ktorá mi presiakne do pórov, do mäsa, do mysle. Vaňa núka jednoduchosť. Presnosť myšlienok šokuje a tvárnosť predstáv kruto ohromuje.

Pred pár rokmi, počas Vianoc, ma nemilosrdne prenasledovali všetky chyby mladosti. Vzhľadom na vek, skôr chyby detstva, skorej puberty. Poryvy viny boli skoro neznesiteľné, chcela som utiecť niekam do ticha, pokoja, nežnej spokojnosti. Všetky obavy vyústili vo vani pred trojkráľovou večerou.

Voda musela byť slaná ako more. No znenazdajky sa myseľ upokojila a rozjasnila. Všetko bolo vyriešené. Padlo tiché rozhodnutie a obľal ma pocit odpustenia. Bolo to také intenzívne, že mi pripadá nesprávne opisovať to slovami. Jednoducho, jeden z tých momentov, kedy viete, že vás po pleci pohladil Boh.

Vaňa je moderným symbolom histórie očisty človeka. Pociť, keď sa telo stane ťažobou vody. Ostane len paradox bieleho svetla a nehmotné slovo.

Si len láska dávno stratená...
na ktorú stále spomínam.

Predsa som si spomenula. Vo vani sa dobre premýšľa. Je tam čisto a bielo. Naoko sterilne, perfektne na zrod nového, na rozmach kvitnúcej, smradľavej človečiny.

...vo vani sa nedá skryť. Bez šiat ostane len holá, jednoduchá pravda. A preto budme konkrétni, pretože vo vani... vo vani sme si všetci rovní.

2. miesto

Aneta Zacharová

Fagocytóza

Odídeš nadržanom, v predsieni bytu si potichu nazuješ čierno-biele tenisky, kolieska príručného kufra sa ti zaseknú o roh pleteného koberca z Turecka, no prudkým trhnutím sa ti ich podarí vyslobodiť. Netušíš, že za zatvorenými viečkami vidím a vnímam, že chlad vane ma tlačí do rebier a lopatiek. Počujem, ako odomykáš dvere, nemotorne sa snažíš vyvliecť môj kľúč zo zväzku vlastných kľúčov, s prstami bez nechťov to ide ťažko, nedarí sa ti rozdeliť železné koliesko na dve časti, delíš na dve časti uterák z kúpeľne, lyžičku rannej kávy, poobedný pozdrav, s krúžkom to však nie je tak jednoduché. Pomohla by som ti, no všetky moje nechty ležia na dne, vlastne nie, jeden ma pichá vo výstrihu, škriabe ma medzi prsiami. Keď sa ti nakoniec podarí kľúč vyvliecť, nakloníš sa a položíš ho na komodu z lacnej lepenky, napodobenina dreva za pár eur z miestneho obchodu, skladali sme ju pol dňa a aj tak neprišli na to, kam vložiť dlhú úzku doštičku, no nevadí, všetko funguje aj bez nej, doštička odvtedy stojí za dverami, vzpričená v rohu, čaká na svoj čas. Materiál kľúča tichúčko cinkne o lepenku skrinky, a keď s kufrom prejdeš cez prah, kľučka dverí sa ti vyšmykne z ruky a dvere sa samy pribuchnú, prievan. Chvíľu myslím, že zaklopeš, otvorím a ty mi medzi dverami povieš, že sa ešte raz musíš pozrieť na tento starý byt, nedbalo zasadovaný roh, na omietku, ktorá by už potrebovala premaľovať, na týždeň pokazenú chladničku, odpojenú, zabalenú v bublinkovej fólii a odloženú na chodbe, na zvyšky kuracej večere a zvyšky mňa, moje chladné lopatky a vystúpené rebrá, ktorým chýba tvoje mäso. No neklopeš, udieram ja, prstom palca na nohe ťukám o kachličky v pravidelných, krátkych a dlhých intervaloch, až pokým už ťukanie nemá dôvod. Ticho sa potom ozýva prvých päť minút, prvú hodinu a odoznie, až keď odliepam studené telo z vlhkej vane, rukami si prechádzam po prsiach, zbavujem sa pichľavého nechtu a odchádzam do kuchyne variť si rannú kávu.

Počas prechádzky v parku zbadá v tráve pod nohami niečo sa hmýriť. Pokrčí sa v kolenách, jednou rukou sa oprie o zem, medzi prstami cíti zvlhnuté stebľa, po ktorých lezie mladá vyliahnutá moľa, ktorej mliečnobiela farba ostro kontrastuje s farbou trávy. Hmýri sa a šklbe, lozí steblo po stebly, nemotorne, bez vedomosti o svete, o zmeškanom autobuse, o pokazenej chladničke v chodbe, o zriasanom koberci v predsieni. Premýšľa, aké jednoduché by bolo teraz ju zašliapnúť, aké spravodlivé by bolo ušetriť ju bolesti zo života, ukončiť jej starosti, milosrdne, priateľsky, chcieť jej pomôcť je predsa správne, účel svätí prostriedky, šetriť sa je len prirodzená vlastnosť. Pri týchto myšlienkach v nej narastá povedomé šťastie, prameniace kdesi z hĺbky jej tela, tlačí na kľúčnu kosť, zväčšuje a rozpína rebrá, tak ľahko dosiahnuteľné šťastie.

Aké poetické je prežiť celý život, narodiť sa a odísť, v jeden deň, vyskúšať všetko a nič, byť absolútne šťastný a naplnený a zároveň absolútne zničený, nájsť jing a jang svojho sveta, nastaviť klapky na oči a v presný čas ich zaklapnúť, naplniť život iných na úkor toho svojho. Ochrániť moľu, ochrániť seba, sa zdá ako dobrý nápad.

Prudko sa postaví, otrie si mokré prsty o látku nohavíc, zdvihne nohu v kolene a prudko na moľu dupne. Tráva sa v okolí jej nôh rozbehne na všetky strany, kúsok stebiel trčia zo zeme ako nepodarený účes. Dupne vtedy, keď moľa lezie po najvyššom stebly, v momente, keď sa pod ňou začína nepatrne prehýbať. Krídla doširoka roztvorené, malé nohy pevne prichytené nového stebly, vyzerá krásne, ranné slnko sa odráža od bielej farby, extatický zjav. Výnimočnosť je preč, poslanie a výzor je preč, je tu iba noha, čo dupe a dupe, pokým tráva pod nohami nie je zľahnutá, pokým od podrážok topánok neodlietajú kusy potrhanej däteliny.

Prestane a v pokrútenej zmäti ju hľadá. Nie je tam, čo ak sa stratila, alebo horšie, čo ak ušla? Čo ak sa jej to znova podarilo, znova je preč? Bez rozlúčky, bez slova, s jedným buchotajúcim kufrom medzi drevenými zárubňami bytu bez pohľadu do jej očí? Nie, predsa je tam, nájde ju pevne prilepenú o podrážku, s jedným krídlom preloženým cez druhé, bez hlavy. Keď ju na podrážke skúma, balansuje na jednej nohe a div, že nespadne, chce ju prstom zlúpnúť a preskúmať celú, ponoriť sa do jej tela a vynoriť von, obližať každý kút a podržať ju na špičke jazyka, potom možno pochopí a všetko jej bude jasné, možno sa prestane trápiť otázkami a konečne, po dňoch, možno rokoch, bude mať zase všetko a ešte kúsok viac. Moľa sa však pri odliepaní rozpadne, časť z krehkého tela zostane na topánke, časť v jej prstoch, časť za nechťom. Oblíže všetko, čo má na prstoch, do úst si ich zasunie najprv dva, potom tri naraz, najprv len po prvé články, potom nadoraz. Napne ju a dávi, zasúva ich znova a znova dávi, zlizuje malé bruško, nožičky, prstičky, chce absorbovať všetko, póróm jej tela je moľa známa, chýbala im. Kúsok za nechťom vyšpára zubami a chce prehltnúť, no cíti, že sa zasekol hlboko v ústach, zachytený vzadu, dráždiaci koreň jazyka, v mieste, kam už prstami nedočiahne. Nesnaží sa ho vybrať, svoje tajomstvo nechá zatiaľ ukryté hlboko, medzi druhou a treťou stoličkou, memento mori, tak to hovoria.

To, čo zostalo na podrážke utrie o trávu pod sebou, sebecky vlastniť celú moľu jej už nepripadá tak príťažlivé, premýšľa, že moľa predsa len má právo aj na kúsok vlastného života, rozhodovania, snov, patriť celá jej nemusí. Keď z parku odchádza, všimne si, že ju z balkóna oproti pozoruje starší muž, v pyžame, z diaľky zreteľne rozoznáva zlepené vlasy a masťné čelo, na ktorom vystupuje výrazná vráska, vráska pobúrenia, rozhorčenia, taká, ktorá sa objaví iba na tvári niekoho, kto nechce, odmieta rozumieť. Zdvihne ruku a zamáva mu, teda aspoň sa jej zdá, že zdvihne ruku a máva, možno niečo nezrozumiteľné kričí a pán niečo kričí späť, možno tam starý pán ani nestojí a odišiel už dávno predtým, čo sa ona dívala na balkón.

V záhyboch tvojho tela nachádzam dávno zabudnuté. V kolennej jamke náš prvý dotyk, dotyk spotených rúk, slanost' mojej pokožky, zježené chĺpky na predlaktiach a tlak, prechádzajúci dolu miechou. Tepna na slabínach pod mojimi prstami pulzuje, máš tam tetovanie, netuším prečo, ale máš, malý skrytý kľúčik, kľúčik od iných zámkov a vo zväzku iných kľúčov, nekvalitný atrament sa ti rokmi rozpil a teraz vyzerá ako nepravidelná machuľa, mäsitý pahorok, pupok. Zastavujem sa až na malom materskom znamienku nad ním. Prídeš? Ak budem môcť, áno. A ak nie? Potom budem aspoň veľmi chcieť. Do pupka skryjem všetky predmety, ktoré po tebe zostali.

Najprv iba pár vlasov v kúpeľni, no každým ďalším dňom sa byt plní, akoby si sa vracala a potajme v ňom zanechávala kúsok seba. Vo vankúšoch na pohovke, vo vône paplóna v spálni, v šmuhách na linoleu, každý deň je ťa byt plnší a plnší, neubúdaš a neštrácaš sa, zideš z očí a nezideš z mysle, nie, nezideš ani z očí, každý deň sa vraciaš, premasírovať mi vystúpené rebrá a moje tepny v slabínach.

Vetrám vždy, keď sa vraciam z práce, skrutkovačom násilne otvorím i dvojité okná, ktoré predchádzajúci majiteľ otvárať zakázal, vetrám korenistú vôňu tvojho potu a pižma, uniká v molekulách a atómoch, z mojej pokožky, vlasov, kútkov pier, no časť teba sa aj tak znova vpije do dreveného rámu okna, do intaktného skla, vetrám, keď ťa mám dosť, i keď sa bez teba cítim osamelo. Osamelosť tiež skryjem do tvojho pupka, potom pripájam pupočnú šnúru na moje a tvoje telo, jeden koniec pre mňa a jeden začiatok pre teba, pumpujem, dodávam živiny a ty ich spracuješ, dodávam lesk v očiach, nočný smiech, nedeľný obed, ktorý sa v tebe stratí. Pupočná šnúra vedie jedným smerom, tým správnym, v chodbe stále stojí pokazená chladnička, ale to nevadí, ja dávam živiny a to stačí, ty tvrdíš, že stačí, a mne to stačí. Ty tvrdíš, že stačí.

Odpájaš pupočnú šnúru, všetky živiny sa rozlievajú okolo pupka, vystúpené rebrá bodajú cez kožu, pretiekli sme, až doplna? Svoj koniec skrývam v tebe, ani si to nevšímneš. Keď ma potom pohladíš otvorenou dlaňou po bránici, vzdychnem a svaly na bruchu sa mi podvedomo stiahnu, živiny sa namiesto do šnúry nahrnú do úst.

Cíti kúsok nej, bezpečne odložený, ten kúsok medzi zubami hnije, dozrieva a pýta sa na svet. Každodenne ho zatláča hlbšie a hlbšie, najprv len myslou, káže mu zostať na mieste, upokojiť sa a ísť ďalej, potom jazykom, prebytočným zbytkom nedáva šancu na útek. Zub už bolí v koreni, cíti, ako sa jej ostrá bolesť šíri po tvári, akoby sa jej do líca zakúslo nenásytné zviera, medzi tesákmi pevne stískalo jej mäso a už-už sa chystalo ho prudko vytrhnúť a obnažiť jej lebku. Naťahuje si kožu líc, v snahe zvyknúť si na bolesť, všetko je len o zvyku. Nič však nezaberá. Kúsok sa pýta von, pootvorí teda ústa, vsunie do nich jeden prst a špičkou dlhého nechta na ukazováku opatrne pichne do priestoru medzi zubmi, do zdureného začervenaného dasna, podarí sa jej dosiahnuť. Do očí sa jej nahrnú slzy z náhle pocítenej bolesti, vzlykla by, ale nechce, nie je dôvod. Kúsok chce odísť a tak odíde, odíde ako vôňa z gauča, tá musí tiež čoskoro odísť. Prsty druhej ruky opatrne zatne do päste, čím viac tlačí ukazovákom, tým viac zatína päst, nechty jej už-už pretínajú kožu na dlani, možno už preťali, cíti čosi teplé a vlhké. Na päst sa však odmieta pozrieť, zrak zafixuje na predmet, ktorý pohľadom našla chvíľu predtým, dlhú čiernu vlasovú sponku, ležiacu vzpričenú v ryhe gauča, medzi dvomi mäkkými sedačkami, spolu skrytú. Vytiahne prst z úst a natiahne sa po sponku, snaží sa ju prstami zachytiť, no sponka sa klže ako slizom pokrytá ryba, metá sa a krúti, prsty od slín ju urobia ešte šmykľavejšou. Keď ju konečne uštvie, chce sponku zaryť medzi zuby, vyšpárať všetok hnis, bolesť a trápenie, čo po nej zostalo, a tak špára, vrazí si sponku do úst, dotkne sa boľavého miesta, najprv opatrne, potom náhlivo, pohybuje ňou medzi zubami a zbesilo kýve tam a späť, tam a späť, v ústach cíti zápach spáleniny a korenia, no pokračuje, i keď od bolesti už ledva stojí vzpriamene, musí vyšpárať iné skryté sponky, iné hlboko vzpričené predmety. Prestáva, až keď z úst vyplúva krv, svetločervenú, sladkastú, zašpiní pri tom steny a omietku, ktorú treba premaľovať, gauč aj posteľ, spoza zubov okrem kúska mole dostane i niekoľko vlasov, zbalených v úhľadných chumáčikoch, svoje ohryzené nechty, pižmová vôňa sa linie bytom ako monzún, prechádza zatvorenými dverami, popod dvere, cez steny.

Z kohútika odpustí trochu teplej vody, naberie si z nej do dlane a napije sa, najprv sa napije, potom si vypláchne ústa, potom znova napije, vyšpárané predmety spláchne silným prúdom vody do odtoku. Sponku drží pod prúdom, opláchne ju. Utrie umývadlo a kuchynskú linku vlhkou handričkou, zo skrinky vytiahne niekoľko záložných handier na podlahu a vedro a pustí sa do umývania stien. Ešte predtým však skryje dlhú čiernu sponku späť do ryhy gauča.

Uzavrieme tichú dohodu. Raz pohlíš moje telo ty, raz ja tvoje. Obklopíš ma svojimi panôčkami, malé brvy ma štekli na tvári, za ušami, stláčajú moje telo a formujú ho do nového, mne neznámeho tvaru, vytvaruješ hmotu bez mena, bez minulosti, až ma už tvoja štava páli v očiach, je toto osmotický šok? Tvoje prostredie rozkladá bunku po bunke, v cytoplazme sa mihajú moje rovné riasy, chlčky z obočia, materské znamienko z predlaktia, časti mňa plávajú naokolo a narážajú do mňa, pohrdavo ma udierajú do zátylku, chrpta, modriny bobtnajú a praskajú, tryská z nich hnis a atrament, pohlčuješ a ja už nechcem, no nebránim sa, pocit, že sa každú chvíľu utopím v tvojom prostredí, že ťa kúsok vdýchnem a kyselina ma rozloží zvnútra, straší a zároveň vzrušuje tak, ako nikdy predtým. Pohlčuješ, berieš, rozkladáš svedomito, ale bolí to len trochu, na to si čoskoro zvyknem. Sľubujem, že keď ťa pohlím, zvykneš si rovnako, na prvotný pocit dusenia, dávenia, na moje prostredie, odložím dôkladne všetky nepotrebné časti na jednu stranu, na kôpku, všetky dôležité časti teba dávno stratím vo mne, invázia sa určite vydarí, patogén sa úspešne rozpadne, jeho korenistá vôňa prenikne cez bunkovú stenu až do okolia, cez stenu bytu, cez zarosené okno ranného autobusu, cez vystúpené kosti a kmitajúce panôčky. Rozložím príručný kufor i plné vedro zkrvavenej vody zo špinavej omietky, dlhou úzkou doštičkou v sebe prehrabem všetky chumáče a všetky vlasové sponky, rozložím a znova spojím zbytky mliečnobielej mole a kuracej večere a zbytky mňa, moje chladné lopatky a vystúpené rebrá, ktorým chýba tvoje mäso.

3. miesto

EMA JACKOVÁ

Archanjel a Gabriela

Kabelku s reflexným pásikom položila na skrinku na chodbe. Lacná čierna kabelka zo šušťákovej látky z vietnamského obchodu a na jej remienku zakrútený zelený reflexný prúžok. Estetika upozadená funkciou do každého počasia, poznávacie znamenie všetkých starších dám, ktoré dbajú o svoje okolie viac než o seba. A na nej to malé zelené gesto, ktoré malo zachrániť svoju nositeľku v tme pred rútiacim sa autom, ktoré malo zvrátiť smerovanie osudu a vytrhnúť ju z pazúrov smrti pod kolesami nákladiaku za daždivého večera. Niekoľko centimetrov odrážajúceho materiálu, ktorý si pri prechode cez cestu aj tak nevedomky zakrývala rukávom kabáta. Ten v okamihu pribudol na vešiaku vedľa kabelky a do jeho rukáva vsunula šál tak, ako ju to učili ešte v škôlke. Niektorých zvykov sa človek len tak ľahko nezbaví a samota je najsilnejším vetrom v plachtách pre ľpenie vo zvykoch starých a utváranie nových, ktoré však nespújú byť v rozpore s tými zaužívanými. Ranná káva s cukrom bez mlieka, čierny chlieb s margarínom a vajíčko na tvrdo. Obed v tej istej jedálni, po práci nákup, hoci len malý, aj keď skutočne nie je čo kupovať, prechádzka, kostol, večerné správy a po nich čítanie detektívok, v zime výnimočne s domácim punčom. To je tiež dôvod, prečo v chodbe visí len jeden kabát a nie dva. Akokoľvek skľučujúco pôsobí spočiatku samota, zmení sa na zvyk, ktorý neustále generuje ďalšie. Ťažko kľbiť zvyky dvoch cudzích ľudí dohromady. V mladosti človek s hrmotom búra mosty, vytrhne sa z vlastného života aby začal celkom iný, urobí okolo seba hluk. Nedokázala si predstaviť, že by mala na raňajky pripravovať vajíčka inak, alebo že by trávila čas s niekým, kto večer nečíta detektívky, ale pozerá športový prenos. Už dávno sa nepovažovala za mladú. S tou mladosťou je to akési zvláštne. Čo sa týka detí a svadby, za mladú vás nepovažujú už pred tridsiatkou. Čo sa týka smrti, ak umriete v šesťdesiatke, umreli ste za povzdychu blízkych „tak mladý“. Na umieranie nie je nikdy vhodná doba. Buď je na smrť prisko-ro, alebo sa na vás svet vo vysokom veku díva a blahosklonne, často i nahlas uvažuje, že pokiaľ by ste umreli, aspoň sa už nebudete trápiť. Nikdy sa nestalo, že by si niekto povedal: „umrel presne v správny čas.“ Ten symbolický reflexný pásik. Na mnoho vecí bolo už pozde, ale na umieranie ešte stále nie. Verila, že ten malý svietiaci, okolo remienka na jej taške stočený plast ju zachráni. Gabriela bola veriaci.

Nechodila do kostola len každú nedeľu, ale aj v piatky a v podstate vždy, keď bola príležitosť kostol navštíviť. Nedeľné rána boli vo svojej obyčajnosti predsa len výnimočné. Uprostred času, ktorý zahŕňal vajíčka na tvrdo na raňajky, prácu, nákup a prechádzku, času, ktorý plynul ako chronos, tu bol ešte kairos, ten výnimočný, ktorý prežívala počas omše. Do kostola chodievala od detstva, ale skutočne veriacou sa stala pred štyridsiatkou. Nešlo len o prázdny zvyk, ale jedného dňa začalo ísť o skutočnú spásu. Jednu nedeľu si predstavila, ako môže vo svojej každodennosti nachádzať ces-

tu k večnému životu a z prostej myšlienky „prečo nie“, sa stala myšlienka generujúca všetky ostatné. Dodržiavala pôst, chodila na sved' a dokonca otvorila svoj malý svet niekoľkým novým priateľkám. Prežívali spolu sklamanie a straty, nemoci i smrť, akoby sa práve veriacim diali vždy tie najhoršie veci. Ale prežívali to spolu, v kostole, viere, nádeji, až sa život občas javil byť len javiskom režírovaným čímsi vyšším. Hra na život. Všetko to zlé, akokoľvek bolestné, bolo len zápletkou v hre režírovanej Bohom. Žilo sa jej ľahšie. Zažívala ten výnimočný kairos a zvykla si priať, aby trval večne. Premýšľala, ako sa asi cítia mníšky. Rehoľným sestrám plynie chronos v práci, ale mníška, ktorá nevychádza z kláštora musí prežívať pocity povznesenia neustále. Večný kairos. Myšlienky na vstup do kláštora však zahnela. Na čosi také by si najskôr už nezvykla.

Keď míňala zrkadlo na chodbe, zastavila sa pohľadom na sivom svetri, ktorý mala na sebe. Na hrudi sa vynímala malá biela škvrna od zubnej pasty, ktorú si pred cestou na omšu nevšimla. Matka, bratia i synovci sa jej snažili občas nanútiť farebné oblečenie. Ale na čo to? Sestry saleziánky nosia sivú, bratia františkáni zasa hnedú... Jednoduchosť a strohosť si spočiatku nevyberala cielene, len nevedomky, ale prijala ju plne za svoju. Plánovala sa prezliecť, pripraviť si nedeľný obed zo zvyškov, ktoré za týždeň dom dal, popoludní navštíviť svojich príbuzných, neskôr nákup, prechádzka... Lenže nič z toho sa toho dňa nestalo. Ostávala presne posledná minúta jej doterajšieho života, ktorému vládol chronos. Presne minúta, kým sa na seba dodávala v zrkadle, cez hlavu si vyzliekla špinavý sveter, obula papuče a vstúpila do svojej obývačky.

„Dobrotivý Bože!“ hlesla.

Hnedú sedáciu súpravu, perzský koberec, nábytok z orechového dreva, obraz s motívom dvoch drozdov na rozkvitnutej jabloni, luster, misu s ovocím, izbové rastliny, to všetko osvetľovalo oslnivé modré svetlo.

„Neboj sa ma,“ začula. Ten zvuk sa však nerozliehal priestorom, mohla ho počuť len ona.

Ohromená stála a dívala sa na žiarivú operenú bytosť. Z mnohých strán svetelnej bytosti vychádzali biele krídla v rôznych uhloch. Uprostred svetelného tvora dominovalo modré oko hypnotizujúcej nevädzovej farby. Akoby však nebolo jedno, ale desiatky, ba možno stovka drobných modrých svetielok sa tiahla od oka smerom k úpätiam krídel. Bytosť sa vznášala niekoľko centimetrov nad kobercom a vrchol krídla sa takmer dotýkal stropu. Gabriela padla na kolena a začala sa modliť. Modlila sa niekoľko hodín, zatiaľ čo anjel sa na ňu prenikavo díval modrým okom. Striedavo sa ponárala od modlitby a striedavo zízala s otvorenými ústami, až pokým si neuvedomila, aké je to nezdvorné. Vzápätí sa modlila ďalej. Neprežívala len kairos, navštívilo ju skutočné aevum, tretí rád času, ktorý dokážeme uchopiť, len keď vyvrhne anjela do chronosu, ktorý vzápätí znovu zmizne nevedno kam. Lenže on tu stále bol. Zabudla na obed aj všetky svoje zvyky a rituály bežného dňa. Jej istoty sa razom rozplynuli. Nevedela, čo jej chcel odkázať, bála sa pri modlitbe úplne zavrieť oči, aby nezmizol, ale on tam stále bol. Stmievalo sa. Usadila sa do pohodlnejšej polohy, ešte stále oblečená v šatách z kostola. Hľadela na neho a celkom stratila pojem o čase. Mobil v kabelke jej niekoľkokrát zazvonil, ale obávala sa opustiť miestnosť. Iste mali o ňu príbuzní strach, ale všetko bolo v tejto chvíli vedľajšie. Za oknami začalo svitať, keď sa rozhodla posadiť sa na gauč. Hoci spočiatku únavu necítila, viečka jej pomaly začínali oťažievať.

Keď otvorila oči, príšerne sa naľakala.

„Neboj sa ma,“ začula.

Takže to nebol sen. Krčná chrbtica ju bolela a ruky mala po spaní v nepohodnej polohe strpnuté. Pomodlila sa, ale samotné slová po celodennej modlitbe strácali po vyslovení význam. Odvážila sa navštíviť kúpeľňu, odpísať rodine na vystrašené správy a v práci sa vyhovoriť na migrénu. Znova si prisadla do obývačky a uvažovala, či sa môže anjela pýtať, alebo začne hovoriť sám. V tej chvíli si začala lámať hlavu nad účelom tejto výnimočnej návštevy. Anjel však len mlčal a ona sa pokarhala za zvedavosť. Hľadela, ako sa vznášal vedľa skrinky s vystaveným krištálom. Ranné slnko jemne osvetľovalo prach, ktorý v blízkosti anjela víril.

„Čomu vďačím tomu, že práve ja...?“ hlas sa jej zlomil.

Anjel neodpovedal.

Cítila sa tak hlúpa a nezdvorilá. Rozhodla sa, že sa nič viac už pýtať nebude, kým nezačne hovoriť sám. Len tak tam sedela a rozjímalá, užívala si ten zázrak, ktorý sa okolo nej dial. Niečo, v čo by si nikdy neodvážila ani trochu dúfať.

Po chvíli ju však prepadol hlad, sotva si spomínala, kedy naposledy jedla. Je to v poriadku, ak si urobí raňajky? Nie je príjemné nechať ho osamote? Má ho ponúknuť tiež?

V práci bola roztržitá a nedokázala sa sústrediť. Bola to dnes jej tretia káva. V kancelárii bola len s kolegyňou v dôchodkovom veku, ktorá nebola príliš výrečná, čo Gabriela oceňovala.

„Gabika, tabletky by ti nepomohli?“ opýtala sa.

Potočila nesúhlasne hlavou a zadívala sa späť na monitor.

„Kedysi som trpela na migrény tiež, nie je to žiadna sranda,“ zašomrala nespúšťajúc oči z obrazovky.

Ťažko by bolo kolegyňu vysvetľovať únavu spôsobenú morálnymi dilemami, či si ísť ľahnúť do obývačky, alebo klasicky do spálne, keď má tak vzácnu návštevu. Usúdila, že ustlať si pred ním nie je vonkoncom vhodné, a tak napokon zvolila spáľňu. Popod dvere však prenikalo intenzívne modré svetlo, no okrem neho bola rušivá samotná predstava toho, čo sa nachádza vo vedľajšej izbe. Na toto ju omše nepripravili. Premýšľala, či o tom povedať pánu farárovi, ale pochybovala, že by jej veril. Až tak veriaci určíte nebol.

V práci mala na stole vedľa kalendára s krajinkami vyloženého malého sadrového anjelika s chlapčenskou tvárou a pozlátanou svätožiarou. V tej chvíli sa cítila akosi zasvätená. Žiadne kučery, svätožiary, dlhé biele róby. Aké detsky naivné sú naše predstavy o neznámych veciach. Zízala na anjelika a obracala ho v prstoch. Skutočnosť ďaleko presahuje roviny našej fantázie, je to tak a nie naopak, ako sa často môže zdať. Uvažovala, čo je to skutočnosť. To, čo bolo skutočnosťou pre ňu, nebola skutočnosť pre kolegyňu oproti, ktorá s mierne pootvorenými, krivo narúžovanými perami hľadela do tabuliek v exceli. V miestnosti horela vonná sviečka a hučala rýchlovarná kanvica, blížiac sa k bodu varu. Gabriela však bola myšlienkami celkom inde. Akonáhle začala počítať, jej krátkodobá pamäť jej prestávala vykazovať službu. Štyri, sedem, osem, stodva, anjel, nebeská bytosť v jej obývačke, prečo ona, štyristopäť...

Oči si súchala s takou vervou, až znova upútala pohľad svojej kolegyne. „Nechceš ísť predsa len domov? Ten týždeň voľna ti asi úplne nestačil,“ poznamenala so skúmačivým pohľadom, ktorým si ju premeriavala ponad kovový rám okuliarov.

„Nie, som v poriadku,“ prehodila a snažila sa sústrediť znova na prácu.

Nebola v poriadku. Gabriela nebola v poriadku. Hoci sa cítila povznesene na duši, bola nesmierne unavená, nesústredená a lámala si nad tým všetkým hlavu. Bolo to tajomstvo, ktoré nesmela s nikým iným zdieľať. Alebo smela?

„Panebože!“ vyhrkla zo zamyslenia, až kolegyňa za náprotivným stolom nadskočila.

„Deje sa niečo?“

Gabriela zavrtila hlavou: „Nie, prepáč, len som si na niečo spomenula. Dnes budem musieť ísť domov o čosi skôr. Budú mi odzdušňovať radiátory.“

O tri hodiny mali kúrenári prísť Gabriele odzdušňovať radiátory.

„V poslednej dobe na mňa pôsobíš ešte podivnejšie a zatrpknutejšie než obvykle. Tak o čo ide? Von s tým,“ povedala chraptavým hlasom do telefónu Gabrielina mama. Bola to vysoká staroba, ktorá jej umožňovala opisovať svoje dojmy z blíznych bez ohľadu na následky.

Gabriela si pridržiavala telefón pri uchu plecami, zatiaľ čo utierala prach na poličke.

„Mami, prosím ťa, nič sa nedeje, všetko je v poriadku...“

„Nikoho k sebe nepúšťaš a tváriš sa tajnostkársky. Bude v tom nejaký chlap, že? Svojej matke predsa môžeš otvorene povedať, o...“

„... mami musím už končiť, prídem za tebou v sobotu, dobre? Maj sa zatiaľ pekne.“

Gabriela červeným tlačítkom ukončila hovor a keď ukladala telefón na konferenčný stolík, takmer jej vypadol z ruky. Sťažka si povzdychla a znovu sa vrátila k zaprášeným poličkám. Prach sa v obývačke síce neustále jemne víril, zato sa však hojne ukladal v zadných častiach nábytku. Z poličky skladala sviečky, stromčeky šťastia, ťažítka a menšie vázičky, ktoré sú elegantným, zároveň nie príliš osobným, teda úplne ideálnym darom – bohužiaľ však iba z pohľadu dávajúceho. Nechávala si ich z osobného sentimentu, a tiež z hrôzy z nehostinného minimalistického bývania svojej švagriny. Na tie biele farby a prázdne police by si nezvykla. Jej brat si zvykol. Človek si možno naozaj zvykne na čokoľvek, napríklad kvôli milovanej osobe. Ťažko však povedať, či mal s minimalizmom na výber...

Na nižšej polici mala rodinné fotografie, staré aj novšie, ktoré boli príliš vzácne na to, aby ich založila do albumu. Bola staromódna a fotografie si nikdy neprestala nechať vyvolávať. Bola na to zvyknutá. Ťažko bolo uveriť tomu, že tie vysmiatie, uslintané deti na fotkách sú jej dospievajúci synovci, alebo že elegantná pani s perlami na krku je jej mama, dnes už odkázaná na pomoc druhých. Jednu fotku mala obzvlášť rada. Bola z dovolenky v Štúrove, v dobe, keď dospievala, a jej malí bratia boli ešte skutočne malí. V tom období im bola takmer druhou matkou. Neskôr po nej dedili čitateľské denníky alebo im pomáhala pred rodičmi naoko neochotne utajiť problémy, do ktorých sa vo svojej chlapčenskej zvedavosti a temperamente dostávali. Zverovali sa jej a ona tu bola pre nich. Čosi z toho súrodeneckého kúzla v dospelosti pretrvalo, aspoň v to dúfala.

Keď doutierala poličky, pustila sa do vysávania koberca, čo bolo nešikovné, keďže časť obývačky musela kvôli svojej nadpozemskej návšteve obchádzať. Pomyslela si, aké skvelé by bolo, keby sa jej a vysávaču bol aspoň trošičku uhol...

Zaliala bratovi druhú šálku silnej kávy a vrátila sa k nemu do obývačky. Čelo mal celkom spotené a mlčky sa s pootvorenými ústami díval na bytosť s nádherným modrými okom a krásnym perím, ktorá sa vynímala oproti nemu.

„Cukor?“ opýtala sa.

„Ty sa ma pýtaš, či si dám cukor?! Gabriela, ty si sa úplne zbláznila! Čo budeme robiť? Nie. Čo ty budeš robiť? Ak je to nejaký vtip, tak sa vzdávam, len s tým už prestaň, pretože mám pocit, že pomaly prichádzam o rozum!“ To bolo prvý raz čo prehovoril, odkedy sa prebral.

Keď pred dvoma hodinami zaviedla Pavla do obývačky, vykrikoval a cúvol, až zhoďil z komody po jeho boku niekoľko izbových rastlín. Vybehol z obývačky bledý von, a potom zas dnu, akoby kontroloval, či sa mu bytosť nezдалa. „Neboj sa ma,“ počul. „Kto to povedal?“ vykrikoval. Spanikáril, vbehol do chodby po kabát pokúšal sa opustiť byt, v čom sa mu Gabriela pokúšala zabrániť.

„Nič zlé sa nedeje, prisahám. Nemaj prosím strach, potrebujem sa s tebou porozprávať, chcela som ti všetko vysvetliť...“ bránila mu vo dverách opustiť byt. Pavol sa na ňu pozrel neprítomným pohľadom a zrazu sa zosunul k zemi. Gabriela sa ho snažila prebrať a potom ho s ťažkosťami premiestnila do spálne. Povedala si, že mu dá čas. Sama ho potrebovala. Vôbec nevedela, čo robiť ďalej. V príbehoch a svedectvách o stretnutí s nebeskými bytosťami ľudia často pocítia klud, pokoru a duchovné naplnenie, precítenie a nevýslovnú okamžitú bázeň. Lenže Gabriela si v posledných týždňoch už zvykla na to, že naše očakávania nemusia ani zďaleka odpovedať skutočnosti.

Keď sa Pavol prebral, porozprávala mu, aká nevýslovne prekvapená bola prvý raz ona sama. Rozprávala mu príbehy Starého i Nového Zákona, sedela pri ňom a snažila sa odhadnúť, na čo myslí. Po chvíli sa postavil a neistými krokmi zamieril do obývačky. Sadol si a hypnotizovane sa díval na najväčší zázrak, akého bol vo svojom živote svedkom, zatiaľ čo sestra mu vedľa v kuchyni pripravovala popradskú bez mlieka.

„Takže asi bez cukru...“ povedala ticho.

Pavol sa zamyslel a niekoľkokrát sa zhlboka na nadýchol. Nebol to už strach z neznámeho, bol to strach o vlastnú príčetnosť. Ak uverí, v čo vidí, a nebude to pravda, nebude pre neho viac pravdou už nič.

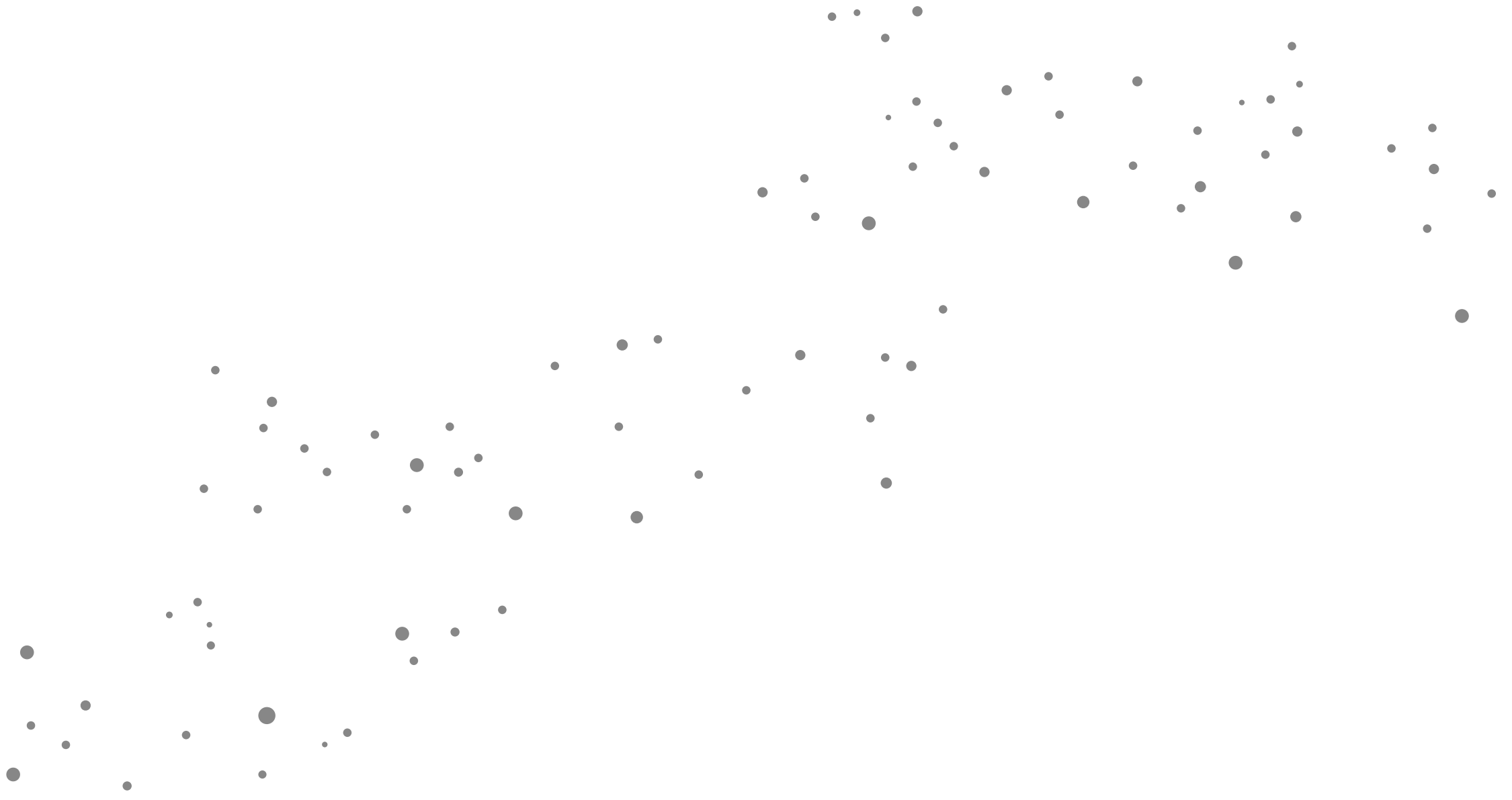
„Prečo tu je? Prečo je práve u teba? Ako dlho tu ukrývaš...“

Gabriela sa zamračila: „Neviem, neviem a niekoľko týždňov. Je to ako hádanka, ktorú nedokážem rozlúštiť. Pýtala som sa ho zdvorilo a s pokorou, či mi prišiel niečo odkázať alebo je potreba, aby som niečo urobila. Je to anjel strážny? Keby ma niekto prišiel vykradnúť, tak by bol strážny doslova,“ pousmiala sa Gabriela.

Pavol sa zhrozene a vyčítavo obrátil na sestru: „Prestaň! Ako sa môžeš smiať?! Ježiši Kriste, Gabriela! Je to absolútne fascinujúce, neuveriteľné, je to zázrak! Tolká česť. Skutočný zázrak tohto sveta a my sa naň dívame!“

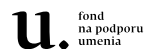
Gabriela chápala, že Pavol v tej chvíli zažíval kairos. Premýšľala, kedy ho ona zažívať prestala.

„Zázraky sú zázrakmi, pretože netrvajú večne. Sú vzácne. Vieš Paľko, ja som si už na neho vlastne celkom aj zvykla...“

Projekt Literárna Senica Ladislava Novomeského 2024 podporili:

Fond na podporu umenia
Trnavský samosprávny kraj
Záhorská knižnica
Slovenské literárne centrum
Mesto Senica

Slovenské
literárne
centrum

Literárna Senica Ladislava Novomeského 2024

Bulletin víťazných prác XXXVIII. ročníka

Vydala: Záhorská knižnica Senica

Redakcia: Matúš Nižňanský, Natália Semianová, Marcela Heglasová

Foto: Archív Záhorskej knižnice

Grafická úprava: Milan Mikula, RECO, s. r. o. Senica

Tlač: GH studio Senica

Náklad: 120 ks

Nepredajné

ISBN 978-80-85145-36-6

ISBN 978-80-85145-36-6

9 788085 145366